

Mihai Eminescu

BASME

FAT-FRUMOS DIN LACRIMA

În vremea veche, pe când oamenii, cum sunt ei azi, nu erau decât germeii viitorului, pe când Dumnezeu calca încă cu picioarele sale sfinte pietroasele pustii ale pamântului - în vremea veche traia un împărat întunecat și gânditor ca miazanoaptea și avea o împărăteasă tânără și zâmbitoare ca miezul luminos al zilei.

Trecu cincizeci de ani de când împăratul purta război cu un vecin al lui. Murise vecinul și lasase mostenire fiilor și nepoților ura și vrajbă de sânge. Cincizeci de ani, și numai împăratul traia singur, ca un leu îmbatrânit, slabit de lupte și suferințe - împărat ce-n viața lui nu răsese niciodată, care nu zâmbea nici la cântecul nevinovat al copilului, nici la surâsul plin de amor al soției lui tinere, nici la povestile bătrâne și glumete ale ostasilor înalți în bătălii și nevoi. Se simtea slab, se simtea murind și n-avea cui să lase mostenirea urii lui. Trist se scula din patul împărătesc, de lângă împărăteasa tânără - pat aurit, însă pustiu și binecuvântat - trist mergea la război cu inima neîmblânzită și împărăteasa sa, rămasă singură, plângea cu lacrimi de vaduvie singurătatea ei. Parul ei cel galben ca aurul cel mai frumos cădea pe șanii ei albi și rotunzi, și din ochii ei albaștri și mari curgeau siroaie de margaritare apoase pe o față mai albă ca argintul crinului. Lungi cearcane vinete se trageau împrejurul ochilor și vine albastre se trageau pe față ei albă ca o marmură vie.

Sculată din patul ei, ea se arunca pe treptele de piatră a unei bolți în zid, în care veghea, deasupra unei candelă fumegânde, icoana îmbrăcată în argint a Maicei durerilor. Înduplecată de rugăciunile împărătesei ingenuncheate, pleoapele icoanei reci se umezira și o lacrimă curse din ochiul cel negru al mamei lui Dumnezeu. Împărăteasa se ridica în toată mărimea ei statură, atinse cu buza ei seacă lacrima cea rece și o supse în adâncul sufletului său. Din momentul acela ea purcesse îngreunată.

Trecu o lună, trecu două, trecu nouă, și împărăteasa făcu un fecior alb ca spuma laptei, cu parul balai ca razele lunii. Și-i puse mama numele Fat-Frumos din lacrimă.

Și cresc și se făcu mare ca brazii codrilor. Creștea într-o lună cât alții într-un an.

Când era destul de mare, puse să-i facă un buzdugan de fier, îl arunca în sus de despica bolta cerului, îl prinse pe degetul cel mic, și buzduganul se rupse în două. Atunci puse să-i facă altul mai greu, îl arunca în sus aproape de palatul de nori al lunii; cazând din nori, nu se rupse de degetul voinicului.

Atunci Fat-Frumos își lua ziua bună de la părinți, ca să se duca să se bătă el singur cu ostile împăratului ce-l dușmănea pe total sau. Puse pe trupul său împărătesc haine de păstor, cămășă de borangic, țesută în lacrimile mamei sale, mândra palarie cu flori, cu cordele și cu margele rupte de la gâturile fetelor de împărați, își puse-n brâu verde un fluier de doină și altul de hore, și, când era soarele de două sulite pe cer, a plecat în lumea largă și-n toiul lui de voinic.

Pe drum horea și doinea, iar buzduganul și-l arunca să spintece nouă, de cădea departe tot cale de-o zi. Vaile și muntii se uimeau auzindu-i cântecele, apele și ridicau valurile mai sus, ca să-l asculte, izvoarele își tulburau adâncul, ca să-și azvârle afara undele lor, pentru că fiecare din unde să-l auda, fiecare din ele să poată cânta ca dânsul când vor săpti vailor și florilor.

Râurile se ciorăiau mai în jos de brâiele melancolicelor stânce, învătau de la păstorul împărat doina iubirilor, iar vulturii, ce stau amuțiți pe creștele seci și sure a stâncelor înalte, învătau de la el tipatul cel plâns al jelei.

Stateau toate uimite pe când trecea păstorul împărat, doinind și horind; ochii cei negri ai fetelor se umpleau de lacrimi de dor; și-n piepturile păstorilor tineri, răzimați cu un cot de-o stâncă și cu o mână pe băta, incoltea un dor mai adânc, mai întunecos, mai mare - dorul voiniciei.

Toate stateau în loc, numai Fat-Frumos mergea mereu, urmărind cu cântecul dorul inimii lui, și cu ochii buzduganul, ce scilpea prin nori și prin aer ca un vultur de otel, ca o stea nazdrăvană.

Când era-n spre sara zilei a treia, buzduganul, cazând, se izbi de o poartă de aramă și făcu un vuiet puternic și lung. Poarta era sfărâmată și voinicul intra. Luna răsărise dintre muntii și se oglindea într-un lac mare și limpede, ca seninul cerului. În fundul lui se vedea sclipind, de limpede ce era, un nisip de aur; iar în mijlocul lui, pe o insulă de smarald, înconjurat de un crâng de arbori verzi și stufoși, se ridica un mândru palat de o marmură ca laptele, lucie și albă - atât de lucie, încât în ziduri rasfrângea ca-ntr-o oglindă de argint: dumbrava și lunca, lac și tarmuri. O luntre aurită

veghea undele limpezi ale lacului lângă poarta; și-n aerul cel curat al serei tremurau din palat cântece mândre și senine. Fat-Frumos se sui în luntre și, vâslind, ajunsese până la scările de marmură ale palatului. Patrunchi acolo, el văzu în boltele scărilor candelabre cu sute de brate, și-n fiecare ardea câte o stea de foc. Patrunchi în sală. Sala era înaltă, susținută de stâlpi și de arcuri, toate de aur, iar în mijlocul ei stătea o mândră masă, acoperită cu alb, talgerele toate săpate din câte-un singur margaritar mare; iar boierii ce se așezau la masă în haine aurite, pe scaune de catifea roșie, erau frumoși ca zilele tinereții și voioși ca horele. Dar mai ales unul din ei, cu fruntea-ntr-un cerc de aur bătut cu diamante și cu haine strălucite, era frumos ca luna unei nopți de vară. Dar mai mândru era Fat-Frumos.

- Bine-ai venit, Fat-Frumos! zise împăratul; am auzit de tine, da' de văzut nu te-am văzut.

- Bine te-am găsit, împărate, deși mă tem că nu te-oi lăsa cu bine, pentru că am venit să ne luptăm greu, că destul ai viclenit asupra tatalui meu.

- Ba n-am viclenit asupra tatalui tău, ci întotdeauna m-am luptat în lupta dreaptă. Dar cu tine nu m-oi bate. Ci mai bine-oi spune lautarilor să zică și cuparilor să împlinească cupele cu vin și-om lega frăție de cruce pe cât om fi și-om trăi.

Și se sărutară feciorii de-mpărați în urările boierilor, și baura, și se sfătuiră.

Zise împăratul lui Fat-Frumos:

- De cine-n lume te temi tu mai mult?

- De nimănă-n lumea asta, afară de Dumnezeu. Dar tu?

- Eu iar de nimeni, afară de Dumnezeu și de Mama-pădurilor, o baba bătrână și urâtă, care îmblă prin împărăția mea de mână cu furtună. Pe unde trece ea, fata pământului se usuca, sătele se risipesc, târgurile cad năruite. Mers-am eu asupra ei cu batalie, dar n-am isprăvit nimica. Că să nu-mi prapădească împărăția, am fost silit să stau la învoială cu ea și să-i dau ca bir tot al zecelea copil din copiii supușilor mei. Și azi vine că să-și iei birul.

Când suna miez-noaptea, fetele mesenilor se posomorâră; căci pe miez-noaptea calare, cu aripi vântoase, cu fata zbârcită ca o stâncă buhava și scobită de păraie, c-o pădure-n loc de par, urla prin aerul cernit Mama-pădurilor cea nebună. Ochii ei - două nopți turburi, gura ei - un hau cascat, dinții ei - siruri de pietre de mori.

Cum venea vînd, Fat-Frumos o apuca de mijloc și o trînti cu toată puterea într-o piua mare de piatră; peste piua prăvăli o bucată de stâncă, pe care-o lega din toate părțile cu șapte lanțuri de fier. Înăuntru baba suiera și se smulgea ca vîntul închis, dar nu-i folosea nimica.

Veni iar la ospaț; când prin boltile ferestrelor, la lumina lunii, văzura două dealuri lungi de apă. Ce era? Mama-pădurilor, neputînd să iasă, trecea peste ape cu piua cu tot și-i brazda fata în două dealuri. Și fugea mereu, o stâncă de piatră îndrăcită, rupîndu-și cale prin păduri, brazdînd pământul cu dăra lungă, până ce se făcu nevăzută în departarea nopții.

Fat-Frumos ospăta ce ospăta, dar apoi, luîndu-și buzduganul de-a umăr, merse mereu pe dăra trasă de piua, până ce ajunsese lâng-o casă frumoasă, albă, care sticlea la lumina lunii în mijlocul unei grădini cu flori. Florile erau în straturi verzi și luminau albastre, roșie-închise și albe, iar printre ele roiau fluturi usori, ca sclipitoare stele de aur. Miros, lumina și un cântec nesfârșit, încet, dulce, iesind din roirea fluturilor și a albinelor, îmbețau grădina și casa. Lîngă prispa stăteau două butii cu apă, iar pe prispa torcea o fata frumoasă. Haina ei albă și lungă părea un nor de raze și umbre, iar parul ei de aur era împletit în cozi lăsate pe spate, pe când o cunună de margaritare era așezată pe fruntea ei netedă. Lumina de razele lunii, ea părea mușată într-un aer de aur. Degetele ei ca din ceară albă torceau dintr-o furcă de aur și dintr-un fuior de o lână ca argintul torcea un fir de o matasă albă, subțire, strălucită, ce se ținea mai mult a o vie răzătoare de luna, decît a fir de tort.

La zgomotul ușor al pașilor lui Fat-Frumos, fata-și ridică ochii albaștri ca undele lacului.

- Bine-ai venit, Fat-Frumos, zise ea cu ochii limpezi și pe jumătate închisi, că e de mult de când te-am vădit... Pe când degetele mele torceau un fir, gîndurile mele torceau un vis, un vis frumos, în care eu mă iubeam cu tine; Fat-Frumos, din fuior de argint torceam și eram să-ți tes o haină urzită în descîntece, bătută-n fericire; și-o porti... să te iubești cu mine. Din tortul meu ți-ăș face o haină, din zilele mele, o viață plină de desmierdări.

Astfel, cum privea umilită la el, fusul îi scăpa din mână și furcă cazu alături de ea. Ea se scula și, ca rusinată de cele ce zisesese, mâinile ei spînzurau în jos ca la un copil vinovat și ochii ei cei mari se plecăra. El se apropie de ea, c-o mână îi cuprinsese mijlocul, iar cu cealaltă îi desmierda încet fruntea și parul și-i șopti:

- Ce frumoasă ești tu, ce dragă-mi ești! A cui ești tu, fata mea?

- A Mamei-padurilor, raspunse ea suspinând; ma vei iubi tu acuma, când stii a cui sunt? Ea inconjura cu amândoua bratele ei goale grumazul lui si se uita lung la el, in ochii lui.

- Ce-mi pasa a cui esti, zise el, destul ca te iubesc.

- Daca ma iubesti, sa fugim atuncea, zise ea lipindu-se mai tare de pieptul lui; daca te-ar gasi mama, ea te-ar omori, si dac-ai muri tu, eu as inebuni ori as muri si eu.

- N-aibi frica, zise el zâmbind si desfacându-se din bratele ei. Unde-i muma-ta?

- De când a venit, se zbuclia in piua in care-ai incuiat-o tu si roade cu coltii la lanturile ce-o inchid.

- Ce-mi pasa! zise el repezindu-se sa vada unde-i.

- Fat-Frumos, zise fata, si doua lacrimi mari stralucira in ochii ei, nu te duce inca! Sa te-nvat eu ce sa facem ca sa invingi tu pe mama. Vezi tu butiile aste doua? Una-i cu apa, alta cu putere. Sa le mutam una in locul alteia. Mamam, când se lupta cu vrajmasii ei, striga când oboseste: "Stai, sa mai bem câte-oleaca de apa!" Apoi ea bea putere, in vreme ce dusmanul ei numai apa. De aceea noi le mutam din loc: ea nu va sti si va bea numai apa in vremea luptei cu tine.

Precum au zis, asa au si facut.

El se rapezi dupa casa.

- Ce faci, baba? striga el.

Baba, de venin, se smulse o data din piua-n sus si rupse lanturile, lungindu-se slaba si mare pâna-n nori.

- A, bine ca mi-ai venit, Fat-Frumos! zise ea, facându-se iar scurta, ia, acum hai la lupta, acu om vedea cine-i mai tare!

- Hai!, zise Fat-Frumos.

Baba-l apuca de mijloc, se lungi rapezindu-se cu el pâna-n nori, apoi il izbi de pamânt si-l baga in tarâna pân-in glezne.

Fat-Frumos o izbi pe ea si o baga-n pamânt pâna in genunchi.

- Stai, sa mai bem apa, zise Mama-padurilor ostenita.

Statura si se rasuflara. Baba bau apa, Fat-Frumos bau putere, s-un fel de foc nestins ii cutreiera cu fiori de racoare toti muschii si toate vinele lui cele slabite.

C-o putere indoita, cu brate de fier, o smunci pe baba de mijloc si-o baga-n pamânt pâna-n gât. Apoi o izbi cu buzduganul in cap si-i risipi creierii. Cerul incarunti de nouri, vântul incepu a geme si a scutura casa cea mica in toate incheieturile capriorilor ei. Serpi rosii rupeau trasnind poala neagra a norilor, apele pareau ca latra, numai tunetul cânta adânc, ca un proroc al pierzarii. Prin acel intuneric des si nepatruns, Fat-Frumos vedea albind o umbra de argint, cu par de aur despletit, ratacind, cu mâinile ridicate si palida. El se apropie de ea si-o cuprinse cu bratele lui. Ea cazu moarta de groaza pe pieptul lui, si mâinile ei reci se ascusera in sânul lui. Ca sa se trezeasca, el ii saruta ochii. Norii se rupeau bucati pe cer, luna rosie ca focul se ivea prin spaturile lor risipite; iar pe sânul lui, Fat-Frumos vedea cum infloreau doua stele albastre, limpezi si uimite - ochii miresei lui. El o lua pe brate si incepu sa fuga cu ea prin furtuna. Ea-si culcase capul in sânul lui si pareca adormise. Ajuns lângă gradina imparatului, el o puse-n luntre, ducând-o ca-ntr-un leagan peste lac, smulse iarba, fân cu miros si flori din gradina si-i cladi un pat, in care-o aseza ca-ntr-un cuib.

Soarele, iesind din rasarit, privea la ei cu drag. Hainele ei umede de ploaie se lipise de membrele dulci si rotunde, fata ei de-o paloare umeda ca ceara alba, mâinile mici si unite pe piept, parul despletit si rasfirat pe fân, ochii mari, inchisi si adânciti in frunte, astfel ea era frumoasa, dar pareca moarta. Pe acea frunte neteda si alba, Fat-Frumos presura câteva flori albastre, apoi sezu alaturi de ea si-ncepu a doini incet. Cerul limpede - o mare, soarele - o fata de foc, ierburile improspatate, mirosul cel umed al florilor inviosate o faceau sa doarma mult si lin, insotita in calea visurilor ei de glasul cel plâns al fluierului. Când era soarele-n amiază, firea tacea si Fat-Frumos asculta fericita ei rasuflare, calda si umeda. Incet, se pleca la obrazul ei si-o saruta. Atunci ea deschise ochii inca plini de visuri, si-ntinzându-se somnoroasa, zise incet si zâmbind:

- Tu aici esti?

- Ba nu sunt aici, nu vezi ca nu sunt aici? zise el mai lacrimând de fericire.

Cum sezea el lângă ea, ea-si intinse un brat si-i cuprinse mijlocul.

- Hai, scoala, zise el desmierdând-o, e ziua-n amiaza-mare.

Ea se scula, isi netezi parul de pe frunte si-l dete pe spate, el ii cuprinse mijlocul, ea-i inconjura grumazul si astfel trecura printre straturile de flori si intrara in palatul de marmura al imparatului.

El o duse la imparatul si i-o arata, spuindu-i ca-i mireasa lui. Imparatul zâmbi, apoi il lua de mâna pe Fat-Frumos, ca si când ar fi vrut sa-i spuie ceva in taina, si-l trase la o fereastră mare, pe care vedea lacul cel intins. Ci el nu-i spuse nimica, ci numai se uita uimit la luciul lacului si ochii i se umplura de lacrimi. O lebada isi inaltase aripele ca pe niste pânze de argint si cu capul cufundat in apa sfâșia fata senina a lacului.

- Plângi, imparate? zise Fat-Frumos. De ce?

- Fat-Frumos, zise imparatul, binele ce mi l-ai facut mie nu ti-l pot plati nici cu lumina ochilor, oricât de scumpa mi-ar fi, si cu toate astea vin sa-ti cer si mai mult.

- Ce, imparate?

- Vezi tu lebada cea indragita de unde? Tânar fiind, as trebui sa fiu indragit de viata si, cu toate astea, de câte ori am vrut sa-mi fac sama... Iubesc o fata frumoasa, cu ochii gânditori, dulce ca visele marii - fata Genarului, om mândru si salbatic ce isi petrece viata vânând prin paduri batrâne. O, cât de aspru este el, cât e de frumoasa fata lui! Orice incercare de a o rapi a fost desarta. Incearca-te tu!

Ar fi stat Fat-Frumos locului, dar scumpa-i era fratia de cruce, ca oricarui voinic, mai scumpa decât mireasa.

- Imparate pre luminate, din câte noroace-ai avut, unul a fost mai mare decât toate: acela ca Fat-Frumos ti-i frate de cruce. Hai, ca ma duc sa rapesc pe fata Genarului.

Si-si lua cai ageri, cai cu sufl de vânt, Fat-Frumos, si era sa plece. Atunci mireasa lui - Ileana o chema - ii zise incet la ureche, sarutându-l cu dulce:

- Nu uita, Fat-Frumos, ca pe cât vei fi tu de departe, eu oi tot plânge.

El se uita cu mila la ea, o mângâie, dar apoi, desfacându-se din imbratosarile ei, se avânta pe seaua calului si pleca in lume.

Trecea prin codri pustii, prin munti cu fruntea ninsa, si când rasarea dintre stânci batrâne luna cam palida, ca fata unei fete moarte, atunci vedea din când in când câte-o streanta uriasa atârnată de cer, ce incunjura cu poalele ei vârful vreunui munte - o noapte sfârticata, un castel numai pietre si ziduri sparte.

Când se lumina de ziua, Fat-Frumos vede ca sirul muntilor da intr-o mare verde si intinsa, ce traieste in mii de valuri senine, stralucite, care treiera aria marei incet si melodios, pâna unde ochiul se pierde in albastrul cerului si in verdele marii. In capatul sirului de munti, drept deasupra marii, se oglindea in fundul ei o mareata stânca de granit, din care rasarea ca un cuib alb o cetate frumoasa, care, de alba ce era, parea poleita cu argint. Din zidurile arcate rasureau ferestre stralucite, iar dintr-o fereastră deschisa se zarea, printre oale de flori, un cap de fata, oaches si visator, ca o noapte de vara. Era fata Genarului.

- Bine-ai venit, Fat-Frumos, zise ea, sarind de la fereastră si deschizând portile maretului castel, unde ea locuia singura ca un geniu intr-un pustiu, asta-noapte mi se parea ca vorbesc c-o stea, si steaua mi-a spus ca vii din partea imparatului ce ma iubeste.

In sala cea mare a castelului, in cenusa vetrei, veghea un motan cu sapte capete, care când urla dintr-un cap se auzea cale de-o zi, iar când urla din câte sapte, s-auzea cale de sapte zile.

Genarul, pierdut in salbatecele sale vânatori, se departase cale de-o zi.

Fat-Frumos lua fata in brate si punând-o pe cal, zburau amândoi prin pustiul lungului marii ca doua abia vazute incheagari ale vazduhului.

Dar Genarul, om nalt si puternic, avea un cal nazdravan cu doua inimi. Motanul din castel mieuna dintr-un cap, iar calul Genarului necheza cu vocea lui de bronz.

- Ce e? il intreba Genarul pe calul nazdravan. Ti s-a urât cu binele?

- Nu mi s-a urât mie cu binele, ci de tine-i rau. Fat-Frumos ti-a furat fata.

- Trebuie sa ne grabim mult ca sa-i ajungem?

- Sa ne grabim si nu prea, pentru ca-i putem ajunge.

Genarul incalica si zbură ca spaima cea batrâna in urma fugitilor. In curând ii ajunse. Sa se bata cu el, Fat-Frumos nu putea, pentru ca puterea lui nu era in duhurile intunericului.

- Fat-Frumos, zise Genarul, mult esti frumos si mi-e mila de tine. De asta data nu-ti fac nimica, dar de alta data... tine minte!

Si, luându-si fata cu el, pieri in vânt, ca si când nu fusese.

Dar Fat-Frumos era voinic si stia drumul inapoi. El se reintoarse si gasi pe fata iar singura, insa mai palida si mai plânsa ea parea si mai frumoasa. Genarul era dus iar la vânatoare cale de doua zile. Fat-Frumos lua alti cai din chiar grajdul Genarului.

Asta data plecara noaptea. Ei fugeau cum fug razele lunii peste adâncile valuri ale marii, fugeau prin noaptea pustie si rece ca doua visuri dragi; ci prin fuga lor auzeau miautele lungi si

indoite ale motanului din vatra castelului. Apoi li se paru ca nu mai pot merge, asemenea celor ce vor sa fuga in vis si cu toate acestea nu pot. Apoi un nor de colb ii cuprinse, caci Genarul venea in fuga calului, de rupea pamântul.

Fata lui era infricosata, privirea crunta. Fara de-a zice o vorba, el apuca pe Fat-Frumos si-l azvârli in nourii cei negri si plini de furtuna ai cerului. Apoi disparu cu fata cu tot.

Fat-Frumos, ars de fulgere, nu cazu din el decât o mâna de cenusa in nisipul cel fierbinte si sec al pustiului. Dar din cenusa lui se facu un izvor limpede, ce curgea pe un nisip de diamant, pe lânga el arbori inalti, verzi, stufosi raspândeau o umbra racorita si mirositoare. Daca cineva ar fi priceput glasul izvorului, ar fi inteles ca jelea intr-o lunga doina pe Ileana, imparateasa cea balaie a lui Fat-Frumos. ar cine sa inteleaga glasul izvorului intr-un pusti, unde pâna-atunci nu calcase picior de om?

Dar pe vremea aceea Domnul imbla inca pe pamânt. Intr-o zi se vedeau doi oameni calatorind prin pusti. Hainele si fata unuia stralucea ca alba lumina a soarelui; celalalt, mai umilit, nu parea decât umbra celui luminat. Erau Domnul si sf. Petrea. Picioarele lor infierbântate de nisipul pustiului calcaru atuncea in racoarele si limpedele pârau ce curgea din izvor. Prin cursul apei cu gleznelor lor sfâsiau valurile pâna la umbritul lor izvor. Acolo Domnul bau din apa si-si spala fata... Apoi sezura amândoi in umbra - Domnul cugetând la tatal sau din cer, si sf. Petrea ascultând pe cugete doina izvorului plângator. Când se sculara spre a merge mai departe, zise sf. Petrea: "Doamne, fa ca acest izvor sa fie ce a fost mai inainte!". "Amin!" zise Domnul, ridicând mâna, dupa care apoi se departara inspre mare, fara a mai privi inapoi.

Ca prin farmec peri izvorul si copacii, si Fat-Frumos, trezit ca dintr-un somn lung, se uita imprejur...

Dar apoi isi aduse aminte ca fagaduse a rapi pe fata Genarului, ce stralucea in intunericul serei ca o uriasa umbra. El intra in casa... fata Genarului plângea. Dar când il vazu, fata ei s-nenina cum se-nenina o unde de o raza. El ii povesti cum înviesc; atunci ea ii zise: "De rapt, nu ma poti rapi pâna ce nu-i avea un cal asemenea cu acela ce-l are tatal meu, pentru c-acela are doua inimi; dar eu am sa-l intreb in asta sara de unde-si are calul, ca sa poti si tu sa capeti unul ca acela. Pâna atunci insa, pentru ca sa nu te afle tata-meu, eu te voi preface intr-o floare. El sezu pe un scaun, iar ea sopti o vraja dulce, si, cum il saruta pe frunte, el se prefacu intr-o floare rosie inchisa ca visina coapta. Ea-l puse intre florile din fereastra si cânta de veselie, de rasuna castelul tatalui ei.

Atunci intra si Genarul.

- Vesela fata mea? si de ce esti vesela? intreba el.

- Pentru ca nu mai este Fat-Frumos ca sa ma rapeasca, raspunse ea râzând.

Se pusera la cina.

- Tata, intreba fata, de unde ai calul d-tale, cu care umbli la vânat?

- La ce-ti trebuie s-o stii? zise el incrunând sprâncenele.

- Stii prea bine, raspunse fata, ca nu vreau ca s-o stiu decât numai ia-asa, ca s-o stiu, pentru c-acu nu mai e Fat-Frumos sa ma rapeasca.

- Stii tu ca nu ma impotrivesc tie niciodata, zise Genarul.

Departa de-aicea, lânga mare, sede o baba care are sapte iepe. Ea tine oameni care sa i le pazeasca un an (cu toate ca anul ei nu e decât de trei zile), si daca cineva i le pazeste bine, ea-l pune sa-si aleaga drept rasplata un mânz, iar de nu, il omoara si-i pune capul intr-un par. Chiar insa daca pazeste cineva bine iepetele, totusi, ea-l vicleneste pe om, caci scoate inimile din caii toti si le pune intr-unul singur, încât cel ce-a pazit alege mai intotdeauna un cal fara inima, care-i mai rau decât unul de rând... Esti multamita, fata mea?

- Multamita, raspunse ea zâmbind.

Totodata, insa, Genarul ii arunca in fata o batista rosie, usoara, mirositoare. Fata se uita in ochii tatalui sau, ca un om care se desteapta dintr-un vis, de care nu-si poate aduce aminte. Ea uitase tot ce-i spusese tata-sau. Insa floarea din fereastra veghea printre frunzele ei ca o stea rosie printre incretiturile unui nor.

A doua zi Genarul pleca iarasi des-dimineata la vânatoare.

Fata saruta murmurând floarea rosie si Fat-Frumos nascu ca din nimica inaintea ei.

- Ei, stii ceva? o intreba el.

- Nu stiu nimica, zise ea trista si punând dosul palmei pe fruntea ei, am uitat totul.

- Insa eu am auzit tot, zise el. Ramâi cu bine, fata mea; in curând ne vom vedea iar.

El incalca pe un cal si disparu in pustiuri.

In arsita cea dogoritoare a zilei... vazu aproape de padure un tântar zvârcolindu-se in nisipul fierbinte.

- Fat-Frumos, zise tântarul, ia-ma de ma du pâna-n padure, ca ti-oi prinde si eu bine. Sunt imparatul tântarilor.

Fat-Frumos il duse pâna in padurea prin care era sa treaca.

Iesind din padure, trecu iar prin pustiu de-a lungul marii si vazu un rac atât de ars de soare, încât nu mai avea nici putere sa se intoarca inapoi...

- Fat-Frumos, zise el, arunca-ma-n mare, ca ti-oi prinde si eu bine. Sunt imparatul racilor.

Fat-Frumos il arunca in mare si-si urma calea.

Când, inspre sara, ajunse la un bordei urât si acoperit cu gunoi de cal. Imprejur gard nu era, ci numai niste lungi taruse ascutite, din care sase aveau fiecare-n vârful câte un cap, iar al saptelea fara, se clatina mereu in vânt si zicea: cap! cap! cap! cap!

Pe prispa o baba batrâna si zbârcita, culcata pe un cojoc vechi, sta cu capul ei sur ca cenusa in poalele unei roabe tinere si frumoase, care-i cauta in cap.

- Bine v-am gasit, zise Fat-Frumos.

- Bine-ai venit, flacaule, zise baba sculându-se. Ce-ai venit? ce cauti? Vrei sa-mi pasti iepelile poate?

- Da.

- Iepelile mele pasc numai noaptea... Uite, chiar de-acu poti sa pornesti cu ele la pascut... Fata hai! ia da tu flacaului demâncatul ce i-am facut eu si porneste-l.

Alaturi cu bordeiul era sub pamânt o pivnita. El intra in ea, si acolo vazu sapte iepelile negre stralucite - sapte nopti, care de când erau nu zarise inca lumina soarelui. Ele nechezau si bateau din picioare.

Nemâncat toata ziua, el cina ce-i daduse baba s-apoi, incalcând pe una din iepelile, mâna pe celelalte in aerul intunecos si racoare al noptii. Dar incet, incet simti cum se strecoara un somn de plumb prin toate vinele lui, ochii i se painjinira si el cazu ca mort in iarba pajistei. El se trezi pe când mijea de ziua. Când colo, iepelile nicaieri. El isi credea capul pus in teapa, când vede iesind din padure-n departare cele sapte iepelile alungate de un roi nemarginit de tântari si un glas subtire-i zise:

- Mi-ai facut un bine, ti l-am facut si eu.

Când se intoarse cu caii, baba incepu sa turbe, sa rastoarne casa cu susu-n jos si sa bata fata, care nu era de vina.

- Ce ai, mama? intreba Fat-Frumos.

- Nimica, zise ea, mi-a venit si mie toane. Asupra ta n-am nimica... sunt foarte multumita. Apoi intrând in grajd, incepu sa bata caii, tipând: Ascundeti-va mai bine, bata-v-ar mama lui Dumnezeu, ca sa n u va mai gaseasca, uciga-l crucea si manânce-l moartea!

A doua zi porni cu caii, dar iar cazu jos si adormi pâna ce mijea de ziua. Desperat, era sa ieie lumea-n cap, când deodata vede rasarind din fundul marii cei sapte cai, muscati de-o gramada de raci.

- Mi-ai facut un bine, zise un glas, ti l-am facut si eu.

Era imparatul racilor.

El mâna caii-nspre casa si vede iar o priveliste ca-n ziua trecuta.

Insa in cursul zilei roaba babei s-apropie de el si-i zise incet strângându-l de mâna:

- Eu stiu ca tu esti Fat-Frumos. Sa nu mai manânci din bucatele ce-ti fierbe baba, pentru ca-s facute cu somnoroasa... Ti-oi face eu altfel de bucate.

Fata, intr-ascuns, ii facu merinde, si-nspre sara, când era sa plece cu caii, isi simti ca prin minune capul treaz.

Spre miezul noptii se-ntoarse acasa, mâna caii in grajd, ii incuie si intra in odaie. Pe vatra cuptorului in cenusa mai licurea câtiva carbuni. Baba sta întinsa pe laita si intepenita ca moarta. El gândi c-a murit s-o scutura. Ea era ca trunchiul si nu se misca deloc. El trezi fata, ce dormea pe cuptor.

-Uite, ti-a murit baba.

- As! asta sa moara!? raspunse ea suspinând. Adevarat ca acu e ca si moarta. Acu-i miazanoaptea... un somn amortit ii cuprinde trupul... dar sufletul ei cine stie pe la câte raspinteni sta, cine stie pe câte cai a vrajilor umbra... Pâna ce cânta cocosul, ea suga inimile celor ce mor, ori pustieste sufletele celor nenorociti. Da, badica, mâine ti se-implineste anul, ia-ma si pe mine cu d-ta, ca ti-oi fi de mare folos. Eu te voi scapa din multe primejdii pe care ti le pregateste baba.

Ea scoase din fundul unei lazi hârbiute si vechi o cute, o perie si o naframa.

A doua zi de dimineata i se implinise lui Fat-Frumos anul. Baba trebuia sa-i dea unul din cai s-apoi sa plece cu Dumnezeu.

Pe când prânzeau, baba iese pâna în grajd, scoase inimile din câtesisapte cai spre a le pune pe toate într-un trestin slab, caruia-i priveai prin coaste. Fat-Frumos se scula de la masa și după indemnarea babei se duse să-și aleaga calul ce trebuia să si-l iei. Căii cei fără inimi erau de un negru strălucit, trestinul cel cu inimile sta culcat într-un colț pe-o movilă de gunoi.

- Pe acesta-l aleg eu, zise Fat-Frumos, arătând la calul cel slab.

- Da' cum Doamne iarta-mă, să slujești tu degeaba?! zise baba cea vicleană. Cum să nu-ți iei tu dreptul tău? Alege-ți unul din căii ăștia frumoși... oricare-ar fi, ți-l dau.

- Nu, pe acesta-l voi, zise Fat-Frumos, ținând la vorba lui.

Baba scrâșni din dinți ca apucată, dar apoi își strânse moara cea hârțuită de gura, ca să nu iasă prin ea veninul ce-i rascolea inima peștrită.

- Hai, ia-ți-l! zise-n sfârșit.

El se urcă pe cal cu buzduganul de-a umere. Părea că fata pustiului se ia după urmele lui și zbură ca un gând, ca o vijelie printre volburile de nasip ce se ridicau în urma-i.

Intr-o pădure îl aștepta fata fugărită. El o urcă pe cal după dânsul și fugea mereu.

Noaptea inundase pământul cu aerul ei cel negru și racoare.

- Mă arde-n spate! zise fata.

Fat-Frumos se uita înapoi. Dintr-o volbură naltă, verde se vedeau nemiscați doi ochi de jeratic, a căror rază roșie ca focul ars pătrundeau în rarunchii fetei.

- Arunca peria, zise fata.

Fat-Frumos o asculta. Și deodată-n urma-le văzura că se ridică o pădure neagră, deasă, mare, înfiorată de un lung freamat de frunze și de un urlat flămând de lupi.

- Înainte! striga Fat-Frumos calului, care zbură asemenea unui demon urmărit de un blestem prin negura nopții. Luna palidă trecea prin nouri suri ca o fata împede prin mijlocul unor visuri turburi și seci.

Fat-Frumos zbură... zbură neconținut.

- Mă arde-n spate! zise fata c-un geamat apăsător, ca și când s-ar fi silit mult ca să nu spuie încă.

Fat-Frumos se uita și văzu o bufniță mare și sură, din care nu străluceau decât ochii roșii, ca două fulgere lăntuite de un nor.

- Arunca cutea, zise fata.

Fat-Frumos o arunca.

Și deodată se ridică din pământ un colț sur, drept, neclintit, un urias împietrit ca spaima, cu capul atingând norii.

Fat-Frumos vâjâia prin aer așa de iute, încât i se părea că nu fuge, ci cade din înaltul cerului într-un adânc nevăzut.

- Mă arde, zise fata.

Baba gaurise stânca într-un loc și trecea prin ea prefăcută într-o funie de fum, a cărei capăt dinainte ardea ca un carbune.

- Arunca naframa, zise fata.

Fat-Frumos o asculta.

Și deodată văzura în urma-le un luciul întins, împede, adânc, în a cărui oglindă balaie se scaldă în fund luna de argint și stelele de foc.

Fat-Frumos auzi o vraja lungă prin aer și se uita prin nori. Cale de două ceasuri - pierdută în naltul cerului - plutea încet, încet prin albastrul tarii Miazanoaptea batrâna, cu aripile de aramă.

Când baba înota smintită pe la jumătatea lacului alb, Fat-Frumos arunca buzduganul-n nori și lovi Miazanoaptea în aripi. Ea căzu ca plumbul la pământ și cronceni jalnic de douăsprezece ori.

Luna s-ascunse într-un nor și baba, cuprinsă de somnul ei de fier, se afundă în adâncul cel văjnit și necunoscut al lacului. Iar în mijlocul lui se ridică o iarba lungă și neagră. Era sufletul cel osândit al babei.

- Am scapat, zise fata.

- Am scapat, zise calul cu șapte inimi. Stapâne, adaogi calul, tu ai izbit Miazanoaptea, de a căzut la pământ cu două ceasuri înainte de vreme, și eu simt sub picioarele mele răscolindu-se nasipul. Scheletele înmormântate de volburile nasipului arzător al pustiilor au să scoale spre a se sui în luna la benchetele lor. E primejdios că să umbli acuma. Aerul cel înveninat și rece al sufletelor lor moarte v-ar pute omorâ. Ci mai bine voi culcați-va, și eu până-atuncea m-oi întoarce la mama, ca să mai sug încă o dată laptele cel de vâpăie albă a tâțelor ei, pentru că să mă fac iar frumos și strălucit.

Fat-Frumos îl asculta. Se dete jos de pe cal și-și asternu mantaua pe nasipul fierbinte.

Dar ciudat... ochii fetei se-afundase in cap, oasele si incheieturile fetei ii iesise afara, pielita din oachesa se facu vânata, mâna grea ca plumbul si rece ca un sloi de gheata.

- Ce ti-i? o intreba Fat-Frumos.

- Nimic, nu mi-i nimica, zise ea cu glasul stins; si se culca in nasip, tremurând ca apucata.

Fat-Frumos dadu drumul calului, apoi se culca pe mantaua ce si-o asternuse. El adormi; cu toate acestea,-i pareea ca nu adormise. Pelitele de pe lumina ochiului i se inrosise ca focul, si prin ele pareea ca vede cum luna se cobora incet, marindu-se spre pamânt, pâna ce pareea ca o cetate sfânta si argintie, spânzurata din cer, ce tremura stralucita... cu palate nalte, albe... cu mii de ferestre trandafirii; si din luna se scobora la pamânt un drum imparatesc, acoperit cu prund de argint si batut cu pulbere de raze.

Iara din intinsele pustii se rascoleau din nasip schelete inalte... cu capete seci de oase... invalite in lungi mantale albe, tesute rar din fire de argint, încât prin mantale se zureau oasele albite de secaciune. Pe fruntile lor purtau coroane facute din fire de raze si din spini auriti si lungi... si incalcati pe schelete de cai, mergeau incet-incet... in lungi siruri... dungi miscatoare de umbre argintii... si urcau drumul lunei, si se pierdeau in palatele inmarmurite ale cetatii din luna, prin a caror feresti se auzea o muzica lunateca... o muzica de vis.

Atunci i se paru ca si fata de lânga el se ridica incet... ca trupul ei se risipea in aer, de nu ramâneau decât oasele, ca, inundata de o manta argintie, apuca si ea calea luminoasa ce ducea in luna. Se ducea in turburea imparatie a umbrelor, de unde venise pe pamânt, momita de vrajile babei.

Apoi pelita ochilor lui se inverzi.. se innegri si nu mai vazu nimica.

Când deschise ochii, soarele era sus de tot. Fata lipsea si aievea. Dar in pustiul arid necheza calul frumos, stralucit, imbatat de lumina aurita a soarelui, pe care el acu o vedea pentru-ntâia oara.

Fat-Frumos se avânta pe el, si-n rastimpul câtorva gânduri fericite ajunse la castelul incoltit al Genarului.

De asta data, Genarul vâna departe cale de sapte zile.

El o lua pe fata pe cal dinaintea lui. Ea-i cuprinse gâtul cu bratele ei si-si ascunse capul in sânul lui, pe când poalele lungi ale hainei ei albe atingeau din zbor nasipul pustiei. Mergeau asa de iute, încât i se pareea ca pustiul si valurile marii fug, iar ei stau pe loc. Si numai incet se auzea motanul mieunând din câte sapte capetele.

Pierdut in paduri, Genarul isi aude calul nechezând.

- Ce e? il intreba.

- Fat-Frumos iti fura fata, raspunse calul nazdravan.

- Pute-l-om ajunge? intreba Genarul mirat, pentru ca stia ca-l omorâse pe Fat-Frumos.

- Nu, zau, raspunse calul, pentru c-a incalcat pe un frate al meu, care are sapte inimi, pe când eu n-am decât doua.

Genarul isi infipse adânc pintenii in coastele calului, care fugea scuturându-se... ca o vijelie. Când il vazu pe Fat-Frumos in pustiul, zise calului sau:

- Spune fratâni-tau sa-si arunce stapânul in nori si sa vina la mine, ca l-oi hrani cu miez de nuca si l-oi adapa cu lapte dulce.

Calul Genarului ii necheza fratini-sau ceea ce-i spusese, iar frate-sau i-o spuse lui Fat-Frumos.

- Zi fratini-tau, zise Fat-Frumos calului sau, sa-si arunce stapânul in nori, si l-oi hrani cu jaratec si l-oi adapa cu para de foc.

Calul lui Fat-Frumos necheza asta fratini-sau, si acesta azvârli pe Genarul pâna in nori. Norii cerului inmarmurira si se facura palat sur si frumos, iar din doua gene de nouru se vedea doi ochi albastri ca cerul, ce rapezeau fulgere lungi. Erau ochii Genarului, exilat in imparatia cerului.

Fat-Frumos domoli pasul calului si aseza pe fata pe acela al tatâne-sau. O zi inca, si ajunsera in mândra cetate a imparatului.

Lumea-l crezuse mort pe Fat-Frumos, si de aceea, când se imprastie faima venirii lui, ziua-si muie aerul in lumina de sarbatoare si oamenii asteptau murmurând la faima venirii lui, cum vuieste un lan de grâu la suflarea unui vânt.

Dar ce facuse in vremea aceea Ileana imparateasa?

Ea, cum plecase Fat-Frumos, s-a inchis intr-o gradina cu nalte ziduri de fier, si acolo, culcându-se pe pietre reci, cu capul pe un bolovan de cremene, plânse intr-o scaldă de aur, asezata lânga ea, lacrimi curate ca diamantul.

In gradina cu multe straturi, neudata si necautata de nimeni, nascura din pietris sterp, din arsita zilei si din secaciunea noptii flori cu frunze galbene si c-o culoare stinsa si turbure ca turburii ochi ai mortilor - florile durerii.

Ochii imparatesei Ileana, orbiti de plâns, nu mai vedeau nimica, decât i se parea numai ca-n luciul baiei, plina de lacrimile ei, vedea ca-n vis chipul mirelui iubit. Ci ochii ei, doua izvoare secate, incetase a mai varsa lacrimi. Cine-o vedea cu parul ei galben si lung, despletit si imprastiat ca cretii unei mantii de aur pe sânul ei rece, cine-ar fi vazut fata ei de-o durere muta, sapata parca cu dalta in trasaturele ei, ar fi gândit ca-i o inmarmurita zâna a undelor, culcata pe un mormânt de profund.

Dar cum auzi vuietul venirii lui, fata ei se-nsenina; ea lua o mâna de lacrimi din baie si stropi gradina. Ca prin farmec, foile galbene ale aleilor de arbori si ale straturilor se-nverzira ca smaraldul. Florile triste si turburi se-nalbira ca margaritarul cel stralucit, si din botezul de lacrimi luara numele de lacramioare.

Imparateasa cea oarba si alba umbla incet prin straturi si culese in poale o multime de lacramioare, pe care apoi, asternându-le lângă baia de aur, facu un pat de flori.

Atunci intra Fat-Frumos.

Ea s-arunca la gâtul lui, inasa, amutita de bucurie, ea nu putu decât sa indrepte asupra-i ochii sai stinsi si orbi, cu care ar fi vrut sa-l soarba in sufletul ei. Apoi ea il lua de mâna si-i arata baia de lacrimi.

Luna limpede inflorea ca o fata de aur pe seninul cel adânc al ceurului. In aerul noptii, Fat-Frumos isi spala fata in baia de lacrimi, apoi, invalindu-se in mantaua ce i-o tesuse din raze de luna, se culca sa doarma in patul de flori. Imparateasa se culca lângă el si visa in vis ca Maica Domnului desprinsese din cer doua vinete stele ale diminetii si i le asezase pe frunte.

A doua zi, desteptata, ea vedea...

A treia zi se cununa imparatul cu fata Genarului.

A patra zi era sa fie nunta lui Fat-Frumos.

Un roi de raze venind din cer a spus lautarilor cum horesc ingerii când se sfinteste un sfânt, si roiuri de unde rasarind din inima pamântului le-a spus cum cânta ursitorile când urzesc binele oamenilor. Astfel, lautarii maiestrira hore nalte si urari adânci.

Trandafirul cel infocat, crinii de argint, lacramioarele sure ca margaritarul, mironositele viorele si florile toate s-adunara, vorbind fiecare in mirosul ei, si tinura sfat lung cum sa fie luminele hainei de mireasa; apoi incredintara taina lor unui curtenitor fluture albastru stropit cu aur. Acesta se duse si flutura in cercuri multe asupra fetei miresii când ea dormea s-o facu sa vada intr-un vis luciu ca oglinda cum trebuie sa fie imbracata. Ea zâmbi când se visa atât de frumoasa.

Mirele-si puse camasa de tort de raze de luna, brâu de margaritare, manta alba ca ninsoarea.

Si se facu nunta mândra si frumoasa, cum n-a fost alta pe fata pamântului.

S-au trait in pace si in liniste ani multi si fericiti, iar dac-a fi adevarat ce zice lumea, ca pentru fetii-frumosi vremea nu vremuieste, apoi poate c-or fi traind si astazi.

CALIN NEBUNUL

Era odat-un imparat s-avea trei fete si erau asa de frumoase, de la soare te puteai uita, da la dansle ba. Acu, cele doua erau cum erau, da cea mijlocie nici se mai povesteste frumusetea ei. Acu cati feciori de-mparati si de ghinarari au cerut-o, imparatul n-a vrut sa le-o deie. Acu-ntr-o seara au venit trei tineri si le-au cerut, da el n-a vrut sa le dea. Acu ei au iesit afara si unul dintr-insii a prins a fluiera cat s-a facut un nor mare si nu s-au mai vazut nici ei, nici fetele. Le-a rapit.

Acu-mparatul a scos veste-n tara ca cine-a gasi fetele le da de nevasta. Acu-n satu cela-a-mparatului era un om s-avea trei flacai. Doi erau cum erau, da unul era prost, sedea-n cenusa si-l chema Calin Nebunul. S-au zis acei doi frati: "Haidem si noi sa cautam fetele-mparatului". Da' Calin a zis: "Hai si eu cu voi". S-acei doi au zis: "Hai". Si-mparatul a zis ca care s-a porni dupa fete le da bani de cheltuiala si straie de primeneala. Acu ei au facut un arc s-au zis ca unde l-a zvarli, pana unde-a ajunge, acolo sa poposeasca.

A aruncat cel mare s-a mers vo doua zile s-a ajuns. A aruncat si cel mijlociu si tot asa degraba a ajuns. Da cand a aruncat Calin Nebunul, a mers trei luni de zile, zi si noapte, si de-abia a ajuns. Acu ei, mergand pe drum, au gatit si cremenea si amnaru. De-abia au avut cu ce atata oleaca de foc. S-au zis asa ei inde ei ca sa pazeasca focul unul din ei cat or dormi ceilalti doi, ca daca s-a stinge focul, ii taie capul celui ce-a pazit dintr-insii. Acu s-au culcat cei doi, si cel mare a ramas sa pazeasca. Pe la miezul noptii s-a auzit un vuiet grozav. Era un zmeu cu trei capete.

— Cum ai putut sa-mi calci mosiile de la tata-meu far' de voia nimanui? Hai la lupta!

— Hai!

Si s-au luptat ei, s-au luptat, pan' acu l-a omorat pe zmeu si a facut din capetele lui trei capiti de carne. Acu se trezesc cei doi.

— Uite, voi ati dormit, da' eu uite ce lupt-am avut.

Acu a doua noapte cel mijlociu era sa stea de straja. Iar pe la miezul noptii se aude-un vuiet.

— Cum ai putut sa-mi calci mosiile lui tata-meu fara voia nimanui? Aista era cu patru capete.

— Hai la lupta!

— Hai!

Si l-a omorat si pe acesta s-a facut patru capiti de carne din capetele lui. Acu, cand s-au trezit ei, o-nceput sa-i deie de grija lui Calin Nebunul ca sa pazeasca bine focul. Acu el a treia noapte era sa fie. Acu iar pe la miezul noptii s-auzi un huiet mare. Un zmeu era — cu opt capete.

— Hi! zice Calin Nebunul, — ca si zmeul era nazdravan, si stia de dansul — hai la lupta!

— Hai!

Cat se lupta, se lupta cat de cat sa nu se deie zmeul. I-a taiat Calin Nebunul o ureche s-a picat o picatura de sange s-a stins focul. S-asa, pi-ntunerice, s-o nceput ei a lupta s-in sfarsit l-a omorat Calin Nebunul s-a facut opt capiti de carne. Acu ce sa faca el? Foc nu-i. S-a luat el si mergea asa separat prin padure s-a ajuns la un copac nalt si s-a suit in varful lui s-a vazut in departare o zare de foc. Scoboara el si se porneste s-ajung-acolo si-ntalneste un om pe drum.

— Buna noapte!

— Multumesc d-tale!

— Da' cine esti d-ta?

— Eu-s De-cu-sara.

Calin Nebunul l-apuca si-l leaga de-un copac cot la cot. Mai merge el o bucata buna, si mai intalneste un om.

— Buna noapte.

— Multumesc d-tale.

— Da' cine esti d-ta?

— Eu is Miez-u-noptii.

Ia si pe-acela si-l leaga iar de-un copac. Mai merge el inainte si mai intalneste un om.

— Buna noapte.

— Multumesc d-tale.

— Da' cine esti d-ta?

— Eu is Zori-de-ziua.

Il leaga si pe-acela. El i-a legat, ca lui i-era frica sa nu se faca ziua.

In sfarsit, ajunge el acolo. Acolo era o groapa mare s-un cazan c-o pereche de pirosteie mari, si-ntr-insul fierbea vo doua-trei vaci simprejurul pirosteilor se cocea o turta. Si imprejurul ei dormeau doisprezece zmei si doua zmeoalice, mamele lor.

Acu Calin Nebunul ia vo doi taciuni intr-un harb s-un carbune-n lulea si, plecand, iaca, i-a venit asa o mirozna de buna din demancat, si, luand o bucatica, a curs apa clocotita pe urechea unui zmeu si el a tipat strasnic, ca toti s-au trezit si l-au prins pe Calin Nebunul.

S-au vrut sa-l omoare si el a zis:

— Ma rog d-lor-voastre, lasati-ma, ca sunt om sarac!

Da' ei au zis asa:

— Daca tu ne-i aduce pe fata-mparatului Rosu, noi te-om lasa.

Da' el a zis:

— Da' de ce n-o luati d-voastra, ca sunteti mai multi si mai tari?...

— Da' noi suntem duhuri necurate, si-mparatul are un cocos s-un catel. Noi, cand ne apropiem de palatul lui, cocosul canta si catelul bate, si noi trebuie sa fugim... Da' tu-i putea mai bine, ca esti om pamantean.

Da' Calin Nebunul, viclean:

— Haideti si d-voastra cu mine, ca-s eu om pamantean si catelul n-a bate, nici cocosul n-a canta.

Da' Calin Nebunul se uita si vede-un voinic ca si dansul, legat cot la cot de-un copac, si cand a vazut ca s-a pornit Calin Nebunul, el s-a smucit strasnic, incat au ramas mainile la copac si el a fugit.

Si ei merg, merg pan ce-ajung la poarta-mparatului. Si era o poarta mare de fier, ca nu era-n stare sa treaca nime afara de Calin Nebunul. Si el s-a suit pe poarta s-a zis zmeilor:

— Hai sa va iau cate pe unul de chica sa va dau in ograda.

Si lua tot lua cate unul si cu palosul le taia capul, pan ce a taiat la toti. S-a intrat in ograda, damparatul, de grozav zid si poarta ce avea, usile erau toate deschise. Calin Nebunul s-a suit sus pe scari, si scarile erau de aur batute cu diamant, s-a intrat in casa unde dormea fata. Da' era luna s-o mandreate afara, si luna batea in casa unde dormea fata. Da' fata era asa de frumoasa de cat de nepovestit. Calin Nebunul a sarutat-o si i-a luat inelul de pe mana si s-a dus.

Cand a ajuns la zmeii cei taiati, le-a taiat varfurile limbilor la toti doisprezece si le-a pus in basma s-a trecut poarta si s-a pornit la drum. A mers pan ce-a ajuns la cazan. A putut prinde o zmeoaica s-a taiat-o, da una a scapat. A luat pe degetu ista mic turta si pe cellalt cazanu cu carne s-ntr-un harb oleaca de foc si s-a pornit la drum.

S-a ajuns la Zori-de-ziua si i-a dat o bucat' de carne s-o bucat' de turta, l-a dezlegat s-a zis:

— Hai, du-te!

Mai merge el, ajunge la Miezu-noptii si-i da s-aceluia o bucat' de carne s-o bucat' de turta si-i da drumul s-aceluia.

Cand a ajuns la De-cu-sara, era mai mult mort de cand era legat. Ii da s-aceluia o bucat' de carne s-o bucat' de turta si-i zice:

— Du-te, bre, 'n pace!

Cand a ajuns, n-a apucat a atata focul, si soarele acu era sus. Fratii lui atata dormise, c-acuntrase mai de-un stanjen in pamant. Cand s-au trezit, a zis:

— I, Calin Nebune, lung-a mai fost noaptea asta!

Da' Calin Nebunul nimica nu le-a povestit din ceea ce s-a petrecut cu dansul noaptea. Au pregatit ei iar sa se porneasca s-a zvarlit tot Calin Nebunul arcu s-au mers ei asa pan' la Padurea de aur. Cand au ajuns acolo, le-a zis Calin Nebunul asa:

— Fratilor, voi nu-ti putea trece-n padurea asta. Faceti-va voi o coliba aici si stati si ma duc eu singur.

Asa, el s-a pornit. Cand a ajuns in mijlocul Padurii cei de aur, fata cea mare a imparatului facea de mancat zmeului ei.

— Buna vreme, fata de-mparat!

— Multumesc, d-tale, Calin Nebune. De numele d-tale am auzit, dar a vedea nu te-am vazut. Da' fugi ca dac-a veni zmeul te ucide.

— Da cat mananca zmeul tau?

Fata zice:

— Patru cuptoare de paine, patru vaci fripte si patru antaluri de vin.

Zice:

— Ia sa vad eu, le-oi putea manca?

Se pune Calin Nebunul si mananca toate.

Iaca, vine si zmeul.

— Buna vreme, cane de zmeu!

— Multumesc, Calin Nebune!

— Am venit sa iau pe fata. Na, hai la lupta!

— Stai, sa mananc ceva.

— Da' ca, zice, eu ti-am mancat mancarea.

— Cu atat mai bine, zice, eu sunt usor si tu esti greu.

Si se iau la lupta si se lupta si-l omoara Calin Nebunul. Pe urma zice fetei:

— Ramai aici, ca eu ma duc sa scot cele doua surori ale tale.

Si se porneste. Ajunge-n mijlocul Padurii cei de argint.

Fata cea mijlocie facea de mancat s-aceea. Da' el, cum a vazut-o, i-a cazut strasnic de draga.

— Buna vreme, fata de-mparat!

— Multumesc d-tale, Calin Nebune! De numele d-tale am auzit, d-a vedea nu te-am vazut.

Da' si Calin Nebunul era frumos, si fetei i-a cazut drag. Da' fata-i zice:

— Fugi, ca dac-a veni zmeul te ucide!

— Da cat mananca zmeul?

— Opt cuptoare de paine, opt vaci fripte si opt antaluri de vin.

— Ada-ncoace, sa vad, oi putea manca?

Si mananca tot. Iaca, vine si zmeul.

— Buna vreme, caine de zmeu!

— Multumesc, Calin Nebune.

— Hai la lupta!

- Stai, sa mananc ceva.
- Ca eu ti-am mancat mancarea!
- Mi-o fi mai usor la lupta.

Si se iau, se lupta si se lupta, si-l omoara Calin Nebunul.

Da lui asa-i era de draga fata, de a luat-o cu dansul la Padurea de arama. Cand a ajuns in mijlocul padurii, s-aceea facea de mancat. Acea nu-l stia, da vazandu-l cu sora-sa a-nteles.

- Unde-ti este barbatul tau?
- La vanat, Calin Nebune. Da' fugi, c-aista te omoara!
- Cat mananca el?
- Douasprezece cuptoare de paine, douasprezece vaci fripte si douasprezece antaluri de vin.
- Ia sa vad eu, oi manca?

Mananca Calin Nebunul, mananca, cand la un antal de vin nu-l poate bea si zice-asa:

- Cu atata-i mai tare zmeul decat mine.

Iaca, vine si zmeul.

- Buna vreme, cane de zmeu!
- Multumesc d-tale, Calin Nebune!
- Am venit sa-ti iau pe fata.
- Ba pe fata nu-i lua-o.
- Hai la lupta!
- Numai sa mananc ceva.
- Eu demancatul ti l-am mancat!
- Eu oi fi mai usor, tu mai greu. Hai la lupta!
- Hai!

Se lupta, se lupta, cat de cat sa nu sa deie zmeul.

Zice zmeul:

- Hai, eu m-oi face o para rosa, tu te fa o para verde.
- Da' el cu asta a gresit, ca para rosa-i mai moale, para verde-i mai tare.
- Iaca, trecu pe-acolo o cioara pe sus.

Si-i zice zmeul:

- Cioara, cioara, moaie-ti aripa ta-n apa si stinge para ast' verde.

Da' Calin Nebunul zice:

- Imparate prenaltate, moaie-ti aripa ta-n apa si stinge para ast' rosie.

Cioara, cand a auzit — stii d-ta, a urcat-o — indata s-a dus. Dupa ce-a udat-o, a-nceput a ciupi dintr-insa, s-atata sange a-nceput a curge, de umblai pan' in genunchi.

De acolo el s-a luat cu fetele si s-a pornit.

A ajuns in Padurea de aur s-a luat si pe cea mare si s-a pornit s-a ajuns la fratii lui.

S-a zis asa:

- Fratilor, pe aste doua le-ti lua voi, dar ast' mijlocie e-a mea; si s-a culcat sa doarma.

Si fratii s-au sfatuit asa: ca sa-l omoare nu se putea, da sa-i taie picioarele si sa ieie fetele si sa se duca la-mparatul si sa zica ca ei le-au scos.

Si i-au taiat picioarele cand dormea s-au luat fetele si s-au pornit (asa era de trudit de lupte, incat n-a simtit cand i-au taiat picioarele).

In zori de ziua se trezeste el. Se vede far' de picioare. Ce sa faca? Da' picioarele i le-au luat de acolo, ca altmintrele el le-ar fi pus, ca era nazdravan.

S-a luat el incetisor s-a intrat in Padurea ast' de aur. A mers vo trei zile si vo trei nopti s-a ajuns la un palat, asa de frumosu-i, de nu tendurai sa te uiti la dansul. S-a auzit un cantec asa de jale, de i-a rupt inima. Se ia el incetisor si se suie pe scarile cele si vede acolo pe voinicul ce-si rupsese mainile la zmei.

- Buna vreme, voinice!
- Multumesc d-tale, Calin Nebune, da' ce-ai patit?
- Si el incepe a-i spune toate cate-a patit.
- Hai sa fim frati de cruce!

— Hai!

— Da d-ta cine esti? l-intreaba Calin Nebunul.

— Eu, zice, s-un fecior de-mparat, si padurile astea au fost toate a tatane-meu si ni le-a luat zmeii; da' de cand ai omorat pe zmei, acu iar suntem noi in stapanire, si eu pentru ca-s far' de maini traiesc aici. Eu far' de maini, tu far' de picioare, om trai bine.

Calin Nebunul se prinde cu mainile de gatul feciorului de-mparat si se primbla prin padure. Asa intr-o zi, aude un fosnet in frunze. Da' fratele lui cel de cruce zice asa:

— Eu m-oi apropia incetisor si ti-oi da drumul, si tu prinde cu mainile.

Dandu-i drumul, prinde pe zmeoaica cea scapata si zice asa:

— Fa-mi mie picioare si istuia maini, ori te omoram.

Si zmeoaica zice:

— Ia, aicea, ca de un stanjin de departe, este o balta; vara-te acolo, ca-i iesi cu picioare si istlalt cu maini.

Da' Calin Nebunul, mehenghiu:

— Vara-te tu intai.

— Ei... ba varati-va d-voastra!

Da' Calin Nebunul rupe o crenguta verde s-o moaie-n apa ceea s-o scoate uscata, s-o-ncepe a pumni, ca ce-a vrut sa-i usuce.

— Ma rog, nu ma bate, caci este la dreapta alta balta.

Calin Nebunul vara o crenguta uscata s-o scoate verde, si se vara el acolo si se scoate cu picioare si cellalt cu maini. Si ia s-o omoara pe zmeoaica, ca stia ca-n orice vreme are sa-i faca rau.

De acolo ei se iau iar si zice Calin Nebunul asa:

— De-acu eu ma duc sa-mi caut pe nevasta mea, da-ntai hai sa ma duc intr-un loc care ti-am spus eu, la fata-mparatului Rosu.

Si se iau si se pornesc. Mergand ei printr-o padure, aproape de curtea-mparatului, o cules Calin Nebunul o basma de alune. Ajungand la poarta, a auzit un vuiet mare. Da'ei erau imbracati cu itari si cu cojoc si-ncinsi cu chimiri. Da'baba cea de la poarta era de-a noastra.

— Buna seara, matusa!

— Multumesc d-tale, voinice!

— Da' ce-i aici, ce s-aude?

— Se marita fata-mparatului.

— Da' cine o ia?

— Bucatarul, c-o ucis doisprezece zmei.

Da' Calin Nebunul ii zice-asa babei:

— Matusa, iaca-ti dau un caus de galbeni, sa-mi faci ce ti-oi zice.

— Ti-oi face, voinice.

El a luat basmaua ceea de alune. Era basma de-a noastre — neagra, cu floricele p-imprejur — s-a pus inelu-n mijloc s-a zis asa:

— Du, matusa, si pune dinaintea imparatului, macar ca te-or ghionti si te-or da afara, vara-te-asa, cu de-a sila.

Baba s-a dus s-a intrat in ghionturi, ca acolo, s-a pus pe masa, s-a iesit. Cand i-a dat Calin Nebunul causul cel de galbeni, ea strasnic s-a bucurat... ca ea nu cat sa-l fi avut in viata ei, dar nici nu l-a vazut.

Imparatul cand a pus mana pe basma, alunele a-nceput a durai pe masa s-a ramas inelu-n mijloc.

Fata a zis:

— Iaca, tata, inelul meu, pe care nu se stie cum l-am prapadit.

Imparatul a-nceput a striga:

— Cine-a adus basmaua cu alunele?

Logofetii au spus ca baba cea de la poarta. Degrab-au strigat saduca cine-a adus. Se ia Calin Nebunul si intra. Da'mirele, tiganul, sedea pe trei perini de puf. Cand a fost Calin Nebunul in pragul usei, o perina a cazut de sub tigan. Cand a fost in mijlocul casei, a picat s-a doua si tiganu-a zis: "Incet, sa nu ma tavalesti". Cand a fost langa-mparatul, a cazut s-a treia perina, ca de! tiganului nu i se cadea sa sada.

Zice-mparatul:

— Cum, voinice, inelul fetei mele a ajuns la d-ta?

— Imparate prenaltate! Iaca cum si iaca cum.

Da'tiganul:

— Ce spui minciuni, ca eu am ucis zmeii...

Da' Calin zice:

— Imparate, s-aduca toti zmeii, sa vezi: este varful limbilor?

A adus, si cu adevarat nu era. Atunci el le-a scos si i le-a aratat.

Atunci imparatu-a strigat s-aduca calul cel mai bun din grajd si-a legat pe tigan la coada calului, s-a pus s-un sac de nuci s-a dat bici calului... Unde pica nuca, pica si bucatia din tigan.

Acu-mparatul a zis:

— De-acu, voinice, mi-i fi ginere.

— Da'Calin a zis:

— Ba nu,-mparate, ca mie alta mi-a cazut draga, da eu am un frate de cruce aici cu mine, tot fecior de-mparat, s-o ieie-acela.

Si l-a adus, desi fata ar fi vrut mai degraba dupa Calin Nebunul; dar, da, cu istalalt era potrivita. S-a facut o nunta strasnica, de-a tinut vo trei saptamaini; luminatii, lautari, ce nu era?

Si de-acolo a zis Calin Nebunul:

— De-acu ma duc sa-mi gasesc pe-a mea.

Cat plangeau ei si staruia, da' n-a putut sa-l potriveasca sa ramaie. S-a pornit. Cand a ajuns el la casa tatani-sau, era un palat strasnic s-un card de porci, si-l pastea un baietel ca de vro sapte ani. Ca de cand ii taiase picioarele, acu era vo opt ani de zile.

— Buna vreme, baietele!

— Multumim d-tale, bade!

— Cine sade-n curtile ieste?

— Ia, niste voinici care au luat niste fete de-mparat, care le luase zmeii.

— Da' cum traiesc ei, pe care fete au luat?

— Cel mai mare a luat pe fata cea mare, cel mijlociu a luat pe cea mica.

— Da' cea mijlocie?

— Aia au pus-o de pazeste gainaria.

— Da' tu a cui esti?

— Mama-mi spune ca-s a lui Calin Nebunul, cine-a mai fi acela...

Da el, cand a auzit asa, numai el stia inima lui, ca da, sa ierti mata, cinstita fata matale! era a lui.

— Da' ma rog, bade, ajuta-mi a da porcii-n ocol.

Merg porcii, merg, cand o scroafa nu vrea sa intre.

Calin Nebunul a trantit cu drucu-n scroafa. Ea a-nceput a tipa alergand, porcii — toti dupa dansa. Decat a auzit ei s-au iesit afara s-au inceput a striga, care-i acolo de bate porcii? Da' Calin Nebunul intra-n ograda. Ei, cum l-au vazut, l-au cunoscut. Si s-au sculat indata si s-au pus in genunchi inaintea lui:

— Iarta-ne, frate, ca ne cunoastem gresala.

Da' Calin a zis asa:

— Ba nu, fratilor, hai sa facem o bomba de fier, si noi sa ne punem tustrei alaturi, ia-asa, cum faci cruce. S-o aruncati unul din voi in sus, ca-i stiut ca pe care-a cadea, acela-i vinovat.

S-au aruncat in sus, s-a cazut pe cei doi si i-a facut mii de farama.

Si el a facut o nunta strasnica. Da' el nu era asa tare la inima ca sa tie pe-acelea de rau, ca aceia pe asta a lui, el tot tineca ca la cumnatele lui. S-a facut un bal strasnic, si eram si eu acolo... si ei au facut o ulcicuta de papara si m-au dat pe us-afara. Da' mie mi-a fost ciuda, si m-am dus in grajd si mi-am ales un cal cu saua de aur, cu trupul de crita, cu picioare de ceara, cu coada de fuior, cu capul de curechi, cu ochii de neghina, s-am pornit p-un deal de cremene: picioarele se topeau, coada-i paraia, ochii pocneau. S-am incalecat pe-o prajina si ti-am spus o minciuna, s-am incalecat pe-o poarta si ti-am spus-o toata.

FRUMOASA LUMII

Apoi poveste, poveste, D-zeu la noi sosește, că-nainte mult mai este. Era odată un vânător și avea trei copii și era sărac-sărac, cât numai cu-atâta se ținea, că-mpușca câte-o păsăruică, o vindea și-atâta era hrana lui, săracul. Acu era o pădure pe-acolo pe-aproape, de-i zicea Pădurea neagră. Și-au apucat oamenii din satul cela a zice că nu s-a putea să s-apropie nime de pădurea ceea. Și-așa era părăsită, nime nu se ducea, că ziceau că la miezul nopții vin dracii.

Acu bietu omul ist sărac a zis într-o zi către femeia lui:

— Măi femeie, tot o moarte-am să mor, ia să mă duc eu în pădurea ceea, să văd ce-oi găsi acolo.

Așa, i-a făcut nevasta o turtă-n traistă și s-a pornit el; a luat pușca-n spate. Ajungând el acolo, lui îi era foarte frică... da' omul sărac sărăcia-l împingea a se duce orunde ca să câștige.

Iaca, mergând el așa, ajunge la un copac nalt și tufos strașnic, nu știu cum s-o fi chemat , și vede-o pasăre așa de frumoasă — era de aur. Acu el ce să facă, ca doar să n-o-mpuște, s-o poată prinde, că, vânzând-o vie, mai multe parale ar fi luat. Alungând-o el prin copac, ea se vâra-ntr-o bortă... ș-o prinde. El n-a mai stătut către noapte, că s-a temut de draci, ci a luat pasărea ș-a venit acasă ș-a făcut o cușcă bună ș-a pus pasărea-n cușcă.

Acu el în ziua ceea, era sâmbătă, care-o prins-o, și duminică dimineața s-a ouat un ou. Oul era de aur. Da' el zice:

— Ei, măi femeie, eu n-oi vinde pasărea asta, că ea s-a oua și eu oi avea câte-un ou și m-oi hrăni din zi-n zi.

El ia oul și se duce-n târg și-l întreabă negustorul:

— Ce ai de vândut și cât ceri?

— Am un ou și cer o mie de lei.

Da' un jidan zice (tot ei îs mai mehenghi):

— Ia să văd oul.

Când vede oul cel de aur — făcea mai mult decât o mie de lei — (îi dă mia de lei). Ia el mia de lei, cumpără cele trebuincioase pentru copii și femeie și se duce-acasă. Da pe gușa păsării era ceva scris, da' omul nu știa carte.

Când în a doua duminică iar s-a ouat un ou de aur. Și el s-a dus și iar a cerut o mie de lei. Da' să iei samă, d-ta, că tot jidanul cela i-a ieșit înainte!

În a treia duminică, când a dus oul, a pus pe gânduri pe jidan. Și s-a gândit așa jidanul: l-a întrebat unde șede, să se ducă să vadă de unde are el ouă de aur. Vine jidanul; da' el ținea cușca în colțul casei.

Cum a intrat jidanul în casă — el știa carte — odată și-aruncă ochii-n fundul casei. Pe gușa păsării așa scria: "Cine-a mânca inima are să fie-mpărat; cine-a mânca rânza, de câte ori s-a trezi pe noapte, de-atâtea ori are să găsească câte o pungă de bani sub cap; cine-a mânca maiurile are să fie om cu noroc în lume, oriunde va merge el, orice pas a face el, tot cu noroc are să fie". Acu jidanul, tot cu dușmănie asupra creștinului:

— Vinde-mi mie pasărea!

— N-o pot, jupâne. Asta-i câștigul meu, toată viața pentru mine și pentru copii.

În sfârșit, cât s-a pus jidanul, n-a vrut bietul om s-o vândă. Jidanul a zis că i-i rău și c-are să mâie la om. Vânătorul a doua zi s-a sculat de dimineață și s-a dus cu pușca după vânat. Da' jidanul — șiret, da' femeia, ca de-a noastre, proastă — și-i zice-așa femeii:

— Nevastă, ce să trăiești c-un om așa de sărac, vin' să te iau eu, că te-oi ține bine și ți-oi ține și copiii. Da' femeia zice:

— Dacă te-i boteza! Apoi, zice, cum la noi, nu se poate să se despărtească.

Da' jidanul zice:

— Lasă-l pe mâna mea, că eu îl omor până mâine. Îi dă nu știu ce și omoară omul. De-acolo zice-așa:

— Femeie, te-oi lua, dar mai întâi taie-mi pasărea și mi-o frige.

Da' să nu lipsească nimica din pasăre, toată s-o mănânc eu. Și femeia, dobitoacă, ea s-a potrivit. A tăiat și a fript pasărea ș-a pus-o pe vatră, a strâns-o și ea iese din casă cu treabă, și copiii, tustrei, intră-n casă. Zice unul dintr-înșii:

— Mă, tare mi-i foame... Mama a fript pasărea ceea, hai să mâncăm câte-o bucățică.

— D' apoi dac-a fript-o jidanului, ne-a bate!

— Hai să mâncăm dinăuntru, că nu s-a vedea.

Ia cel mare inima, cel mijlociu rânza, cel mic maiurile. Pasărea acu nu mai plătea nimica dacă le mâncase acelea. Da' copiii, după ce-au mâncat:

— Măi, hai să fugim, că ne-a bate.

Și era o bortă-n dosul casei și s-au vârat acolo.

Vine jidanul. Da' la pasăre cele nu-s într-înșea. Apoi începe-a striga, bate pe biata femeie.

— De bună seamă, au mâncat copiii, căci altul nime n-a fost în casă.

Jidanul îndată strigă după copii, să-i taie, să mănânce el din copii. I-au căutat, i-au căutat, în sfârșit nu i-au găsit. Dac-a văzut jidanul că nu-s și nu-s, s-a dus dracului — cruce de aur în casă! — a lăsat și pe femeie și tot. Că el tot așa era să facă, d-apoi Dumnezeu a lăsat mai bine să mănânce copiii decât dânsul, că Dumnezeu nu doar-me. Acu, acel mare a umblat ce-a umblat și s-a făcut împărat pe țara aceea. Acu numai aista era micușor de tot, tot la mă-sa șede, ist care mâncase maiurile, și pesemne unde avea el să aibă așa noroc, tare era leneș.

Cel ce a mâncat rânza găsea tot pungii de bani și se făcuse strașnic om de rău. Îi erau dragi numai petrecherile, să ierți mata, îi erau dragi cucoanele cele frumoase. Acu, acolo, strașnic era de frumoasă una de-i zicea Frumoasa Lumii. La soare te puteai uita, da la dânsa ba.

Acu el tot umbla, că doar i-ar da-o boierul cela, da nici că vrea să i-o dea. Iaca vine el acasă la mă-sa:

— Mamă, ce mi-s buni mie banii dacă nu pot eu lua pe ceea ce mi-a picat dragă!

Da' mă-sa zice:

— Dragul mamei, du-te și tot te-i putea întâlni cu ea. (Să vorbească cu dânsa, poate i-ar fi fost și ei drag.) Da' ea era vicleană. Acu aist ce-a mâncat maiurile se juca cu niște bulgărași cu alți băieți pe-afară. Vine un moșneag.

— Dragul moșului, ce faci tu aici?

— Ia mă joc, moșule!

— Hai cu moșu, că ți-a da pere și mere (știi, ca la copii) — înșală pe băiat și-l ia cu dânsul.

Da' acela era un vrăjitor grozav — îngheța apa. Și-acu el, tot vrăjind prin Pădurea neagră, a dat de ceva strașnic, care el nu putea face, numai c-un copil. Se duce-acolo cu băiatu-n mijlocul pădurii și dă de-o piatră mare. Și bate de trei ori în piatră și se deschide pământul. Și el zice băiatului așa:

— Măi băiate, du-te pe scările ieste într-acolo sub pământ (erau niște scări) și-ai să cobori într-o grădină așa de mândră, și-ai să dai de-o căsuță acolo-n grădină. Să intri-n casă și-ai să vezi un horn făcut acolo și pe vatră ai să vezi o cheie. Să iei cheia ceea, s-o pui în brâu și să vii înapoi la mine. Da' na-ți și-o veriguță de fier, că făr' de veriga asta nu poți intra. (Acolo era pe ceea lume, zice-că.) Băiatul se ia, merge-ncetișor și intră pân' în grădina ceea.

Da' acolo așa era o mândreață, grădină cu pomi cu poame de aur... încât băiatul s-a mirat când a intrat acolo și, știi, ca copilul, mai degrabă a alergat la pere și la mere decât la cheia moșneagului. Știi cum e treaba noastră — era cu cămeșoi și cu curălușă bună-ncins, și-o umplut sânul de mere și de pere. El pornise să iasă, când și-duce aminte de cheie, merge într-acolo și-o ia — da cheia era strașnic de ruginită... Cine știe ce-ar fi făcut el cu cheia ceea, și astăzi am fi fost sub mâna lui poate... Se ia băiatu-ncetișor, se suie iar pe scară să iasă-afară — că știi d-ta că el, bătrânu, deși avea putere, nu putea intra în rai, dar ista ca copil...

Când a ajuns în gură să iasă, moșneagul a strigat:

— Stai, nu ieși! Dă-mi cheia!

Băiatul zice (era mic, da tot cu cap):

— Ba lasă-mă să ies întâi afară!

— Ba nu te las.

— Nu-ți dau cheia! (Știi d-ta, nici mâna nu putea vârî, că era păcătos.)

— Am să te omor.

— Omoară-mă, numai dacă poți!...

El face trunc! cu picioru-n pământ și se-nchide pământul. Ce s-ă facă bietul băiat? Ia să se-ntoarcă, să se ducă iar prin grădinile cele. Când colo, era-nchis pământul, nu mai era mândreața ceea. Începe băiatul a plânge. Plângând așa, își freca mâinile. Șterge pe veriga ceea ce i-o dat-o moșneagul și vine-un om. Omul cela era de fier. Era duh necurat; om de-ai noștri de fier, unde se poate?

— Măi băiate, cine te-a adus pe tine-aici?

— Iaca cum și iaca cum, spune băiatul tot.

— Eu te-oi scoate, băiate, da-întâi să te duci de-aici, să-mi tai vo douăzeci de vaci, să-mi frigi, să am de mâncat pe drum, când te-oi duce (că știi d-ta, nouă ni s-a părut că era-n gură, da el era tocma-n fundul pământului, când a-nchis el piatra).

Frige el, și-l pune pe băiat după cap, și pune pe o mână douăzeci de vaci fripte și pe altă mână câteva poloboace cu apă, cu vin — cu ce-o fi fost nu știu — și băiatului îi dă un cuțit și-o ulcică. — Când mi-a fi foame, să tai cu cuțitul din carne, să-mi dai să mănânc, și când mi-a fi sete, să-mi dai cu ulcica apă. Și merge el, merge — zi și noapte tot mergea, decât așa era de-ntunerice, de nu zăreai cât un fir de colb, dacă era sub pământ! Acu apropia vacile de gătat demâncatul și apa de băut. Da' duhul cel necurat i-a zis așa: — Dacă tu-i avea noroc să nu gătesc demâncatul și apa, eu nu te voi mânca, dar dac-oi găta, te mănânc. Ia uită-te tu în sus, vezi soarele? — Îl văd cât o zare de chibrit. — Ia! deci mai este! Merge el — că acu rămăsese numai o jumătate de vacă. — Ia uite-n sus, câtu-i soarele de mare? — Îl văd pe jumătate. — E, apoi iaca tot mai am o bucată bună! Când acu era mai aproape de ieșit afară, demâncatul se gătise, apă tot mai era. — Dă-mi demâncat, că mi-i

foame! Băiatul, ce să facă el? Ia cuțitul și-și taie o bucat' de pulpă și-i dă apă și pornește iar. Iacă, a ieșit pe iasta lume. Când îl pune jos: — Să-mi spui tu drept, de unde mi-ai dat tu de-am mâncat la urmă? — Drept ți-oi spune, pulpa mi-am tăiat-o! — Drept să-ți spun, să fi știut că ești așa dulce, nu te mai scoteam. — Acu nu mă poți mânca? — Hei, acolo era largul meu și strâmtul tău — de-acu ești prea bun la D-zeu și nu te lasă să te mănânc! (Știi d-ta, că sub pământ era locul dracilor.) Și omul se face nevăzut. Da' băiatul era saracul flămând, da el uitase că are merele cele-n sân și cheia ceea. Se ia el și-aleargă, și-ajunge la casa mamei. Da, știi

d-ta, el era leneș, da era de duh, nu așa (parcă numai la dv. sunt de duh? Sunt și dintre noi!). Intră-n casă, da mă-sa era saracă strașnic, că, știi d-ta, ca la boierul când ajunge la mărire, n-o lua pe biata mă-sa s-o ție, deși era-mpărat. — Mamă, n-ai vo bucățică de lumânare s-aprinzi? — Am, dragul mamei, de la Paște! (O ține, Doamne ferește, de tunet, s-aprindă.) Aprinde lumânarea. Da' el zice: — Doamne, mamă, tare mi-i a mânca! Am niște pere și niște mere, da' m-a durea la inimă să mănânc. Da' el n-a luat seama că ele-s de aur. Le-a zvârlit sub o laiță. Mamă, iaca, am o cheie, decât tare-i ruginită, mamă, șterge-o și vinde-o și cumpără-mi o pâine. N-a apucat a o freca oleacă, și-au intrat vo cinci oameni de fier în casă. — Ce vreți, stăpânilor? (El era să-nconjure lumea cu cheia aceea; c-atunci avea cheia iadului, putea face cu dracii orice.) Femeia strașnic s-a înfricoșat de dânșii. Da' băiatul, mehenghi, îndată s-a priceput: — Masă vrem și vin bun! Îndată au venit niște sufragii și-au pus masa, și ce n-au pus! Și după ce-au ospătat ei bine, au strâns aceia și s-a dus. — Ei, mamă! Cheia asta o strâng eu! Acu se făcuse holtei, bun de-nsurat. — Mamă, eu am auzit că fata-mpăratului e frumoasă. Mă duc s-o iau eu. — Dragul mamei, tu, un băiat așa sărac, să iei pe fata-mpăratului? Ce mai vorbești nebunii? — Dacă eu vreau așa?! Du-te, mamă, staroste. — Da'cum, dragul mamei, să intru eu acolo? — Du-te, mamă!

El o mâna. — Cum să mă duc eu cu mâna goală? — Mamă, ia vezi merele și perele cele, n-au putrezit? Du-i-le acelea! — Bine zici, dragul mamei. Se ia baba și se-mbracă cu peștiman, pune-un ștergar frumos în cap, ia-n basma acelea și se pornește. Ajunge la poarta-mpăratului. Împăratul ședea-n cerdacul cel nalt. Vede-mpăratul că se luptau ceia cu dânsa, n-o lăsau să intre. Împăratul cela era milostiv, nu ca ista de pe-acu. A gândit că a venit să ceară ceva. — Lăsați-o, bre! Când au auzit porunca-mpăratului, au lăsat-o. — Ce vrei, mătușă? — Apoi prenălțate-mpărate, am venit după un lucru mare. — Ca ce fel, mătușă? — Poftim întâi colacii. Vede-mpăratul perele și merele de aur și-a stat în mirare. Să vadă la o babă de-a noastră! Numai la curțile lor sunt de-acelea. — Feciorul meu vrea să ieie pe fata d-tale, împărate! Da-mpăratul a stat olecuță și pe urm-a gândit: "Baba asta-i nebună." — Dacă feciorul tău, zice, până mâine dimineață, în locul casei tale, va face un palat ca al meu și-o grădină ca a mea, c-o cărărușă de pomi pân' la curtea mea, și-n fiecare pom să cânte păsările, eu i-oi da fata. — Rămâi sănătos, împărate! Se pornește-înapoi femeia. — Iaca, dragul mamei, ce-a zis. — Bun, mamă, le fac până mâine. Șterge cheia și vin iar cinci oameni de fier. — Ce vrei, stăpâne?

— Până mâine dimineață să fie un palat tot de sticlă și poleit cu aur și să fie o cărărușă despărțită prin pomi și-un pom să-nflorească, unul să-nfrunzească, unul să-i pice frunza, să nu fie doi de-un fel. Și cărărușa să fie de catifea, cu iarbă de catifea. Și la fiecare pom să steie câte-un soldat cu sabia scoasă. Și păsările să cânte așa de frumos, să nu poată dormi împăratul și fata-mpăratului!... Eh! încă era mult pân-în ziuă și erau toate gata. Împăratul, dimineața când se trezește, zice fetei: — De când sunt în palatul ista, cum ne-au cântat păsările acum nu ne-au cântat niciodată (că el nu s-a așteptat la aste, el gândea că păsările din grădina lui cântă). Când iese-afară și vede, zice: — Bre! mare putere are omul ista! Băiatul zice: — Du-te, mamă, și cere-i fata să mi-o deie! Se duce baba la-mpăratul, da' el tot o purta cu vorba, că nu-i era voia să-și deie fata după d-aiștia. — Apoi, mătușă, de azi într-o săptămână dac-a veni c-o trăsură de aur și cai care ar mânca jărat și-ar bea pară, i-oi da fata. Da' fata era să se cunune tocma-n ziua ceea dup-un alt împărat. — Iaca, dragul mamei, ce-a zis: — I-oi face, mamă, și asta. Aude el un vuiet mare strașnic pe afară. — Oare ce s-aude, mamă? Întreabă mă-sa. Zice: — Se mărită fata-mpăratului. — Cine-o ia? — Cutare fecior de-mpărat. Vezi, dragul mamei, numai m-ai făcut de răs. — Ia lasă, mamă, că tot are să mi-o deie. Ia el, șterge cheia. Da era iarna. Și vine omul cel de fier.

— Ce vrei, stăpâne? — Fata-mpăratului s-a cununat astăzi! Când or dormi, să iei pe mirele să-l pui afară și pe mireasă s-o pui într-o pivniță și-n zori de ziuă să-i aduci iar pe amândoi în casă. Dimineața intră-mpăratu-n casă. — Ei, dragii tatii, cum ați dormit? Zice el: — Mie, tată, tare mi-a fost frig! — Ba, zice ea, eu nu știu unde eram, că căutam s-aprind lumânarea și nu găseam, și nu era nici pat, nici nimica. — Ați visat! — Da' cum dracu, tată, că, iacă, buricele mi-o înghețat la degete. — Eu nu-mi simt spatele. — Ce n-ați zis sufragiului s-aprindă focul? Nu v-a mai fi nimic. A doua

seară, iar șterge cheia. Vine iar: — Ce vrei, stăpâne? — Vreau să te duci să-i pui pe ginerele împăratului într-o movilă de omăt, când a dormi, și pe mireasă s-o pui în vârful casei! Pe casă, frig-frig, da' nu era omăt. Ista a degerat. Da' tot îi era milă de dânsa. — Numai jumătate de noapte s-o lași pe vârful casei. Când a adus pe mire dimineața, era țapăn. A strâns toți doftorii, n-a mai avut ce-i face — a murit, săracul! Iaca, se-mplinește săptămâna. El iar șterge cheia, vin ceia... — Mâne dimineață, o trăsură de aur și cai care or mânca jăratice și-or bea pară, și mie straiile cele mai frumoase din lume să mi le aduci. Se pune el ca boierii-n trăsură a doua zi și se pornește către împăratul. — Cum îi, voinice? zice-mpăratul. — Am venit să-mi dai fata.

El se face că nu știe că i-a murit ginerele. I-o dă-mpăratul. Face-o nuntă strălucită, și i-o dă, și-o duce la palatul lui — da' lui așa-i era de dragă, de-o prăpădea din ochi. Iacă, aude vrăjitorul că el a ieșit din pământ. Ce să facă el, să poată pune mâna pe dânsul, că el, cât era de vrăjitor și strașnic, da' el avea numai vo doi draci, da ista cheia iadului o avea. Da' el punea cheia ceea totdeauna pe-o sobă și numai sufragiul știa de dânsa. Da' sufragiul nu prea avea minte destulă-n cap. Iaca, s-a luat el cu fata-mpăratului la primblare. Da' vrăjitorul a luat o mulțime de chei nouă și frumoase, altele de aur, de aramă, de argint și-a început a striga pe la poarta ginerelei împăratului: — Cine-mi mai dă chei ruginite, că-i dau de cele de aur? Și sufragiul, nu prea avea multă minte-n cap, a gândit să dea cheia ceea și să ieie una de aur, că mai bine a prii stăpânu-său. Ehei! și când i-a luat (cheia, i-a luat) săracul toată puterea lui. Îi dă. N-a apucat de-a veni el de la plimbare și palatul n-a mai fost. A rămas el săracul în câmp, nici bordeiul ce-l avea înainte nu era acu. Da-mpăratul i-a trimis așa răspuns pe un logofăt: că dacă pân' în trei zile n-a face palatul cum a fost, îi ia fata și nu i-o mai dă. Acu ți-am spus că mai bine i-ar fi luat zilele decât să i-o ieie pe dânsa. Mare lucru-i dragostea! Ce să facă el? Da' și fata-acu strașnic ținea la dânsul. Nainte mai drag îi era cel degerat, da' acum! A așteptat el pân' a treia zi; nu-i de chip, n-are de unde să facă palatul. Își ea el ziua bună de la nevastă- sa: cine știe ce jelanie a fi fost acolo! — Mă duc de-acu-n lumea mea! Merge el și ajunge la o baltă (cam un iaz vine). — De-acu n-am ce face, mă-nec! Dând așa, frecându-și mâinile, dă de veriguța ce i-a dat-o vrăjitorul când l-a vârat întâi în groapă. Și vine un om de fier. — Ce vrei, stăpâne?

— Vreau cheia cea de la iad. — Eu cheia iadului nu ți-o pot da. — Apoi, ce să fac eu, spune-mi măcar unde-i? — Apoi vrăjitorul, ca să nu-l ajungă nime, și-a făcut un palat pe Prut, și-acu, dacă-i putea merge pân' acolo, el o ține ascunsă sub perină la capul lui. — Ce să fac eu, cum oi putea s-ajung la dânsul? — Na-ți, zice, bucățica asta de fier, dă-te de trei ori de-a curu-n cap pe dânsa și te-i face o muscă — pe urmă te-i pricepe cum s-o iei. Și s-a făcut nevăzut omul cela. Se ia el, se dă de trei ori peste cap și zboară ca musca pân' la Prut. Ajunge acolo, da' vrăjitorul dormea de-amiazăzi. Dă să intre... pe unde să intre? Ferestrele cu obloane, cum se purta mai demult. "Mă vârl pe borta cheii!" Se vârl și se pune pe sobă. Unde se trezește vrăjitorul și unde-ncepe a bate-n mijlocul casei cu niște ciocane și unde-ncepe a ieși la draci, de te luau fiori. Și-a-nceput a-i trimite pe unde să facă rele, să puie la cale pe oameni să facă rele; decât, când nu vrea D-zeu, că el era om pământean, i l-a luat din minte! Așa, după ce-a pus el trebile la cale, a ieșit afară. Musca s-a sculat, a luat cheia de sub perină și-a început cătinel-cătinel, și-a zburat afară. Decât bucuria lui nu se mai povestește, c-are să ieie pe fată-napoi. Acu lui nu-i era de dânsul, de dânsa-i era ce-i era. Freacă cheia, vin oamenii cei de fier. — Să-mi faci palatul iar înapoi cum a fost! Și acu s-a-nvățat minte: purta cheia tot lângă dânsul. Acu ce să facă vrăjitorul? Era în satul cela o babă sfântă... Pe atunci era lume bună, erau sfinți, nu ca acu. Când te durea capul, când aveai vo boală, numai dacă punea mâna-ți trecea. S-a dus vrăjitorul și-a omorât baba și s-a îmbrăcat el în straiile ei. S-a-mbolnăvit femeia lui, fata-mpăratului, decât ce boală, să dea D-zeu să am și eu cât oi trăi, decât numai când zicea oleacă valeu, el se prăpădea. — Ia să chemi pe baba cea sfântă.

Vine; acela era vrăjitorul. Începe-a pune mâna pe capul ei, ca și cum, dragă Doamne, a o descânta. Și când iese el din casă, îi zice vrăjitorul ei:

— Doamne, mări-ți, câtă frumusețe și mândrețe ai în casă și n-ai și un ou frumos de marmură!

— Ca ce fel de ou, mătușă?

— Acela-i numai în fundul pământului!

— Ira! oi zice bărbatu-meu, și-a trimite pe cineva să-l caute.

Și se duce vrăjitorul.

Intră el în casă.

— Ei, zice, iaca ce mi-a spus baba ast-sfântă.

— Iaca să șterg, dragă, cheia.

Șterge cheia și vin doi oameni de fier.

— Ce vrei, stăpâne?

— Vreau oul cel de marmură de sub pământ.

— D-apoi, bată-te D-zeu să te bată (fie-i lui acolo!); câte-ți fac eu, până și cheia iadului o ai, acum vrei să ne iei și toată puterea noastră?...

Vezi d-ta, vrăjitorul a vrut înadins, ca doar duhul cel necurat l-a gătui.

— Da' eu te-aș omorî, da pentru că știi că asta nu vine de la tine, pentru asta te iert și-ți spun așa: că baba cea sfântă-i vrăjitorul și că azi are să vie c-un cuțit mare și s-a face că pune mâna pe capul femeii tale și-are să ți-o omoare.

Decât, când a auzit el așa, of! numai tremura! Și se duce omul cel de fier. Acu el își gătește iataganul, și când vine-n casă vrăjitorul, pune pe sufragiu și îl dezbracă-ndată, și-adevărat găsește-un cuțit mare, știi, ca un chip de cosor, și-l ia cu iataganul și-l face bucățele. Acu era cu deplin fericiți. Acu săracul nu mai știa ce-i durerea, cum știa-nainte, și zice-ntr-o zi:

— Ia hai, soro, să mergem să găsim pe frații mei cei doi. (Da' mama lui murise!) Se iau ei și se pregătesc, și mergând ei așa, au ajuns la-mpăratul. Era strașnic în război cu altul. Tot să nu fie omul săracu-n pace. Și-așa era el de scârbit, decât strașnic lucru. Văzând pe acesta, s-a bucurat și-a zis așa:

— Fiindcă ești ginere de-mpărat, mi-i da ajutor și-oi putea să bat pe vrăjmașul meu.

Așa a gatat armată grozavă și-n sfârșit a dovedit pe ceala. Acu aiști doi se zice că erau tare fericiți — numai acela, saracul, era mai necăjit (cel cu rânza). Acela s-a luat și s-a dus la Frumoasa Lumii. Dă să intre-n palatul boierului celuia, nu-l lasă să intre. Așa, el a trântit un bal strălucit și-a poftit pe toți să vie la balul cela, între care era și Frumoasa Lumii. Decât așa era ea de frumoasă, cât, când a intrat în bal, a luminat balul de atâta... să ierți mata. El a început după aceea jocul pân' în zori de ziuă — unde-a-ntins niște mese și s-a pus să joace cărțile. El a făcut toate chipurile ca să joace cu dânsa. El avea mare noroc și se făcea că nu câștiga, tot ei să-i deie, că nu mai putea de dragă ce-i era. Acu ea, văzând atâția bani, s-a minunat și-a zis așa tătâni-său:

— Hai, tată, să-l poftim pe ista la noi (știi, ori de-a noastre, ori de-a d-lor-voastre, care vrea să scurgă tot la parale, trage ori pe cine). Acu el, venind la dânsa-ntr-o seară cu vo zece pungă de galbeni — , a jucat iar în cărți și i-a dat toți ei, de n-a rămas măcar c-un pitac. Acu ea, văzând că n-a rămas nici c-o para, a-nceput a râde de dânsul. Și ploua afară. Și vrute și nevrute a trebuit să-l îmbie să mâie-acolo. Dormind el, de câte ori s-a trezit, de atâtea ori a găsit o pungă de bani sub cap.

A doua zi dimineața, când a venit sufragiul să-i deie de spălat, după ce-a mântuit de spălat, i-a pus în mâini vo douăzeci de galbeni bacșiș. Aleargă la dânsa sufragiul. Da' ea zice:

— Bre! de unde are omu-aista atâtea parale?

Vine la dânsu-n casă și zice-așa:

— Eu te-oi lua de bărbat dacă mi-i spune de unde ai atâția bani. El zăluzise și i-a spus, prostul. Da' ea i-a făcut o cafea nu știu cu ce și s-a bolnăvit el strașnic și-a început a vărsa, și-a vărsat rânza. Și-a luat-o ea, a spălat-o cine știe cu ce, a parfumat-o și-a înghițit-o ea, ca să găsească ea pungile cu bani. Da' fiecăruia norocul lui.

El mai avea vo zece pungă de bani din noaptea ceea.

Ea l-a dat pe urm-afară. El a-ncălecat pe un cal și s-a pornit. Mergând cu calul cela, a dat pe-un câmp de flori și s-a plecat calul să mănânce și s-a făcut un măgar. El a strâns un mănunchi de flori și l-a pus în buzunar. Mergând el călare pe măgar mai departe, a dat de un iaz. Se pleacă măgarul să beie apă și se face iar cal.

— Ei, zice, bună-i asta!

Ia el într-un șip apă și se-ntoarce-napoi. Ajunge iar acolo, la Frumoasa Lumii, și din banii ce-i rămăsese mai toarn-un bal strașnic.

Da ea aleargă, ca să mai vadă de unde are bani.

— De unde bani?

— Din mănunchiul ist de flori. El i-l dă. Ea, mirosind, se face măgăriță. El o lasă măgăriță și iese din casă. Așteaptă sufragiul să iasă stăpâna afară. Nu-i! Mare păcat! Când se duce-n casă, o găsește măgăriță. Se-ntoarce, și-o ia de-acolo și pornește călare pe dânsa. Îi dă fân să mănânce (că măgăriță, da' inimă de om).Ea a zis așa cu alean:

— Nu te-oi mai înșela de-acu și ți-oi da rânza-napoi, numai fă-mă cum am fost.

El de multe ce-i făcuse, acu era hapsân și s-a dus pe dânsa până la-mpăratul, la frate-său. Acu acia era și iestlalt, care ținea pe fata-mpăratului. Și când le-a povestit el lor că măgărița-i Frumoasa Lumii, ei s-au pus pe lângă dânsul ca s-o ierte. Și iertând-o, a băut apă și s-a făcut iar la

loc. Și erau acum trei împărați pe o țară. Și-au fost toți fericiți... Și-am încălecat pe-o șar și ți-am spus-o așa.

BORTA-VÂNTULUI

Era un om sărac, și-avea o mulțime de copii. Era - în vremea foametei și el a muncit v-o săptămână pe un căuș de grăunțe. Acum s-a dus la râșniță cu dânsule. După ce le-o râșnit, a eșit afară cu căușul cu făină și s-a pornit o furtună mare și i-a luat toată făina din căuș. Da el strașnic s-o mâniat. „Nu mă las eu așa cu una cu două”, și face un șumuiag de paie și pornește.

Îl întreabă un om:

— Unde te duci, cumătre?

— Mă duc s' astup borta vântului, că mi-a luat făina din căuș.

— Da unde-i nimeri-o?

— Unde-a fi acolo mă duc.

Mergând el loc depărtat a ajuns pe Dumnezeu și Sfantul Petrea (erau pe pământ pe-atunci).

— Unde te duci omule?

— Mă duc s' astup borta vântului, că mi-o luat făina din căuș. Da Dumnezeu i-o zis așa:

— Omule, nu te mai duce. Na-ți o nucă ... da pân a casă să nu zici: nucă, deschide-te.

Întorcându-se el înapoi, a noptat și-a ajuns la un om și s-a rugat să-l primească să doarmă acolo peste noapte.

— De unde vii bade? l-ntreabă omul cela.

— Mă duceam s' astup borta vântului și am întâlnit un nebun pe drum și mi-o dat o nucă și-a zis să nu zic pân' a casă nucă, deschide-te. Ce-a mai fi și asta?

Femeea omului vicleană. Ia o nucă 'n mână și zice:

— Ia să-ți văd nuca.

Îi schimbă nuca omului. Și pe urmă se duce 'ntr-un ocol și zice: nucă deschide-te. Dacă o zis — atâte vite ce-o ieșit, oi, cai, hei, o bogăție 'ntreagă. Știi mata, putere dumnezeiască !

Se duce - a doua zi a casă „Nucă deschide-te”. Nuca de unde să se deschidă.

— Hai bată-mi-l Dumnezeu vânt și moșneagul lua-l-ar dracu. Mă duc s'astup borta vântului și să bat pe moșneag de ce m-o viclenit.

Ajunge iar pe Dumnezeu.

Da D-zeu, știi, putere dumnezeiască, acum era altfel la față... nu l-o cunoscut.

— Unde te duci, bade?

— S' astup borta vântului și să ucid moșneagul, la ce m-o viclenit.

— Na-ți, bade, un măgar. Da să nu zici pân' acasă: măgar baligă-te.

— N-o zice.

Se-ntoarce el iar pe la omul cela. Da omul cela-l ospătează și-i dă vin să bea, și omul s-o chefăluit și-a adormit pe laiță. Da erau niște țigani cu șatra acolo și-avea măgar și omul s-o dus și-o cumpărat și-a schimbat măgarul.

Omul a doua zi se scoală, ia măgarul și se duce - acasă și-i zice: măgar, fa bani!

Măgarul, de unde? El apuc' un druc și 'ncepe a dișăla măgarul.

— Acum nu-l mai iert eu.

Se pornește să 'ntâlnească pe moșneag și s' astupe borta vântului. Întâlnește pe D-zeu.

— Na-ți bade, o cârjă, da să nu zici pân a casă: cârje 'ncârjește-te . Ia cârja, vine pe la omul cela. Acum omul i-a dat și mai strașnic ospăț și s-a sfătuit că dac' or vede ce-a mai da și cârja, pe urmă să-l omoare, ca să nu prepue că el i-o luat. Acum zice omul femeii:

— Măi, femeie, noi hai cu cârja 'n zămnic (beciu) și să 'nchidem ușa și-a să zicem: cârjă'ncârjește-te .

Se vâără. Cârja unde 'ncepe a bate și-a zdrobi. Până omul era cu chef, până s-a trezit, ei erau uciși ca merele.

— Bada ți-om da și măgar și nuca, numa mă rog, scoate-ne. Acum omul i-o lăsat de i-o bătut și mai bine. A luat măgarul, cârja și nuca și s-o pornit a casă.

Așa s-a făcut de bogat acum, de-a ajuns veste pân la-mpăratul . Atâția bani avea el, de-o semănat și-o crescut grâu de aur. Acum 'mpăratul a auzit că are un lan de aur și-o trimis doi sufragii să-i dea sămânță, să semene și-mpăratul.

— Să spui împăratului că nu vreau să-i dau, să văd ce mi-a face. Împăratul când a auzit așa, strașnic s-o mâniat și-o gătit oștire, să se ducă cu război asupra lui. Împăratul era frunte, știi, mai mare. Și-a venit pân la ușa lui și-o strigat să iasă afară. Da el ave bani, da tot cu straie de-a noastre, nu cu straie leșești. El pune cârja sub suman și ese afară. Acu 'mpăratul cu atâtea mii de oameni i-a fost rușine singur lui să se ducă el numa cu unul să se lupte. A zis:

— Omule, arată-ți tu întâi puterea.

— Bine, măi împărate. Cârje'ncârjește-te , la tot soldatul câte două și la împăratul nouă. (Cârja era dumnezeiască, tot în cap pârâia).

O nebunit și pe soldați și pe-mpăratul. S-o dus împăratul, și-o rămas pace și-o trăit bine. Să dea D-zeu să trăiască și copiii mei așa.

FINUL-LUI-DUMNEZEU

Poveste, poveste — da eu nu-s de pe când poveștile — eu sunt de mai încoace, da m-am dus într-o zi la soacră-mea și'am găsit un sac de povești, și venind a casă l-am scăpat jos și s-o despiciat sacul și de-atunci s-o împlut lumea de povești și' am învățat și eu una și ț-o spun d-tale.

Era odat-un om și-avea doi feciori. Acu femeea era 'ngreunată și-o făcut un băiet, da el era sărac, n-avea cine i-l boteza. Iaca pe-acolo era D-zeu și sf. Petrea. Și D-zeu i l-o botezat și-o rămas băietul năzdrăvan.

Da la urma băietului a făcut o fată, și-așa era de frumoasă, de la soare te puteai uita, da la dânsa ba. Treaba ei era să ducă demâncat în țarină. Ducând ea demâncat în țarină a zărit-o un smău și s-o pus pe-atâta s-o iee. Da finul lui D-zeu era năzdrăvan și-o zis așa fetei: că el a face o brazdă de plug până la demâncat și ea totdeuna pe brazdă să meargă la frații ei. Da finul lui D-zeu era năzdrăvan nu era, da smăul strașnic. El a și știut ce-o urzit Frate-său și-o tras brazdă cu plugul pân' la casa lui. Fata s-a dus cu demâncat drept la curtea smeului. Așteaptă ei să vie — nu-i!

— Eh! mamă, mă duc să-mi caut sora că mi-a luat-o smăul — a zis finul lui D-zeu! Și-o făcut el o bombă de fier la țigani în loc de călăuz și-o zvârlea și el mergea după dânsa.

A ajuns până la o fântână și la un copac. Acolo puindu-se el să se odihnească, aude zicând așa: Doamne, Doamne, de-ar veni mama c'acuși ne mănâncă balaurul!

— Oare cine să s-audă?

Se uită-n vârful copacului, vede doi pui de pajere.

— Copiilor, da unde-i balaurul cel care vă mănâncă?

— E - aici în fântână.

— Mult v-o mâncat pân' acum ?

— Ia, v-o douăzeci și patru.

— Ia las că vă scâp eu.

Se suie 'n vârful copacului lângă pui. Da balaurul întinde - un cap să iee un pui. Da el avea paloș și taie capul. Întinde și celălalt și-i taie și' acela . Acu puii nu știa ce să-i facă de bucurie și zice așa:

— Câți frați am fost noi, pe toți ne-a mâncat, numai noi doi am rămas. Dac-a veni mama, măre, de bucurie are să te mănânce; vâra-te sub aripa mea.

S-o vârat sub aripa lui și nu s-a văzut. S-aude un vuiet mare; vine pajăra. Pajăra era mama vântului.

— Dragii mamei nu v-a mâncat!

— Finul lui D-zeu ne-a scăpat.

— Unde-i să-l mănânc de bucurie.

— Mă rog, mamă, dacă l-ai mânca să-l faci înapoi.

— Da unde-i?

— Îi la răsărit.

Da ea a'nceput a vâjâi tare la răsărit. Da puii zic către finul lui D-zeu:

— Mama, are să-i treac' un foc de-a te mânca pân ce va ajunge la răsărit. Vine.

— Nu-i dragul mamei.

— Iacă-tă-li-i, mamă!

Da ea-l ia și-l înghite și când l-o făcut înapoi așa s-a făcut el de frumos, de s-o luminat locul unde era el.

— Ce să-ți fac pentru binele ce mi-ai făcut, că mi-ai scăpat copiii — a zis pajăra.

- Să-mi spui unde-i smăul cu soră-mea.
- Nici n-am văzut, nici n-am auzit.
- Altmintrele nu-mi mulțumești.
- Să șuier să-mi vie ficiorul, vântul de la răsărit.

Ș-o șuerat ea odată ș-o venit un om — era statul lui de o palmă și barba lui era de un cot și călare pe-un iepure șchiop. Și-i zice pajăra:

*Statu-palmă
Barbă cot
Călare pe-un iepure șchiop*

Unde-i smăul ce-a luat pe fată, pe sora lui finul lui D-zău?

– Nici n-am auzit, nici n-am văzut. Dacă n-o fi știind frate-meu, vântul de la miază-zi. Când o suflat odată, o venit altul. Aista era mare de stat, cu buzele mari și n-avea ochi. Da când sufla, peste tot locul s-auzea.

- N-ai văzut, n-ai auzit pe smăul care a luat pe fată, pe sora lui finul lui D-zău?
- Nici n-am văzut, nici n-am auzit.
- Ce-i de făcut? zice Pajăra.
- Da n-o fi știind frații noștri cei de cruce?
- Da unde-s?

– Aciea-s departe. Trebuie să ne ducem loc mult. Na-ți un firicel din părul meu, na-ți și din barba mea și te pornește băiete la drum. Și să pui perii 'n trei și când la o vreme de nevoie să șuieri într-înșii, eu, noi ți-om veni într-ajutor și fă de-a-dreptul pe aici și-ai să dai de pădure și tot te du 'nainte .

Se ia el și se pornește, merge pân-în pădurea ceea ... când în mijlocul pădurii vede - o fumărie strașnic de mare încât se 'nnădușia , nu mai putea. S-apropie el acolo pin fum binișor și găsește pe mama smăului—își pârlea părul de pe picioare că era cald strașnic și nu mai putea.

- Bună ziua mătușă.
- Mulțămesc D-tale voinice, da — zice — und-te duci voinice?
- Caut curtea smeului, mătușă.
- I, flăcăule! Mult trebuie să mergi pân ce-i ajunge și nu mai rămâi cu zile de te-i apropia.
- Mă rog, mătușă, să-mi spui unde-i drumul cela, că nu mi-i frică ... mă duc.
- Eu nu-l știu, dragul mătușii.

El, ducându-se așa prin pădure, aude - un glas de om zicând: Valeu, valeu, tare mi-i foame! El s-apropie. Oare ce să fie - acolo ? Vede un om șezând, grecește, jos:

- Da ce te vaiți, bade?
- De pe nouă lanuri grâu am strâns și tot pâne l-am făcut și l-am mâncat și tot mi-i foame.
- Hai cu mine.
- Hai.

Mergând el mai departe a auzit un glas de om zicând așa: tare mi-i sete.

- Bună vreme, omule. Pentru - ce ți-i sete, nu găsești apă să te saturi?
- Câte iezăre a fost în pădurea asta toate le-am băut și tot mi-i sete.
- Hai cu mine.
- Hai.

Mergând ei așa mai departe a intrat în altă pădure tustrei ș' aude sub tufe un foșnet. Cine era? Vântul de amiază cel cu buzele mari.

– Bună vreme, vântule, ce faci aici?
– Mă stăpânesc să-mi țin suflarea și să 'mpușc un țânțariu. Da să-l împușc să nu-i sparg pielea.

- Da unde-i țânțarul, că eu nu-l văd.
- Îi lângă soare.
- Lasă, hai cu mine.
- Ba nu. Eu mă duc după țânțar, duceți-vă voi înainte.

Merg ei mai departe și ajunge la palatul smăului. Smăul era la vânat și fata ședea 'n cerdac.

- Bună vremea, soro.
- Mi-o spus smeul că vii după mine. Da-ntoarce-te că te prăpădește.
- Nu mi-i frică.

- El acuș vine,-i la vânat.
- Vine smeul.
- Bine-ai venit, finul lui D-zeu.
- Bine te-am găsit, câne de smău.
- Hai la luptă.
- Hai!

Ș-o luptat ei trei zile și trei nopți și nu-l putea dovedi și nu se da nici smăul, nici finul lui D-zeu.

El a aprins perii cei doi și-o venit vântul de la răsărit și de la amiazi și când și-o pus buzele'n trei drept în jumătate a despicat smăul când a suflat. O jumătate a murit că era c-un cap, da o jumătate nu, că era cu două—că era cu trei de toate. Și s-a rugat finul lui Dumnezeu strașnic la Statul-Palmă-barbă-cot .

— Nu-ți pot face nimic, că el s-o dus la-mpăratul țării iștia să spue ce i-ai făcut. De-acu Dac-ai pute luptă-te cu - acela .

Acu el s-a pornit cu soră-sa .

Când a ajuns aproape de palatul împăratului celuia nu era de chip să treacă, așa era de strașnic și mergând el p'înprejur a ajuns la o baltă. Pe balta ceea era trei băieți și se băteau de la o cușmă, de la un biciu și de la o sulă.

— Ce vă băteți, măi băieți?
 — Aestate ne-o rămas de la tatăl nostru și nu ne putem împărți.
 — Și la ce vă trebuie vouă aiste?
 — Când pui cușma 'n cap nu te vezi, când dai cu biciul te sui la curtea 'mpăratului , când îi zice: sulă - sulicică — te suie 'n dealul de steclă.

— Da' 'n dealul de steclă cine șade, ce căutați voi acolo?

— În dealul de steclă ține 'mpăratul pe fată.

— De ce o ține acolo?

— Ca să n-o iee smeii.

— Până când?

— Până s-a găsi un voinic ca să omoare smăul... Cel ce-a omorî smăul îi da fata 'mpăratul .

— Măi băieți, eu voi face bună dreptate, vârați-va toți în iaz și eu v-oi svârli câte una, cine-a prinde mai iute aceluia să fie.

El, viclean, ia toate-n mână, vâra pe băieți în apă și pe urmă dă din bici și-l suie pe dealul unde ședea 'mpăratul , la curtea-mpărătească .

La curtea 'mpăratului era o mândreață, că nici nu se poate povesti. Împăratul ședea afară, — era bătrân și bea lulea.

— Bună vremea 'mpărate !

— Mulțumesc D-tale voinice! Tare om trebui să fii d-ta de vreme ce te-ai suit aici la mine.

— Așa 'mpărate , am venit să omor smeul, să-ți scăp fata.

— Smeul n-o venit încă la mine. Da s-aude c' aicia 'n vale 'ntr-un iaz, este noaptea și se cearcă de a se sui să iee fata din dealul cel de steclă.

— Rămâi sănătos, Împărate.

— Mergi sănătos, voinice.

— Mă duc după smeul. Dacă l-oi omorî îmi dai fata.

— Ți-oi da-o.

Ajunge el la iazul cel unde o găsit băieții. Pune cușma 'n cap, se face nevăzut și se pune sub o tufă de buruiene. Da el era frumos și puternic, da era sărac . Pe iazul cela era o covată cu fața-n jos. La miezul nopții aude el un vuet strașnic. Aceea era balta drăcească, venea dracii și da poronci noaptea. Vine dracul cel mai mare, se pune călare pe covată (Scaraoțchi). Și-o șuerat strașnic și-o venit draci șchiopi, chiori, și o 'nceput să 'ntrebe Scaraoțchi ce trebi au făcut ei?

— Eu am întărtat trei băieți, că doar s-or ucide unul dintr-înșii. Păcatul mare c-o venit finul lu' D-zeu și le-o luat.

— Da tu?

— Eu am întărtat pe vântul de la amiazi să rupă 'n jumătate pe smăul cu trei capete și două capete o scăpat, da jumătate-i mort.

— N-ați făcut nici o treabă, să vă 'nvăț eu ce să faceți. Lângă balta asta mai la vale, este o comoară de bani. Comoara unui moșneag și moșneagul are să moară iest-noapte. Duceți-vă și puneți mâna pe banii ceia să fie-a noștri.

— Da dacă ni i-a lua cineva cu putere dumnezeiască?
— Nime nu se poate apropia dac-om pune noi mâna pe dânsa.
— Nime, nime-n toată lumea nu se poate?
— Ba se poate, da iaca ce: dac-a veni finul lui D-zeu până ce nu-ți pune voi mâna pe bani și s-a întâmpla s'aducă apă de ceea care l-o botezat și ne-a stropi, ne frige, și el a lua banii.

Cela a auzit. Se scoală dimineața și se pornește să se duc' acasă. Lui îi sburda după bani. Ajunge el acasă.

— Mamă unde-i apa ceea ce m-o botezat pe mine?

A găsit mă-sa 'n biserică lângă sf. Pricestanie și ia el și se pornește iar înapoi. Ajungând acolo — dracii era la bani toți. Se duce și s-apropie, îi stropește. Dracii țipă și-i zic:

— Mă rog, finul lui D-zeu, ce vrei ți-om face, numai nu ne arde.

— Dacă mi-i aduce smeul cel scăpat, eu v-oi da drumul.

— Mă rog, iaca mă duc să-l aduc.

Ș-a luat un cârd de draci strașnic de mulți.

— Da viu poate nu ți l-om pute aduce.

— Mort nu vreau, viu să mi-l aduceți.

Și s-o apucat dracii s-o făcut un fedeleș de fier și s-o dus după smeul să-l puie 'n el. Când l-a adus așa era fedeleșul de greu, de numai dracii-l putea ridica.

— Pune-l aici.

Dă din bici și-l sue la - mpăratul cu fedeleș cu tot.

Îi Zice 'mpăratul :

— Ce ai aici?

— Aici-i toată puterea mea 'mpărate . . . arată-mi fata ori o destup. Împăratul de-odată s'o'ngrozit , da pe urmă (el, viclean) o aduce s-o vadă el. Da-mpăratul pe unde se suie pe dealul cel de steclă nu se știe, el avea o putere strașnică, neștiută. După ce-a adus-o, da el după ce-a văzut-o a nebunit, așa i-o picat de dragă. Da, să ierți d-ta, și el ei.

— Voinice ! te-i cununa cu fata mea, dar dacă mi-i spune cum dai drumul puterii d-tale.

Da el de dragă ce i-a picat fata și-a pierdut mintea.

— Împărate, eu te-am amăgit, da aicea-i smăul. Împăratul strigă degrabă:

— Omoară-l voinice, că el acuși sparge fedeleșul, că eu l-am prins odată și l-a spart.

El de bucurie ca să-i dee fata, odată a 'nceput să ucidă smeul. Îi turna reșin' aprinsă pe la cep și 'nceput așa de strașnic a țipa smeul de se cutremura palatu 'mpăratului . După ce-o murit smeul, a'nceput a eși un fum, așa de strașnic mirosea de greu, decât voinicul a picat ca mort. Da-mpăratul, bucuria lui, a luat și-a pus pe voinic în fedeleș și i-a dat drumul de vale. Și el a luat fata și-a suit-o 'n dealul cel de steclă. Da bietu voinic când a picat el mort i-a rămas sula 'n cerdacul împăratului. Acu, la ce vreme s-a fi trezit el în fedeleș ...

— I doamne!, viclean am fost, da mai viclean împăratul. Ce să fac eu? Începe el a se isbi ca să esă de acolo. Da câtă putere avea el nu putea ca să sparg' acela . Da el mai ave o bucățică din barba lui Statu-palmă-barba-cot. Aprinzând, începe a veni el cu iepurele cel șchiop pe fedeleș.

— Scapă-mă.

O 'nceput a bate iepurele și-o spart fedeleșul. (Că toată puterea vântului de la răsărit e 'n iepure; iepurele de ce fugе așa tare?). Scăpând el, îi zice Statu-palmă așa:

— De-acu înc'o dată dacă mi-i chema, apoi pe urmă nu-ți mai fac, că de trei ori îi dată ca să-ți fac bine.

Acu el bate din bici și' ajunge la-mpăratul . Da-mpăratul svârlise sula.

— Am venit, împărate, să-mi dai fata.

Se face că nu știe, că l-a dat cu fedeleșu 'n jos.

— Eu ți-oi da fata, dacă te-i duce la dealul cel cu flori și mi-i aduce o floare din mijlocul grădinii celeia, eu ți-oi da fata

Se ia el și se pornește, și-o mers el cale de-un an. Cine era 'n grădină acolo? Era Statu-palmă.

— Ei voinice, tocmai și-aci ai venit după mine?

— Am venit, mi-ai zis că mi-i mai face un bine. Să-mi dai floarea din mijlocul grădinii iștia.

El i-o dă. Așa era de mândră, așa amiroasa de frumos floarea - aceea de te - adormea . Ajungând la-mpăratul , i-o dă.

— Dacă mi-i mai face ceva eu ți-oi da fata. Eu oi frige (câte tamazlăcuri de vite avea - mpăratul) și dacă le-i mânca într-o noapte, eu ți-oi da fata.

O făcut așa după porunca 'mpăratului și el a zis celui ce nu se mai sătura și-o mâncat tot într-o noapte. El numa atunci s-a săturat, da pân-în ziuă a și crăpat. Da el a mâncat așa cu lăcomie, încât și păreții hambarului i-o ros. Și s-o minunat Împăratul de-atâta putere.

— Dacă mi-i be câte fântâne (se află la Curte) de apă, eu ți-oi da fata. El chiamă pe istlalt frate de cruce, care nu se mai sătura de apă, și-o băut, da o fântână n-o putut-o găta și-a și crăpat și acela . Lângă curtea 'mpăratului era strașnică pădure.

— Dacă tu-i sufla odată-n codrul meu și s-or strânge toți țânțarii la ușa palatului, eu ți-oi da fata.

El a aprins părul vântului de la amiază-zi. Când s-o dus vântul de la amiază-zi și când și-o pus buzele 'n patru și-o suflat, era să 'nghită pe-mpăratul. Așa era de mulți și-așa bâzâia ei de tare, parcă era 'ntre calici la Ismail.

— Mare putere ai. Zi țânțarilor să se ducă de aici.

— Nu zic, pân ce nu mi-i da fata.

Împăratul l-o luat cu blândeță și l-o amăgit. Și-o zis vântului și-o suflat și s-o dus țânțarii de la ușă.

— Dacă te-i sui s-o iei din dealul de steclă îți dau fata.

— O sul' am fost uitat eu aici.

— Eu n-am văzut-o.

A stat el trei zile și trei nopți și-a gândit ce-i de făcut și i-a venit așa un gând:

să mai cheme pe vântul de la amiază. Vântul de la amiază i-a zis așa:

— Înc-un bine am să-ți fac. Am să mă pun în cerdacul împăratului și să 'ncep a sufla. Puindu-se el, suflă și se clătină palatul cât de cât să pice.

— Împărate, dacă mi-i da fata vântu-a sta.

— Palatul las' să pice, da eu fata nu ți-oi da-o.

Da' el zice vântului:

— Pune-te 'n dreptul ușii și 'ncepe a sufla în casă cu câtă putere ai.

El și-o pus buzele 'n cinci și când a 'nceput a sufla, împăratul săria din părete 'n părete.

— Împărate, dă-mi fata că vântu a sta.

— Sui în dealul de steclă și-o ia.

— Dă-mi sula 'mpărate .

— Sula am svârlit-o în mijlocul iazului lângă covată... acolo unde era dracii.

El era lipit pământului, că vântul nu era să-i facă nimică — cea gătise de făcut, ceia crăpase.

Așa mergând el la iazul cela, era strașnic palat făcut de draci, unde țineau banii;

și pe apă mergea o casă făcută strașnic de mândră și-n casa ceea s-auzea un bocet. S-o luat și a 'nceput cu luntricica a merge și-a ajuns la casa aceea. Casa ceea, când a intrat, era un fecior de-mpărat prins de draci și-l muncia acolo 'n toate zilele.

— Ce faci aici, bade?

— Iaca m-o prins dracii, c-am luat bani și eu nu pot scăpa de-aici . Eu am o împărăție strașnic de mândră, hai să fim noi frați de cruce.

— Hai!

— Frați de cruce om fi, dar fugi că vin dracii, s-apropie miezul nopții. El tot mai avea apă de la botez. Așteaptă la miezul nopții, vin dracii și el începe a-i stropi.

— Mă rog, finul lui D-zeu, ce-i cere ți-om da, numa lasă-ne.

— Sula din mijlocul iazului. Se duce și' aduce dracul sula.

— Acu du-ne până pe deal pe - amândoi și-apoi nu voi stropi. Ei, de frică i-a dus. El a zis:

— Sulă, sulicică, sue-ne 'n dealul de steclă.

Când l-o suit acolo, atâta de multă jelanie ce-a avut ea după dânsul, c' avea o cadă de lacrimi.

Atunci Împăratul n-a mai avut ce face și i-a dat-o. A făcut o nuntă strașnică și pe urmă s-a dus, a adus pe soră-sa de la casa smăului și-a luat-o fratele lui ist de cruce...

VASILIE-FINUL-LUI-DUMNEZEU

Poveste, poveste, cuvânt de poveste, în astă sară la noi sosește pe un pai de sacară, să te țin de vorbă 'n astă sară.

Era un om — așa era el de cu putere că, să ertați de cuvântul cel prost, câți copii se năștea el îi boteza, câți flăcăi se 'nsura el îi cununa. Și-avea o fată și-un băiet. Fata așa era de frumoasă de la

soare te-1 puteai uita, dar la dânsa ba. Toți împărații din lume au cerut-o, dar nici vrea să se ducă, nici tată-său nu vrea s-o dea. Pe acea vreme îmbla Sf. Petrea și D-zeu pe pământ. Fiindcă făcuse minuni, în urmă umbla și necuratul — cruce de aur în casă. Ajungând la omu acela zice:

- Omule, De ce nu vrei să măriți fata? o 'ntrebat Sf. Petrea.
- Nu vrea fata să meargă și nu găsec om potrivit după dânsa.
- Zi, omule, că eu ți-oi găsi unu.

Necuratul au auzit asta. Și-așa au făcut un vânt și-au purces fata grea. Acu auzind satul, au început a pierde cinstea ce-o avea omul acela, și 'ntâi în sat.

O 'nceput să se mire omul, din ce pricină au pierdut el cinstea. Băiatul lui i-o spus: iaca, tată, din ce pricină. Și omul s-o sfătuit cu mama fetei, s-o prăpădească din pricina asta. Au tocmit un om, și-au pus pe fată 'n căruță și-au zis s-o ducă 'ntr-o pustietate, și să-i scoată ochii amândoi să-i aducă tată-său. Omul a luat-o. După fată se ținea și-un cățeluș. Ea s-a rugat la om să-i scoată ochii cățelului s-o lase pe dânsa teafără. Ea și-a făcut o gropiță și bea apă și se hrănea, furnici și gândaci mânca, așa să trăiesc eu !

Așa au dat D-zeu și sf. Petrea — că ea era săraca nevinovată — și-au făcut un băiet. D-zeu știind ce se petrece au pornit s-o vadă în pustietatea ei și ea l-a rugat să-i boteze copilul, și i-au pus numele Vasilie - finul lui Dumnezeu.

Așa cât creștea altu 'ntr-un an, el creștea într-o zi. Și D-zeu a răsădit un copac și i-a spus mamei, când a pute cuprinde copacul să-l scoată din pământ cu rădăcini, cu crengi cu tot, atunci să-i dea drumu să se ducă să se răsplătească de dracul. Și copacul acela în trei ani așa s-a făcut de gros cât nu-l puteai cuprinde c-o frânghie cât de aici la Dorohoi.

Băietul când s-o făcut mare o 'ntrebat :

- Mamă, unde-i tata?

Ea i-a spus lui, că nu știe cine-i. Zice:

- Eu mă duc, mamă, să-l caut.

— Te-i duce, dragul mamei, da dacă-i pute scoate copacul de aici din pământ. Cum a pus mâna, l-o scos cum aș scoate eu o rădăcină de morcov. I-a făcut mă-sa v-o câteva mălaie și i-a dat o traistă și s-o pornit. Iaca c-o ajuns într-un sat, da el nu văzuse oameni pân' atunci . Și i-a venit lui un somn și s-o culcat jos lâng-o fântână. Și-așa i s-o arătat în vis Maica Precista și i-o zis:

— Băiete, degeaba îmblă să găsești pe tată-tău, îmblă mai bine și-ți cată norocul. El se trezește și se uită spre fântână și vede o fată așa ca de vr-o 11 ani și plângea.

- Fată, de ce plângi tu?

- Cum n-oi plânge dacă m-o pus tata acia să mă mănânce balaurul!

- Cum de-i balaurul acela?

— Toate fetele din sat le mănâncă și numai eu am mai rămas. (Ea era a boierului care ținea satul acela. A spus că dacă n-a mânca-o și pe dânsa le oprește ploile și stârpește apele, să moară oamenii de foame).

- Da, zice, mult ai să stai, fată, aici pân-ce a veni balaurul să te mănânce?

- Până mâne dimineață.

- Nu știi este v-o șatră aici în sat?

Fata l-o îndreptat și s-o dus acolo și-a pus să-i facă un paloș, și-așa au venit el acolo după ce i-au făcut paloșul. Și s-au culcat și a zis fata să se culce lângă dânsul. Și-așa au adormit el de greu încât n-au auzit când au venit balaurul. Fata s-a trezit și strașnic a 'nceput a răzni și el nu se trezia: îi furase somnu balaurul. Fata l-au apucat de cap și-a rămas c-un smoc de păr în mână, și-așa de tare l-au durut pe dânsu, c-au sărit drept în picioare și o 'nceput să se lupte cu balaurul. Așa s-au luptat ei trei zile și trei nopți încât au făcut pârae de sânge în loc de apă și l-o dovedit. Și-o făcut tot numai căpiți de carne cum se fac toamna căpițele de fân și i-o tăiat limba și ochii i-au scos și i-o pus la dânsul în chimeriu și-au lăsat pe fată și s-a dus. S-a dus să vadă pe măsă că tare-i era dragă. Pe drum s-a întâlnit cu mama balaurilor.

- Bună cale, voinice, zice baba.

- Mulțămesc, mătușă.

— Tare te-aș întreba, voinicule, de ceva. Nu mi-ai văzut băietul? Așa era, cu douăsprezece capete. Strașnic de puternic.

- Da, zice, D-ta câți feciori ai?

- Numai doi.

- Ba eu știu de feciorul d-tale, l-au omorât un voinic de la curtea boierului estui din sat.

- Ea i-au mulțămesc și s-au pornit. Mai mergând, se-ntâlnește c-un smău.

— Bună cale, voinicule, de mult te cat și nu te găsec. Știu c-ai omorât pe frate-meu; de acum hai la luptă!

Și s-a luat la luptă. D' acesta era cu douăzeci și patru de capete — strașnic era — și s-a luptat șase zile și șase nopți și nu-l putea dovedi.

— Mă rog lasă-mă, zis-o smăul, și toate avuțiile mele ți le dau D-tale.

— Haide 'ntâi și mi le-i arăta și mi le-i da în mână ș-apoi ți-oi da drumul.

Așa smeul l-a luat și l-a dus la casele lui.

Așa de multă avere avea el și pietre scumpe ave cât lumina casa, cât de 'ntunec să fi fost.

Vasilie-finul-lui-Dumnezeu s-au temut să-i dea drumul. Au făcut un mare poloboc de fier și-au lăsat numai o bortiță ca să se răsuflă și-o încuiet ușa și-o luat cheia la dânsul și celelalte case le-au lăsat deschise. Și-au pornit cu gură la mă-sa :

— Mamă, hai de-acum la mine și-i trăi.

Da nu i-o spus cum au câștigat el averea ceea. Și-au dus-o acolo la casele smăului și-o rugat-o:

— Mamă, în toate casele să îmbli, numai în odaia asta ce-i închisă să nu îmbli.

Ea v-o două săptămâni s-au putut răbda. Pe urmă așa a gândit ea în mintea ei:

De ce să nu mă lase băetul meu să într-un casa asta? Și noaptea când dormea i-au furat cheia. S-a dus la vânat, că era o frumoasă pădure acolo, în toate zilele el se ducea. Ea a discuiat ușa și-a intrat în casă și smăul văzând c-a intrat în casă i-a zis:

— Femeie, dă-mi o cofă de apă că ți-oi da averea cea mai mare.

Trei cofe. Se îmfă, plesnește vasul. Se 'nvoiește femeia să trăiască cu smăul și să nu-i omoare feciorul.

Se face bolnavă. Miere de urs.

Pădure și casă frumoasă.

Când făcuse D-zeu lumea. Doi frățâni: Sf. Soare și Sf. Lună. Nu mai era lume pe pământ, numai ei doi era. El au vrut să se 'nsoare și să iee pe Soră - sa și s-o dus la D-zeu să ceară voie s-o iee. D-zeu n-o vrut. Și el a venit și-a zis:

— Hai, soro, să ne cununăm că eu nu mai ascult pe D-zeu.

Sf. Lună au zis:

— Mă duc eu să-mi cer voie. Și s-a dus la D-zeu și i-au zis:

— Doamne! De ce nu vrei să mă iee frate-meu?

— Nu vreu că tu ai să ții noaptea și frate - tău are să ție ziua. Și-așa au lăsat-o D-zeu și s-o dus și i-au deschis toate porțile iadului și ale raiului și au spus:

— Dacă-i lua pe frate - tău ai să ștezi în iad, dar dacă nu-i lua ai să ștezi în rai.

Vine ea și-i spune Sf-tului Soare. Sf. Soare au zis: mai bine să șadă 'n iad s-o iee, decât în rai să n-o iee. S-au pornit să se cunune. Când au început popa a citi, icoanele au început a lăcrima și-a se face întunec afară și-au venit un nour gros și-o luat pe Sf. Soare și l-o pus la răsărit și pe Lună la apus. Și i-au dat ei așa o putere D-zeu, când a porunci să crească pădurile și ape să se facă pe lumea asta și i-a dat numele Ileana Cosânzeana. Într-un fel pe lumea asta și 'ntr-un fel pe lumea cealaltă. În pădurea ceea ședea Ileana Cosânzeana.

El a bătut la poartă, căci înnoptase tare. Ea l-a primit în casă și l-au întrebat:

— Ce vrei, băiete?

— Iaca, mama s-a 'mbolnăvit și mi-a zis să-i aduc miere de urs.

— Na-ți un cal de la mine, zise Ileana Cosânzeana și te du încetișor pe dânsul. Când îi ajunge drept la amiază, când frate-meu dă fierbințeală mai mare, atunci urșii or să doarmă.

El a ascultat-o și-o luat miere și-o venit la mă-sa.

— Iaca, mamă, ți-am adus.

Ea mănâncă:

— M-am făcut sănătoasă.

Brânză de cerboaică.

I s-a arătat în vis Maica Precista. Se duse iar la Ileana Cosânzeana.

— I, flăcăule, la cerbi n-ai să te poți duce până nu-i sta la mine măcar v-o cinci, șase săptămâni, până-ce oi găta marea de făcut ca să nu poată trece cerboaică să te prindă.

Ileana Cosânzeana era năzdrăvană. Ea știa ce gânduri are el. S-a muncit ea, nu era ploi, n-a putut-o face în șase săptămâni. Smăul gândea că el s-a prăpădit. A făcut curți mai mândre încă și trăia cu mă-sa. Ileana Cosânzeana dacă n-au putut găta marea i-au zis așa:

— Na-ți brânză de asta - care am eu și-i du, că ea nu-i bolnavă.

I-a spus că ea se preface ca să-l omoare și să trăiască cu zămul.

— Dar mă duc să-i prăpădesc pe amândoi.
Venind el acasă, cum i-a spus Ileana Cosânzeana, a găsit-o.
— Vezi, mamă, cum ai vrut să mă prăpădești, o zis el.
Și s-o luat de a doua oară la luptă cu smeul. Măsurându-se, l-a omorât. Nu s-a îndurat s-o omoare și pe mă-sa, ci au pus-o în polobocul în care fusese închis smăul. S-a dus la Ileana Cosânzeana și i-o spus ce-a făcut cu mă-sa. Ileana i-au zis:
— De-acu încolo s-o lași și niciodată să nu te 'ntorci la dânsa c' are să te prăpădească.
— Eu acolo nu m-oi duce, da de aci nu mă duc.
Că așa-i picase de dragă Ileana Cosânzeana de o prăpădea din ochi.
Ileana i-o zis:
— Nu se poate să mă iei pe mine, dar du-te și ia pe fata ceea ce ai scăpat-o de balaur.
Așa avea o vorbă de n-o putea strămuta nimeni; au ascultat-o și s-a pornit acolo. Când a ajuns, fata tocmai atunci se cununa.

BASME ÎN VERSURI

FATA-N GRĂDINA DE AUR

A fost odat-un împărat el fu-ncă
În vremi de aur, ce nu pot să-ntorn,
Când în păduri, în lacuri, lanuri, luncă,
Vorbeai cu zeii, de sunai din corn.
Avea o fată dulce, mândră, pruncă,
Cu cari basme vremile ș-adorn,
Când trece ea, frumoase flori se pleacă-n
Ușorii pași, în valea c-un mesteacăn.

În van i-o cer. Bătrânul se gândește,
Prea e frumoasă, prea nu e de lume
Mă mir cum cerul nu s-ademenește
Să scrie-n stele dulcele ei nume;
E rău poetul care n-o numește,
Barbară țara unde-al ei renume
Încă n-a-ajuns, și chipu-i răpitori
Nu-i de privirea celor muritori.

În vale stearpă, unde stânci de pază
Înconjurau măreață adâncime,
Clădi palat din pietre luminoase,
Grădini de aur, flori de-ntunecime;
Iar drumul văii pline de miroase
Afar de el nu-l știe-n lume nime
Acolo ș-a închis frumoasa fată,
Ca nici o rază-a lumii să n-o bată.

Sale-mbrăcate în atlaz, ca neaua.
Cusut în foi și roze vișinii,
În mozaicuri strălucea podeaua,
Din muri înalți priveau icoane vii;
Fereasta-i oarbă, deși stă perdeaua,
De-aceea-n sale ard lumini, făclii,
Și aerul, pătruns de mari oglinzi,

E răcoros și de miroase nins.

O noapte-eternă prefăcută-n ziuă,
Grădină de-aur, flori de pietre scumpe,
Zefir trecea ca o suflare viuă,
Și-n calea lui el crenge grele rumpe.
Cu-aripi de-azur, în noaptea cea târziuă,
Copii frumoși ai albei veri se pun pe
Boboci de flori, când ape lin se vaer
Zbor fluturi sclipitori, ca flori de aer.

Acolo-nchisă cu mai multe soațe,
Ca ea copile și soții de joacă,
În lumea ei sălbatic se răsfată,
În străluciri viața ș-o îmbracă.
A ei priviri sunt tinere și hoațe,
Zâmbirea-i caldă buza-i stă s-o coacă,
Și-n acest rai, în astă lume suavă
De mulțămire se simțea bolnavă.

Dar de a ei frumseță fără seamăn
Auzi feciorul de-mpărat Florin,
Norocul lui cu-al ei îi pare geamăn,
De-atunci un foc îl mistuie în sin.
„În van stau locului, stau să mă-ndeamăn
Cu munca mea, cu dorul, cu-al meu chin.”
Pătruns de dorul neștiutei verguri,
S-au dus să ceară sfat la sânta Miercuri.

Alai, convoi, îi zise atuncea sfânta,
Napoi trimite, nu lua nimica,
Și singurel te du de-ți cată ținta,
Căci strimt e drumul și e grea potica.
Ia calul meu cel alb; el se avântă,
Ca gândul zboară-n lume fără frică,
Dar dacă vrei s-o afli, ține minte:
Nu sta în valea-aducerei aminte.

Porni în lume, singurel, în toiu-i.
Îl duce calu-i frățior cu vântul
De aur păru-i și frumos e boiu-i,
Fecior de-a drag, cum n-a văzut pământul,
O stea el pare-n neamu-i și în soiu-i
Cu bine meargă-mi și să-l ție sfântul.
Ajunse-o vale mândră și frumoasă
Părea că-i chiar grădina lor de-acasă.

Și sub un tei el de pe cal se dete,
Se-ntinse leneș jos, pe iarba moale
Din tei se scutur flori în a lui plete
Și mai că-i vine să nu se mai scoale.
Și calu-i paște flori, purtând în spete
Presunul lui și șeaua cu paftale,
În valea de miros, de râuri plină,
În umbra dulce bine-i de odină.

De-a lui bătrân el își aduse-aminte,

Cum îl lăasă și cum porni în lume,
Dorind cu o iubire-așa fierbinte:
O umbr,-un sunet, un nimic, un nume.
L-apuc-un dor de țară și părinte,
Tot ce-a dorit ți pare-atunci că-s spume,
Și când pe calul lui el iar se simte,
Napoi apucă, peste drumuri strimte.

Dar îndărăt ajuns, l-apucă dorul
Din nou, neliniște, iubire-adâncă
S-aruncă iar pe cal, urmând amorul
Ce-n al lui suflet neclintită-i stâncă.
În van l-oprește regele, poporul,
E dus de-o stea ce arde-n minte-i încă,
Dorit de raza unor doi ochi tineri
S-a dus să ceară sfat la sfânta Vineri.

Voinicul meu, îi zise-atuncea sfânta,
De ce-ai stătut în valea amintirei?
Pentru oricare e frumoasă, blândă,
Cu curte-oricărui seamănă. Ceirii
Din acea vale inima-ți frământă.
Nu sta în ea. De te-nchinași iubirei,
Te du de-o cată, și-n a ei fereastă,
De-o vezi deschisă, zvârle floarea astă.

Dar să nu stai în valea desperării,
Ce-n a ta cale tu vei trece-o sigur.
El iar porni în lumea întâmplărei,
Bolnav de dor și de-a iubirei friguri.
Dădu de-o vale-n asfințitul serei,
Prin crenges negre umbre se configur.
Întunecoasă-i, cum o simt doar orbii,
Și fâlfâiesc prin aer rece corbii.

El de pe cal se dete. în pădure
Șoptește frunza, ramuri stau de sfaturi
Și somnul nu voiește ca să-l fure,
Căci umedă e frunza lui de paturi,
Urechea-i trează a dumbravei gure
Le asculta șoptind din mii de laturi,
Și corbii croncănesc și zboară-n fală
În aer clar ca pete de cerneală.

Atunci o frică inima-i pătrunde,
Pe cal se pune și fugi din vale,
Și-n loc s-urmeze drumu-acolo unde
Voia să meargă, s-a întors din cale.
Sosește iar în țară-i, de-l pătrunde
Din nou un dor, o amărăre,-o jale.
Atunci din nou el o luă pe mâneci
Să ceară sfat acum sântei Dumineci.

Ai stat în valea desperării iară,
Îi zise sfânta, ci din nou pornește!
Îți dau o pasăre cu tine zboară
Cu calul tău, unde norocu-ți crește.

Când ai vedea frumoasa ta fecioară
Că plânge,-atunci dă drumul pasărei iește.
Tu dorul ți-l ajungi, deși te ticăi.
Ea-ți fie tot, ce-ai suferit nimică-i.

Trecând prin valea desperării,-astupă
A lui urechi, să n-o audă-n șopot;
În van se-ncearcă calea-i s-o-nterupă
Vuii, murmure, s-o oprească n-o pot.
O umbră zboară, pân- se vede după
Atâta mers c-aude zvon de clopot;
Atunci văzu în zarea lui palatul
În care-nchise fata-i împăratul.

În ziduri de oțel lucea castelu-i
Cu streșini de-aur și cu turnuri nalte
Și scris pe muri-i, minunat în felu-i,
Făptură grea a meșterelor dalte.
În mari grădine i se arătă lui
Izvorul viu, ce cade, vrând să salte.
El se mira cum toate-astfel a fi pot:
Grădine, rediuri, lacuri, ziduri, șipot.

Dar un balaur tologit în poartă
Sorea cu lene pielea lui pestriță,
Cu ochi-nchiși pe jumătate, poartă
Privirea jucătoare să-l înghiță,
Iară Florin inima-n el e moartă
Când vede solzii, dinții cei de criță,
Sărind la el și-nfipse a lui spadă
Și de pământ îl țintui de coadă.

Apoi din munte stanuri el răstoarnă,
Le grămădește crunt peste balaur;
Acesta iar se zbate, se întoarnă
Și în durerea-i muge ca un taur,
Dar el mereu pe dânsul pietre toarnă
Pân- nădușit plesni acel centaur.
Trecu-nainte două lăncii scurte
Pân- ce dădu de strălucita curte.

Un an de când copila petrecuse
Urzind gândirea-i și visând ursitul,
Un an întreg prea fericită fuse,
Dar dup-un an mi-a fost-o-ajuns urâtul.
Își amintea viața ce-o avuse
Și peste pieptu-i își îndoiaie gâtul,
Și trist privea un punct cu ochii țintă,
Și se usca ca și la umbr-o plântă.

Eu mor de n-oi vedea seninul, cerul,
De n-oi privi nemărginirea vastă,
Răceala umbrei m-a pătruns cu gerul
Și nu mai duc nu pot viața asta.
Ah! Ce ferice-aș fi să văd eterul
Și să văd lumea, codrii din fereastă,
Și de voiți cu viață să mai suflu,

Deschideți uși, fereste, să răsuflu.

Astfel o mistuia neastâmpăratul
De viață dor și dorul cel de soare
Deși le poruncise împăratul
Să nu care cumva să-și amăsoare
Ca să deschidă ușile, palatul
Dar totuși, când văzură că ea moare,
Nu știu ce or să facă, să se poată,
De l-ar urma, el ar găsi-o moartă.

Văzând cu ochii, piere de-a-n picioare
Din zi în zi atunci ele-au deschis
Ferești înalte și, la mândrul soare,
Din boal-adâncă fata a învis
Și se făcu și mai fărâcătoare,
Astfel cum nu îți trece nici prin vis
Se rumeni în fața ei ca mărul,
A-ntinerit-o aerul și cerul.

Un zămău o vede, când s-a pus să steie
N-a ei fereastă-n asfințit de sări;
Zburând la cer, din ochi-i o scânteie
Cuprinse-a ei mândrețe, fermăcări;
Și-n trecătoarea tânără femeie
Se-namoră copilul sfintei mări
Născut din soare, din văzduh, din neauă,
De-amorul ei se prefăcu în steauă.

Căzu din cer în tinda ei măreață,
Se prefăcu în tânăr luminos,
Și corpul lui sub haina ce se-ncreață
S-arată nalt, subțire, mlădios.
Păr negru-n vițe lungi ridică fața,
Și ochi-albaștri-nchis, întunecos,
Iar fața-i albă, slabă, zâmbitoare
Părea un demon rătăcit din soare.

Ah! te iubesc, îi zise el, copilă,
La glasul tău simt sufletu-mi rănit,
Din stea născut, plec fruntea mea umilă,
Cu ochii mei prind chipul tău slăvit.
Nu vezi cum tremur de amor? ai milă!
În nemurirea mea de-aș fi iubit
Iubit de tine te-aș purta: o floare
În dulci grădini, aproape lângă soare.

N-ai vede iarnă, toamnă nu, nici vară,
Eternă primăvar,-etern amor...
De ți-aș închide zarea ta cea clară
Cu-al meu sărut, o, scumpul meu odor,
Pân- ce să mângâi inima-mi amară
Culca-mi-aș capul la al tău picior
Și te-aș privi etern ca pe o steauă
Frumos copil, cu umerii de neauă.

O, geniu mândru, tu nu ești de mine,

De-a ta privire ochii mei mă dor,
Sângele meu s-ar stoarce chiar din vine,
Căci m-ar usca teribilu-ți amor!
Curând s-ar stinge viața mea, străine,
Când tu m-ai duce-n ceruri lângă sori,
Frumos ești tu, dar a ta nemurire
Ființei trecătoare e pieire.

El o privi atunci cu ochii țintă:
În fața-i slabă zâmbet dureros;
Se face stea și iarăși se avântă
În cerul nalt, în roiul luminos.
Acolo toată noaptea stă de pândă,
Și prin fereastă el privea duios,
Cu o lumină dulce, tristă-clară,
Să vadă umbra-i albă și ușoară.

A doua zi el se făcu o ploaie,
În tact căzândă, aromată lin,
Și din ferești perdelele le-ndoaie,
Burând prin țesăturile de in,
Pătrunde iarăși în a ei odaie,
Preface-n tânăr sufletu-i divin:
El stă frumos sub bolțile ferestii,
Purtând în păr cununa lui de trestii.

Blond e-azi și părul lui de aur moale
Pe umeri cade îndoios, îmflat;
Ca ceara-i palid... buza lui cu jale
Purta un zâmbet trist, nemângâiat.
El o privește... sufletu-i s-adună.
În ochiul lui albastru, blând și mat...
Ș-astfel cum sta mut înger din țării
Părea un mort frumos cu ochii vii.

O, vin cu mine, scumpă,-n fundul mării.
Și în palate splendizi de cristal,
Când vântu-a trece peste-a apeiării
Tu-i auzi cântarea lui pe val;
Ți-i închina viața ta visării,
Vei fi oceanului monarcul pal...
Ți-oi da palate de mărgean și profir,
Cu bolți lucrate numa-n aur d-Ofir.

Ca să-mi ajungi nevrednica-mi iubire
Ai părăsit al cerurilor cort,
Dar nu e chipul tău cel peste fire
Ce-n fundul sufletului meu îl port.
O, geniul meu, mi-e frig l-a ta privire,
Eu palpit de viață tu ești mort.
Cu nemurirea ta tu nu mă-nveți,
Acum mă arzi, acuma mă îngheți.

Nu... om să fii, om trecător ca mine,
Cu slăbiciunea sufletului nost,
Să-ți înțeleg tot sufletul din tine
Și brațul tău, de mi-a fi adăpost,

Să-l știu că-i slab, iubirea că-l susține,
La om e-un merit, ce la zei n-a fost.
De mă iubești, să-mi fii de sama mea,
Fă-mi dar de nuntă nemurirea ta.

Întunecos și fără de speranță,
La ea privește geniul în nimb
Își simte inima legată-n lanțe,
În lanțul lumii cei cu-o mie limbi.
Chiar nemurirea mea, chiar abondanța,
Puterii mele tu o cei în schimb.
Ei bine, da! Eu m-oi sui la cer,
Ca de la Domnul moartea mea s-o cer.

Da, moartea! Pentru-o clipă de iubire
D-etermitatea mea să mă dizlege,
Să văd în juru-mi anii în pieire,
Să am în inima mea moartea rece,
Să fiu ca spuma mării în sclipire,
Să văd cum trec cu vremea, care trece...
O, mult ceruși, prea mult, și totuși ție
Ți-nchin splendori, putere, vecinicie.

La cer se-nalță el pe bolta mare,
Cu-aripe lunge curățind seninul
Privește-n jos castelul în splendoare,
L-apucă dorul inimei, suspinul.
Ah! ce-ai cerut, femeie trecătoare,
Femeie scumpă, ca să-mi mângâi chinul!
Deasupra lumii risipite-n șoapte
El se-nalță un curcubeu de noapte.

Precum o floare ar ieși din surii
Și morții munți, din piatra lor uscată,
Astfel copila-nvioșează murii,
Pe când în bolta geamului s-arată
Copil al apei, cerului, pădurii,
A lumii-ntregi mai drăgălașă fată.
Ea asculta pe-al primăverii oaspăt
În dimineața ce-i zâmbește proaspăt.

Împrăștiată fulgerează roua
În viorii, strălucitoare boabe,
Țărâna-nvie-n primăvara nouă,
Răcoare-i vântul ca miros de ape;
Părea c-ar fi plouat, deși nu plouă
Decât lumină, ce nu mai încape.
Cu gura, fața, ochii ei, ea râde
Privind în soare, îi clipea, i-nchide.

În dimineața clară ca oglinda
La porți s-arată tânărul Florin,
În jur de ziduri calul și-l colindă,
Își simte inima înflată-n sân;
Dar poarta-nchisă brațu-i să-l tot prindă,
Ea nu se mișcă-n negrele-i țâțâni;
Ci el fereasta cum văzu crăpată,

Aruncă-n ea cu floarea fermecată.

Pe-atunci copila împletea cunună
Din flori de aur și de diamante;
Din cărți o soață-a ei îi sta să-i spună
C-al ei noroc purtatu-i de un fante.
Când floarea-i căzu-n poală ea nebună
O sărută, zvărlind pe celelante,
Și-o mirosi cu gur-abia deschisă,
Și ochii ei pluteau în mii de vise.

Ea alergă cu grabă la fereastă,
Să vadă dacă vântul nu-i aduce
Și alte flori, așa frumoase c-asta,
Dar de-ngăimare ochiul ei străluce
Și surâzând ea rumenește, castă,
Când vede-un tânăr lângă poarta-n cruce,
Și el o vede și cu mândru glasu-i
El îi vorbi, oprindu-și calu-n pasu-i:

Ah! te-am văzut, mi te-am văzut în fine,
Copil cu ochi de-albastră-ntunecime,
Cu-a tale gene de-aur dulci și fine,
Cu-al tău surâs de gingașă cruzime.
Ah, aș muri de-atât noroc și bine,
Căci te-am văzut cum nu te-a văzut nime.
Nu știi ce-am suferit pân-a te-ajunge,
Copil frumos ca luna nopții lunge.

Ah, vin cu mine, vin-în a mea țară,
Casteluri am, grădini adânc-frumoase,
Sub pasul tău coroana-mi seculară
Mi-o pun mă plec, sunt sclavul tău, frumoasă.
Am pietre scumpe în a mea comoară,
Mai multe decât tatu-ți are aur,
Ș-aur mai mult de cum argint el are,
Ș-a tale-s toate, scumpă, mândră floare!

Ea îl privea cu ochiul plin de milă,
I-ar fi sorbit cuvântul de pe gură,
În fața lui ea nu-și mai face silă,
Un léșin parcă inima i-o fură
Și trist privește tânăra copilă
Cumpliții muri și porți... Din ochiu-i cură
Un fir senin de lacrimi; ea își strânge
Cu-a ei mânuțe inima și plânge.

El, cum o vede astfel în fereastră,
Ș-aruncă ochiu-adânc și nobil-mare
Și drum el dă la pasărea măiastră
Aripile-și întinde, vrând să zboare,
Din ce în ce ș-întinde-aripa-albastră,
Din ce în ce se face tot mai mare,
Încât doar din mărimea unei vrăbii
Ea semăna acum unei corăbii.

Copila mea, îi zise, nu te teme,

Pe mulți am dus cu inimi doritoare,
Ca vântu-n fugă cu bătrâna vreme
Prin țări o mie peste sfânta mare
Nu vezi, Florin nici ști cum să te cheme,
Atât de mult iubirea lui îl doare,
De-aceea zvârle-n laturi ac și caer
Și să te-ncrezi corăbiei de aer.

Ea se sui pe-aripă,-ntinzând mâna,
Ca și când ar fi vrut ca să se ție,
Și-ncet coboară pasărea străină
Pe-a lui Florin amabilă soție;
Pe cal ridică sarcina lui lină,
La pieptul lui ar vrea în veci s-o ție,

Se uită-n ochi-i, dând la calu-i pinten,
Ș-acesta vântului s-așterne sprinten.

În vremea asta zmeul se suise
La cer, cu aripile lungi întinse,
Culege-n cale-i blândețe surâse
A mii de stele, ce zburau ca ninse;
La tronul cel etern pe scări deschise
Stau mândre genii cu lumină-ncinse;
L-a Lui picioare în genunchi s-așterne
Și-ndreaptă ruga-i milei cei eterne.

O, Adonai! al cărui gând e lumea
Și pentru care toate sunt de față,
Ascultă-mi ruga, șterge al meu nume
Din a veciei carte mult măreață;
Deși te-adoră stele, mări în spume,
Un univers cu vocea îndrăzneată,
Toate ce-au fost, ce sunt, ce-ți nasc în cale
N-ajung nici umbra măreției tale.

Ce-ți pasă ție dac-a fi cu unul
În lume mai puțin spre lauda ta,
Ascultă-mi ruga, tu, Eternul, Bunul,
Și sfarmă-n așchii veșnicia mea!
Pe-o muritoare eu iubesc, nebunul,
Și muritor voiesc a fi ca ea,
Ș-atâta dor, durere simt în mine,
Încât nu pot s-o port și mor mai bine.

Tu-i pizmuiești... și pizmuiești aceea
Ce ei în lume numesc fericire.
Au nu ți-i milă când privești scântee
Cum că la soare e a ei pornire?
Astfel și ei își aruncar-ideea,
Dorința, păsul în nemărginire,
Dar cum scânteii se sting, în drum, spre soare,
Astfel și omu-aspiră, dară moare.

Ca ei să fii? Să vezi că sub blesteme
De ură e-nfierat umanul nume,
Să ai de semenul tău a te teme,

Să fii ca spuma, fuga unei spume,
Sărmane inimi închegate-n vreme,
Sărmane patimi aruncate-n lume
Și să mă blestemi, să mă-ntrebi: ce drept
Avui să-ți pun o inimă în piept?

Pe-o clipă-n mijlocul eternității
Să deschizi ochii tăi măreți și clari,
Să măsurile toate visele vieții,
Simțind încet cum iarăși redispari,
Să pari un fir de colb în raza vieții,
Și în părerea-i pe-un moment să pari,
Să fii ca și când n-ai fi... între ieri
Și mâni, o clipă... Oare știi ce-mi ceri?

Ce-i omul de a căruia iubire
Atârni lumina vieții tale-eterne?
O undă e, având a undei fire,
Și în nimicuri zilele-și dișterne.
Pământul dă tărie nălucirei,
Și umbra-i drumul gliei ce s-așterne
Sub pasul lui... Căci lutul în el crește,
Lutul îl naște, lutul îl primește.

Și acest drum al pulberii, pieirei,
Ce ca pe-un plan l-am zugrăvit cu mâna,
Nimic fiind, l-am închinat murirei
În van s-acopără oprind ruina,
Nimic etern în tremurul sclipirei;
În van adun și-și grămădesc lumina
În cărți și scrisuri, și în van ș-acată
De vis etern sărmana lor viață...

Și tu ca ei voiești a fi, demone,
Tu, care nici nu ești a mea făptură;
Tu, ce sfințești a cerului colone
Cu glasul mândru de eternă gură...
Cuvânt curat ce-ai existat, Eone,
Când Universul era ceață sură...?
Să-ți numeri anii după mersul lunei
Pentru-o femeie? Vezi iubirea unei:

Într-adevăr, n-adânca depărtare
Văzu călări pe fată cu Florin.
Odată-n evii ochiul lui cel mare,
Și sfânt, ș-adânc de lacrimi este plin,
Ce cad tăind nemărginirea-n mare,
Mărgăritari frumoși și mari devin.
Încet bătând din aripi, maiestos,
Geniul mândru se pornește-n jos.

Cu fața tristă le privi în urmă
Și-ntinde mâna ca după-orce-i dus.
În fundul lumii, unde apa scurmă
Al mării sân acolo-o ar fi dus
Dacă-l iubea... Acuma plânsu-și curmă:
„Fiți fericiți cu glasul stins a spus

Atât de fericiți cât viața toată
Un chin s-aveți: de-a nu muri deodată."

MIRON ȘI FRUMOASA FĂRĂ CORP

Ce lumină-i și ce vorbe
Jos sub grinzile colibii?
Marta mânuie cociorbe,
Iar Maria toacă hribii,
Iar ciobanu-și pune gluga,
Mai îndrugă câte-ndrugă,
Iese-n noaptea cu scânteii
Ș-o tuli urât de fugă,
Parcă-i dracul în călcăi.

Iar la colțul marei vetre
Stau pe laiți, lângă spuze,
Un moșneag și trei cumetre,
Povestesc mișcând din buze.
Tinerica puica nașa
Prejmuiește tot pe moașa,
Pe când spală la un blid,
Iar bătrâna gată fașa
Și cumetrele se râd.

Măi ciobane ortomane,
Unde-mi mergi așa pe frig?
Da la râșniță la Dane
Și la borș la Pipirig;
Ce era să spun? Iac-asta,
Mi-a făcut băiet nevasta,
Nu vă fie cu bănat.
Să-mi veniți și dumneavoastră
Că ș-așa-mi sunteți din sat.

L-a spălatu-l, pieptănatu-l,
La botez l-a dus pe micul,
La icoane l-a-nchinatu-l,
Un diac citi tipicul;
Când pe el veni botezul
Îi trecu auzul, văzul,
Nici că-i pasă lui săracul,
Că nanașa spune crezul
Și se leapădă de dracul.

Că el strigă și se strâmbă
Parc-ar fi pe o frigare.
Duhul sfânt în chip de limbă
I-a ieșit pe gur-afară.
Unii află cum că nasu
E cam strâmb, ca și la tat-so,
Și că-și samănă cu soiul.
Dar pe când cu toți au ras-o
Se-mprăștie tărăboiul.

Nins lucește câmpul, teiul,

Și trosnește cărarușa,
Când se-ntorc și văd bordeiul
Și deschide Mușa ușa.
Când își pun copilu-n leagăn,
C-un picior încet îl leagăn
La lumina din surcică
Și o vorbă de-alta leagă-n
Planuri mari pe gâza mică.

Dar deodată din părete
Ies ursite ca pe-o poartă,
Flori albastre au în plete,
Câte-o stea în frunte poartă.
Și de-o tainică lumină
Toată casa este plină
Ce din ochii lor porni.
Peste leagănu-i se-nclină
Și-ncepură a-l meni:

Ca și leii să fii tare
Și frumos ca primăvara,
Să fii gîngăș ca o floare,
Luminos ca luna sara;
Și iubit să fii de lume,
S-ai averi și mare nume,
Să te faci chiar împărat
Și să-ți meargă astfel cum e
La ficiori din basme dat.

Zise-atunci duioasa mamă:
Mulțămesc de câte-ascult,
Dară mulți i-or fi de samă
Ș-or avea atât de mult.
Lui să-i dați ce din mulțime
N-a putut să aibă nime,
Și nespun și fără rost
Ș-atunci zâne din nălțime
Vă sărut piciorul vost.

Zise-atunci, din ele una:
De-a dorești cu dinadinsul,
Fie-i dat cu totdeuna
El să simt-adânc într-însul
Dorul după ce-i mai mare
N-astă lume trecătoare,
După ce-i desăvârșit
Și să-și vadă la picioare
Acest dar neprețuit.

Ele pier. Iară băietul
A crescut cum l-a menitu-l,
Se făcu frumos cu-ncetul,
Cine-l vede l-a-ndrăgitu-l.
Și deși ca leul tare,
Era gîngăș ca o floare
Și isteț era cu duhul,
Cum a toate-s știutoare

Doară luna și văzduhul.

Într-o zi văzu pe-o rablă
Un tobaș ce lumea cheamă,
Cu musteața ca o greablă
Și c-o trâmbiță de-alamă:
Împăratul preanălțatul
M-a trimis s-adun tot satul,
Să dau știre tuturor
Că el caută în latul
Lumii-acestei pe-un fecior,

Ce din toți va fi mai tare,
Mai frumos și mai cuminte.
Deci vă strângeți mic și mare
Și să țineți bine minte...
Căci se poate, cine știe,
Ca la voi prin sat să fie
Voinicel a-i fi pe plac,
Să-i dea fata de soție.
Cât v-am spus-o, iaca tac.

Abia el sfârși s-audă,
De la sat ia ziua bună,
Nu-i păsa de drum și trudă,
Căci mereu părea că-i sună
Vestea mândră în ureche,
Ca și o poveste veche.
Ș-a pornit în toiul lui,
Năzdrăvan într-o ureche
Ca feciorul nimăru.

Și la curtea-mpărătească
A ajuns într-un târziu
Ș-apăsă pe frunte casca,
Șterge păru-i auriu,
Intră-n curte. Sumedenii
De voinici, boieri, rudenii
Se-nchinău fetei bălane,
Precum oamenii la denii
Bat metăanii la icoane.

Ea se uită tot în laturi,
Se închină și suspină
Când cu zâmbet, când cu sfaturi,
Când cu-a ochilor lumină;
Cum prin șiruri ea colindă
Se uita într-o oglindă
Cu un aer curios,
Ce-i menită ca să prindă
Chipul celui mai frumos.

Din oglindă ea nu vede
Decât vecinic chipul ei,
Dar deodată, mai nu crede,
Ce văzură ochii săi?
În oglinda fermecată,

Dintr-o negură s-arată,
Ca-ntr-un vis frumos în somn,
O figură minunată
Într-o mantie de domn.

Ea mai face-o dat-ocolul
Adunării...-i pare cum că
Într-un colț ea vede solul
Frumuseței, ce-și aruncă
Ochii triști, numai văpaie.
Nu știu cum o să vă paie,
Zise ea, zâmbind voios,
Roșă-n fața ei bălaie,
Dar acela-i mai frumos.

Când cu degetul l-arată,
Toți la el și-ndreaptă, ochii,
Și mulți pinteni zurăiră
Și foșniră multe rochii
Și din bolta de fereastră,
În armura lui albastră,
El apare lin din unghi
Și la fata cea măiastră
El își pleacă un genunchi.

Nici nu ai de ce să stărui,
Zise ea cu ochi-n vis,
Bucuros mâna ți-o dărui,
Căci în suflet te-am închis,
Și-a ei mână preafrumoasă,
Fină, dulce, ea și-o lasă
Pe-a lui creștet adorat,
El la gură-i o apasă
Ș-o sărută înfocat.

Iată, vine și-mpăratu-i,
Ce zâmbea cu mutră hâtră,
El la mers cam legănatu-i
Și pe capu-i poartă mitră,
Poart-un schiptru ș-alt nimică,
Ca și craiul cel de pică,
Ș-audit veșmântul său;
Cine-l vede stă să-i zică
Că-i vlădica din Hârlău.

Am avut un om al casei,
Zise dânsul, un ciocoi,
A murit, și anul azi-i
S-a făcut din el moroi.
De-unde-mi aprindea ciubucul,
Se apucă, bată-l cucul,
Ca să-mi strice-mpărăția
Și nu pot ca să-l apucu-l,
Ori să-i stric farmăcăria.

Fierul, aurul, tombacul,
Ardă-l focul să mi-l ardă,

L-a strâns tot și, știe dracul,
A făcut din ele-o bardă;
Iar din codri, huci, poiene
Și din alte buruiene
A făcut num-un copac.
Cin se simte mai cu vene
Să li vie-ăstor de hac?

Și cu toți se duc de-a valma,
Văd, se miră, nici se-ncearcă,
Dar Miron ia barda-n palmă
Și copaciul mi-l încarcă,
Pân- ce vede că se-nclină,
Scârțâind din rădăcină
Ș-a cioplit din el țăruiș,
Pe-a moroiului țărână
El l-a-nfipt adânc acuși.

De-atunci farmecu-ncetează.
Codri cresc și fierul iar e.
Împăratul cuvântează:
Ăst voinic e cel mai tare.
Un bătrân răspunse: Bine,
Spune-mi, tinere, pe cine
Fata are-acum în minte?
Ea gândește-acum la mine.
Ha! acesta-i mai cuminte!

Și să cânte strana prinde:
Este tare, este tare,
Și cuminte, și cuminte,
Ș-arătos la arătare.
Scărpinându-se la ceafă,
Împăratul c-o garafă
A venit și c-un sângeap
Și, împlându-l, zice: Ia fă
De mi-l toarnă peste cap!

Și acu să-mi faci hatârul
Să-mi iei fata-n însoțire;
Știu că ai să fii catârul
Peste nazuri, fasolire,
Ba să poate să te-adoarne
Cu frumos proțap de coarne
Și să-ți puie și urechi.
Cine poate s-o întoarne
Când așa-i menit din vechi?

Că, să vezi, și-mpărăteasa...
De... atâta-ți spun acuma,
Taci, da ochi-ți ai de pază,
Că ce-i fata, ce-i și muma!
E și-un alt metod, ți-l sfătui,
Să taci molcom, să îngădui,
Fă-te că nici știi... n-ai treabă,
Tu să-i faci frumos tabietu-i
Și-ncolo să-ți vezi de treabă.

Deci Miron o ia de mână
Ș-o arată pe la oaspeți,
Cu-a ei ochi numai lumină,
Cu obrajii fragii proaspeți.
Ș-au pornit frumoasă nuntă
De sărea până și ciunta,
Și ologi-și făceau grabă,
Și moșneag juca mărunta,
Curtenind pe lângă babă.

Dar deși ferice încă,
Totuși el în pieptul lui
O dorință are-adâncă,
Neștiută decât lui,
Dorul după ce-i mai mare
N-astă lume trecătoare,
După ce-i desăvârșit,
Și tot sufletul îl doare
După cum a fost menit.

Și pe toți el îi întreabă
Dacă știi cumva în lume
Astă tainică podoabă,
Ast odor fără de nume.
Dar pe cine-ntreabă tace,
Cui prin minte-i poate trece?
Numai cântărețul orb
Spune-n treacăt cum că asta
E frumoasa fără corp.

El i-a spus că-n vremi denante
Auzi duioasă veste,
Că-n castel de diamante
Cea mai mândră fată este;
Ochi de-albastru întuneric,
Ce lucesc adânc, himeric,
Ca d-iubire două basme;
Dară corpul ei eteric,
Nesimțit, ca de fantasme.

„De vei merge în ajunul
Mult senin din Anul nou,
Pe când cerul se deschide
La a lumilor ecou,
Atunci ea vine asemeni
Printre stâncele de cremeni,
Lângă lacul de smarald,
Ca să-și scalde sânii gemeni
Unde zânele se scald!”

El plecă atunci în lume
Și nevasta-n lacrimi lasă,
Cu un dor fără de nume
Uită țară, rude, casă.
Cum trecu numai Crăciunul,
El pe cal a pus presunul

Și s-a dus la lacu-n vrajă,
Unde așteptând ajunul
De-Anul nou el sta de strajă.

Și din trestia plecată
El privea la apa fină,
Cu oglinda-i nemișcată
Strălucind sub luna plină.
Deși știi că apa-i moale,
Totuși, placa-i de cristale
Parc-ar fi încremenit.
Nencrețite, plane, pale,
Viorii au adormit.

Rădăcinile în pături
Sub pământ s-a-ntrețesut
Și pornesc în mii de lături
Flori frumoase la văzut.
Colo-n snopi, colo câte-una,
Colo-n fire se-mpreună,
Îndoite într-un trunchi;
Ici o pajiște într-una,
Iar dincolo un mănunchi.

Roși și vineți, albi-s snopii
Cei de flori strălucitoare,
Picurați, își scutur stropii,
Ce lucesc mărgăritare.
Pe cărarea-abia îmblată
Pintre iarba înfoiată,
Trece-un mândru chip de zână,
Cu-arătare fermecată
Și privire bândă, lină.

Și pe ea o haină fină,
Țesătură străvezie,
Ca o brumă diamantină,
Ce în crețuri se-mprăștie.
Se lipește sclipitoare
De duioasa-i arătare,
Ce-n mișcările-i o tradă,
Se strevăd a ei picioare,
Sâni și umeri de zăpadă.

Inocentă-i e zâmbirea-i,
Îngerească, tristă, lină,
Diamante în privirea-i
Ș-au topit a lor lumină.
Peste-a apei dalbă placă
Ea acum zâmbind se pleacă,
S-uită-n fundu-i luminos
Și în lună își dizbracă
Corpul ei așa frumos.

Luna parcă se roșește
De amor și de mirare,
Numai lacul o privește,

Rămâind în nemișcare.
Este albă ca zăpada,
Iară păru-i stă să cadă
La călcâiu-i rotunzit,
Cine oare-ar fi s-o vadă,
Să nu moară de-ndrăgit?

Dar deși pe noaptea toată
Peste lanuri luna tace,
Arătarea-i luminată
Nici o umbră ea nu face,
Cu-ntunerice nu încarcă;
Întinzând piciorul, parcă
Lacul cel de farmec prins
Cu-a lui vârf întâi îl cearcă,
Pân- se lasă dinadins

Și încet pășește-n apă.
Ochiul ei s-aprinde, cere,
Iară buzele-i se crapă
De o stranie plăcere;
Totuși, valul nu se taie
Cercuind apa bălaie
Ci-o încunjură frumoasă
Ș-o îmbracă cu văpaie
În lucire scânteioasă.

Și deși în lac înoată,
El nu mișcă, nici se-ncreață,
Ca o floare-i aninată
De oglinda cea măreață.
El din trestii o privește,
Nici se mișcă,...-ncremenește
L-arătarea ei cea crudă.
Și când lacul părăsește
Pe-al ei corp ea tot nu-i udă.

Ea s-a dus. Dar el rămas-a
În adânc rănit de dânsa,
Uită lumea, uită casa,
Îmblă drumurile-ntinsă.
Ea îi pare că-i mai mare
N-astă lume trecătoare,
Că-i ceva desăvârșit
Și să vadă la picioare
Acest dar neprețuit.

Toamna vine și prin lunce
Frunza cade rânduri, rânduri,
Adâncit îmbla atunce
El în grijă și pe gânduri;
El purta în gându-i nurii,
Ochii mari, zâmbirea gurei,
Și îmblând prin codrii mari,
El văzu Mama-pădurei
Rătăcind pintre stejari.

El durerea lui ș-o spune
Și că trebuie să moară
De n-a prinde-acea minune,
Acea tainică fecioară.
Ea, îi zise-atunci bătrâna,
Locuiește ca o zână
În palat de diamante,
Mai frumoasă, mai senină
Dintre toate celelante.

Tu palatu-i vei ajunge
De vei merge, fără însă
Să gândești la alta-n lume
Cât la dânsa,-n veci la dânsa;
De-o ajungi fără de veste,
Ea atunce astfel este
Ca și când ar fi a ta;
Căci ea face tot ce peste
Dânsa ca să treacă-ai vrea.

El a mers, a mers într-una,
Fără de drum, de-orice să-i pese,
Când pe vârfuri trece luna
El văzu prin lunci alese
Un palat lucind departe,
Ce lucește parc-ar arde.
El intră pe scări de-oglinďă
Și prin salele deșarte
Pe covoarele din tindă.

Și-n lumina blândeii lune
El văzu frumoasa fată,
Dulce, mândră, o minune,
De fereastă rezimată.
El la ea genunchi-și pleacă:
Ca amorul meu să-ți placă,
Părăsii părinți și țară.
Ea tăcea... privirea-i sacă,
Fața rece, ca de ceară.

„Ah, gândi el, cum nu-i bună,
Cum nu zici: Bine-ai venit!”
Atunci ea zâmbi în lună
Și șopti: Bine-ai venit!
Și-n palat atunci s-aprinse
Mii lumini sclipind ca ninse;
Ea-l luă de braț și-l duse
Pintre salele întinse
Și la mândre mese puse.

Ei cinară-n mândre muzici,
Cu de aur vase, linguri,
Beat de-amor el spuse: Nu zici,
Scumpo, să ne lase singuri?
Și lumini se sting de sine,
A cântărilor suspine
Dispărură rânduri-rânduri,

Ei rămân cu dulce bine
Și înșiră mândre gânduri...

Ah, iubito, zise dânsul,
Cum nu simți focul ce-l simt?
Și pe ea o-apucă plânsul,
Parcă pieptu-i este strimt
De-a ei patimă-nfocată.
Ea plângea, râdea deodată,
Cu-a ei buze dulci și coapte
N-întuneric parcă-l cată,
Îmbătat de-amor și noapte.

Ah, îi zice el cu dorul,
Lasă-ți haina ta regală,
Gol în ochi-ți văd amorul,
Ah, arată-mi-te goală.
Atunci ea roșind se pleacă
Și sta piepții să-și disfacă
Și din sponci desprinde haina
Și în lună se dezbracă,
Dezvelind taină cu taină.

Ce frumoasă-i... Umed-albă,
Neted-dulce zugrăvit,
De pe sâni rotunzi o salbă
Ea în urmă a zvârlit,
Și se plimbă pe covoare
Moi cu micile-i picioare,
Păru-i curge la călcâie,
Iară luna zâmbitoare,
Poleind-o, o mângâie.

La picioare-i el s-aruncă,
Lângă el să vie-o roagă,
Ea s-așează dulce, pruncă,
Lângă el în mândră șagă,
Și el brațele și-ntinde,
Rumenește și s-aprinde,
Pe când ochii lui o sorb,
Dar nimic în braț nu prinde
Căci frumoasa-i fără corp.

„Ah, gândi el cu turbare,
Tremurând învăpăiet,
Dulce zână, cum nu are
Corp frumos, precum o văd!”
Asta n-o pot, că ce pipăi,
Numărul vieții o pripă-i,
Trecător, de unde-un șopot
Și ființa lor o clipă-i,
Eu eternă sunt și n-o pot!

El își scurge toată viața
Într-un chin, în nedormire,
Vecinic o avea în față
Blândă, dulce, în zâmbire,

Vecinic tinde a lui mână
Dup-imaginea-i divină,
Vrea s-o strângă, s-o omoare,
Dar deși de nuri e plină,
Totuși umbră-i ca din soare.

De dorința lui aprinsă,
Ce-a rămas neîmplinită,
El un an trăi la dânsa
Cu viața-i mistuită;
Dar pierind chiar din picioare,
Pierzând mintea care-l doare,
Dup-un an se-ntoarce iară
L-a lui casă rătătoare
Și la dulcea-i nevestioară.

Dară vai! cum îi părură
De urâte toate cele.
Nimic ochiul nu-i mai fură,
Nici simțirea lui în jele,
Toate-i par urâte, sure,
Într-un chip, într-o măsură,
Închircite și de rând,
Și nimic nu-i de măsura
Celor ce avea în gând.

Trist, retras, rănit de moarte,
S-ar fi-ntors l-acea frumseță,
Dar știa ce crudă soarte
Are-eterna-i tinereță.
Lângezind în gând și-n fire,
În muri triști de mânăstire
Ș-a închis chipu-i pierit,
Ș-adâncit în amintire
Și-n amor, el a murit.

POVESTEA MAGULUI CĂLĂTOR ÎN STELE

I

În vremi de mult trecute, când stelele din ceriuri
Erau copile albe cu părul blond și des
Și coborând pe rază țara lor de misteruri
În marea cea albastră se cufundau ades;
Când basmele iubite erau înc' adevăruri,
Când gândul era pază de vis și de eres,
Era pe lumea asta o mândră 'mpărăție
Ce - avea popoare mândre, mândre cetăți o mie.

Domnea în ea atuncea un împărat prea mare,
Bătrân, cu ani o sută pe fruntea lui de nea
Și mâna lui sbârcită, uscată însă, tare,
A țărilor lungi frâuri puternic le ținea.
Și țările 'nflorite și 'ntunecata mare
La glasul lui puternic gigantic se mișca.
Dar nu se miră lumea de brațu-i ce supune,

Ci de a lui adâncă și dreaptă 'nțelepciune.

În sala cu muri netezi de-o marmoră de ceară,
Pe jos covoare mândre, cu stâlpi de aur blond,
Cu arcuri ce-și ridică boltirea temerară,
Cu stele, ca flori roșii pe - albastrul ei plafond,
Cu arbori ce din iarnă fac blândă primăvară
Și 'ntind umbre cu miros pe-a salei întins rond,
Acolo sta 'mpăratul... - boierii lui de sfat -
Pe tronul-i de - aur roșu sta mut și nemișcat.

Ca aripe de lebezi mari, albe, undoioase,
Pletele argintoase pe umerii-i cădea
Și barba lui cea lungă pe piept îi cădea deasă,
Dar ochii, stele negre, întunecați sclipea;
Sprîncenele-i bătrâne se 'ntunecau stufoase,
În mână sceptru de - aur , povara lui cea grea,
Pe fruntea lui cea ninsă de aur diadem —
Părea c'așteaptă-a morții întunecos problem.

Boerii dimprejuru-i pe scaune de - onoare
Păreau că-s zile stinse pierdute în trecut,
Cu fețele lor palizi ca raza cea de soare,
Cărunți, cu barbe albe pe pieptul cel tăcut;
Pe frunți ce grămădisise a anilor ninsoare,
Pe umerii lor vremea cu pași mari a trecut.
Ca zilele alb stinse, ei din trecutul lor
Priveau la acel soare ce li-a lucit cu dor.

De-odată împăratul din tronul lui se scoală
Ca regele pustiei din stânca de granit;
În curte oastea sună cântarea triumfală.
Poporul o aude mișcându-se 'miit.
Din muri, din stâlpii netezi, stindardele de fală
Desfășurate tremur la sgomotul ivit.
Lui glasul îi tremură... dar răspicat și blând
Vorbe mărgăritare le 'nșiră tremurând.

„Vremea pe ai mei umeri s'a grămădit bătrână.
Din oase și din vine a stors a vieții suc
Și slabă și uscată e 'mpărăteasca-mi mână.
Brad învechit prin stânce pe tronul-mi mă usuc,
Curând va 'ntinde moartea mantaua ei cea brună
Pe mine... Și suflarea-mi aripile-i o duc.
Cu rece - aghiazmă moartea fruntea mea o sfințește
Și inima-mi bătrână bătăile-și rărește.

„Și sufletu-mi pân' n'a 'ntinsîmflătele-i aripe
Spre-a stelelor imperiu întins ca și un cort,
Nainte până corpu-mi să cadă în risipe,
Nainte de-a se rupe a vieții mele tort,
Rog cerul să 'nmulțească hotarnicele clipe,
S'urnesc pe umeri tineri imperiul ce-l port—
Pe-a fiului meu umeri voi pune pân' trăiesc
Imperiul gigantic, purpuru 'mpărătesc.

„Dar viața are multe alunecușuri rele,
Prea 'mbie pe oricine cu chipul ei cel drag

Și frâurile lumii să i se pară grele,
Din mâni el să le scape la al domniei prag;
Căci zilele - unui rege primejdii au în ele —
El poate să aleagă-a plăcerilor șirag
Ș'atunci devine umbră — pe mână de mișei
Cad frâiele și dânșii duc lumea cum vor ei.

„Nainte de a pune pe brunele lui plete
Coroana mea de aur, — eu voiu ca să-l încerc.
Nu voi ca să se lase plăcerilor șirete
Ce strâng în lanț de roze a cugetărei cerc;
Nu voiu ca lumea asta cu visuri să-l îmbete,
Căci cei mai mulți din oameni după nimic alerg—
Să vadă 'n cartea lumii un înțeles deschis,
Căci altfel viața-i umbră și zilele sunt vis.

„De-aceea înainte de-a morți-mi sântă oră
V'am adunat, pe-al vieți-mi mintos areopag.
De-acolo de-unde râuri spumoase se coboară
În umbra 'ntunecoasă a codrilor de fag,
Pe muntele gigantic ce fruntea și-o strecoară
Prin nori până la soare—trăiește - un bătrân mag.
Când încă eram tânăr el tot bătrân era:
Al vremilor curs vecinic nu-l poate turbura.

„În fruntea lui e strânsă un ev de 'nțelepciune,
Viața lumii toate în minte-i a 'ncăput.
Trecutul... viitorul, el poate-a ți le spune;
Bătrânu-i ca și vremea cea fără de 'nceput
Și soarele din ceruri la glasu-i se supune,
Al aștrilor mers vecinic urmează ochiu-i mut.
De-aceea voiu ca dânsul pe fiul meu să 'nvețe
Cari cărări a vieți-s deșarte, cari mărețe.

„Dar el din a lui munte în veci nu se coboară,
Căci nu vrea ca să piardă din ochi a lumii căi,
Ca nu cumva măsura, cu care el măsoară
În lipsa-i să se schimbe... și el, întors din văi,
Silit ca să înceapă din începutu-i iar
Să nu poată s'oprească gândirea celor răi.
Și cine - enigma vieții voeștes'odescuc
Acela acel munte pe jos trebui să-l sue”.

Cu bucele lui negre, ce mândre strălucite!
Cu fața lui cea trasă, ce dureros de pal!
Cu ochii mari ce-și primblă privirile-i unite,
C'o frunte 'n bucle-și pierde puternicu-i oval -
Astfel feciorul tânăr pe cugetu-i (țintit e)
Stă rezemat de pragul auritului portal:
A tatălui său vorbă aude și se 'nchină -
Un semn că se supune măsurii ce-o destină.

S'apropie cu pasuri modeste, line, rare
Și umil îngenunche pe treapta de la tron:
„Pe mâne, pe când noaptea v'aprinde blându-i soare,
Când clopotul va plânge cu-al serei dulce ton,
Atunci eu mă voiu duce, pe calul pag călare,
M'oiu duce pân' la poala a muntelui Pion

Ș'apoi pe jos de-acolo eu muntele - am să sui
Ca gândurilor mele aripe să le pui.

„Aripe, ca să știe ce e deșertăciunea:
Să treacă ale lumii curs mizer și meschin,
Ca pasul vieți-mi toate să-l ducă 'nțelepciunea,
Ca sigur să calc calea vieții cea de spini,
Ca tot ce eu voiu face să fie fapte bune,
Să n'ascult decât glasul - adevărului senin;
Și sarcina vieți-mi să-mi fie cât de grea,
Voiu ști s'urmez, părinte, cu râvnă calea ta”.

II

În munți ce puternici din codri s'ardică,
Giganți cu picioare de stânci de granit,
Cu fruntea trăsniță ei norii despică
Și vulturii 'n creeri palate-și ridică
Ș'uimiți stau în soare privindul-țintit .

Acolo prin ruini, prin stânci grămădite
E peștera neagră zăhastrului mag;
Stejari prăvăliți peste râuri cumplite
Și stanuri bătrâne cu mușchi coperite;
Încet se cutremur copacii de fag.

Vuind furtunoasa-i și strașnică arpă
Trec vânturi și clatin pădurea de brad,
Prăval pietre mari din culmea cea stearpă,
Aruncă bucăți cu pomi și cu iarbă
Ce 'n urlet în râuri se năruie, cad.

Furtuna la caru-i lungi fulgere 'nhamă
Și-i mână cu glasul de tunet adânc,
Vuieste a vântului arfă de-aramă
Și vulturu 'n doliu copiii și-i chiamă,
Prin nouri cad stele și 'n abis se sting.

Și grindini cu gheața cu ghemuri ca rodii
Se sparg de a stâncelor coaste de fier
Și 'n ceruri se 'ncurcă, auritele zodii
Și dracii la râuri adun licapodii
Și iarna mugește călare pe ger.

De-asupra-ăstui munte cu fruntea sterpită,
De-asupra de lume, de-asupra de nori,
Stă magul; privește furtuna pornită:
De-asupra lui soare cu raza iubită,
Desupt iarnă, ploae, zăpadă, fiori.

El cartea-și deschide, la ceruri privește
Și zodii descurcă în lungul lor mers.
E-o carte ce nimeni în veci n'o citește
Cu semnele strâmbe întoarse - arabește :
Sunt legile 'n semne din ăst univers.

Cu barba lui albă de vânt răscolită,

Aruncă pe lume el ochii lui suri
Și chiue vântul cu - aripa sburlită,
Adună și sparge o turmă cumplită
De nori ce aleargă trăsând în păduri.

Prin noaptea bătrână, ursuză, voinică,
Prin nori ce se clatin, se luptă, se sparg,
Feciorul de rege trecea fără frică—
Pe munte lucește o flacăra mică
Cu raze ce taie 'ntunerecul larg.

În van la picioare-i fug râuri spumate
Și stâncele rupte în cale-i s'ațin,
Nimic nu-i în stare s'oprească'odată:
Cu pasul lui sigur prin râuri înnoată,
Se 'ndreaptă spre țelul cel mic și senin.

Stejarii cei ruți sunt podețe pe râuri,
Lumine de fulger cărări îi arat',
Deși cerul lasă a vântului frâuri
S'asvârle toți norii de-a muntelui brâuri,
El trece la astrul ce luce curat.

Retras în sală mare de marmură trandafirică,
Încins în strălucitul și negrul lui talar,
Privirea lui o 'naltă pe-a cerului câmpie
Și cugetul lui sboară în lumi fără hotar.
Și gând cu gând se 'mbină în lungă reverie
Și buzele-i se mișcă c'un zâmbet blând, amar
Și sufletul îl împlu dorinți nemărginite
Ca marea de adânce cu valur'le uimite.

Ce sufletu-i dorește se 'ntreabă și nu știe,
Se uită 'n stele, 'n lună, ce ca un vis de-argint
Cu fața ei cea blondă lungi nourii sfâșie
Și visuri lungi gândirea i-o 'mbată și i-o mint.
Aripa unui înger el simte că-l mângâie
Și neteda lui frunte o-atinge tremurând —
Și gâtul ăstui înger ar vrea ca să-l cuprinză,
Cu el să sboare 'n țara steloasă și întinsă.

Spun mite — zice singur — că orice om în lume
Pe-a cerului nemărgini el are o blândă stea,
Ce 'n cartea vecinicii e - unită cu-a lui nume,
Că pentru el s'aprinde lumina ei de nea;
De-aceea 'ntreb gândirea-mi ca să-mi răspund' a nume
Din marea cea albastră, care e steaua mea?
E - acel trandafir roșu, ce mut - duios - uimit
Lucește - un gând de aur de-asupra-mi în zenit?

Un om se naște — un înger o stea din cer aprinde
Și pe pământ coboară în corpul lui de lut,
A gândurilor aripi în om el le întinde
Și pune graiul dulce în pieptul lui cel mut.
candelă a vieții, de cer steaua depinde
Și îmblă scriind soarta a omului născut.
Când moare a lui suflet aripele și-a 'ntins
Și returnând în ceruri pe drum steaua a stins.

Dar ce e acea steauă? E-o candelă aprinsă,
De-a cerului mari valuri e dusă pe-al ei drum?
E-o pară aurită de-a firii pom suspinsă
Ce cade scuturată de-a morții lung samum?
Și dacă e o lume puternică, întinsă,
De viața mea-i legată viața unei lumi?
Pe capul meu și 'ntoarce destinurile sale
Când mor ea cade stinsă 'ntr'a chaosului vale

De ce de-a mea viață o lume e legată,
De ce un înger palid din cer s'a coborât
Ca trupul meu să 'nvie cu flacăra-i curată,
De ce-un geniu coboară în corpul cel urât,
De ce orice ființă din cer e condamnată
Viață să petreacă în scutece vârit?
Cine prescrie legea la orice înger blând
Ca 'n viața-i să coboare odată pe pământ?

Și murii netezi, roșii, de marmură curată
Lumina lunii blânde în sală o resfrâng.
Și aeru 'mprejuru-i, lumina-i colorată,
Căci razele se 'mbină, se turbură, se frâng,
Și 'n dulcea atmosferă uimită, purpurată
S'aud glasuri ușoare ca arfe care plâng.
Dar nu-i sunet aievea... ci-a gândurilor sale
Glas tremurat și dulce îi răspundea cu jale:

Când Dumnezeu crează de geniuri o ceată
Să cerce vrea p' oricare de-i rău ori de e bun,
Căci nu vrea să mai vadă cum a văzut odată
Că cete rele d' îngeri la glas nu se supun,
Că cerul îl răscoală cu mintea tulburată
Pân' ce trăsniți se prăvăl în caosul străbun;
De-aceea-în om ce naște, din îngeri ori și care
Odată 'n vecinicia-i coboară spre cercare.

Când sună 'n viața lumii a mieze - nopții oră
Atunci prin ceruri îmblă zâmbind amorul orb,
De îngeri suflute - albe văzându-l se coloră
Și ochii lor albaștri privirea lui o sorb;
Plecând spre pământ ochii ei timizi se 'namoră
În pământesteți ființe cu fragedul lor corp
Și prin a lumii vamă cobor bolnavi de-amor
În corpurile de - oameni ce - aștept' venirea lor.

Dar pân' ce corpu 'n lume un înger îl cuprinde,
De-asupra vămii lumii pe luminoase căi
Imperiul lui cel mare o stea în cer aprinde —
Acolo el domnește, lăsând a lumii văi.
Dar de viața-i lumească domnia 'n cer depinde:
De-i rău, steaua s'aruncă în noaptea celor răi
Și lumile nestinse pe-a cerului cununi
Imperii sunt întinse a îngerilor buni.

Abia părăsesc unii a domei mari pilastri,
Abia părăsesc cerul și înfloritu-i cort,
Abia au vreme - a pierde puternicii lor aștri .

Coboară 'n lume, află amorul lor că-i mort.
Atunci îl iau în brațe și luminând albaștri
În lumea lor bogată cu lacrimi ei îl port —
Sunt îngeri blânzi și timizi, așa nevinovați
Încât în astă lume nu trebuiesc cercați.

A unui înger palid ursita pământească,
Legată e de soarta corpului ce-l aleg.
Atârnă de viață domnia lor cerească:
Ce samănă în lume, în stele ei culeg;
Nefericiți adesea, ce-o soarte 'mpărătească,
Un om ce-i născut mare în lume își aleg;
Un împărat puternic dar înfocat când moare;
stea urieșască în caos se coboară.

Dar în acest cer mare ce 'n mii de lumi lucește
Tu nu ai nici un înger, tu nu ai nici o stea,
Când cartea lumii mare Dumnezeu o citește
Se 'mpiedică la cifra vieți-ți făr' să vrea.
În planu - eternității viața-ți greșală este,
De zilele-ți nu este legat'o lume-a ta.
Genii beau vinu - uitării , când se cobor din ceruri;
Deschise-ți-s, nebându-l, a lumilor misteruri.

Greșeli de astea 'n lume se 'ntâmplă adesea multe
Și 'ncurcă-a vecinicii mult înțeleptul plan.
Găsești în lume oameni cu mințile oculte
Cari cunosc a lumii gândire de titan;
Să știi însă, că, oamenii în veci nu vor s'asculte
Și 'n basme au un nume: li zice năsdrașvan.
La gânduri uriașe a lor minte asudă,
Da oamenii-i înconșor și nu vor să-i audă.

Deși rari și puțini-s, lumea nu va să-i vază,
Viața lor e luptă, când mor se duc neplânși.
Ei n'au avut la leagăn un blând înger de pază
Și-a lor ochi de durere sunt turbure, și stinși;
Dară deși blânzi îngeri își varsă a lor raze
În sufletul lor, totuși ei mari îs și distinși,
Căci Dumnezeu în lume le ține loc de tată
Și pune pe-a lor frunte gândirea lui bogată.

Dar—e un înger palid cu lungi aripi și negre,
În aste firi mărețe în veci e 'namorat .
Păcat numai c'amoru-i stinge sisteme 'ntegre,
Întorsu lui omoară p' oricine l-a-ascultat,
Seducător trimite plăcerile - alegre
Și de ascuți cântarea-i geniu-ți e sfărmat.
A celor trecătoare în mâna lui e soarte,
Frumosu-i ca nealții și numele-i e: Moarte !

De-aceea să n'ascuți tu sublima lui cântare
Căci morți-s pe vecie acei ce o ascult,
În fiecare secol un alt amant el are
Și cel care-l iubește rămâne 'n veci ocult.
Ascultă glasul-mi rece: eu sunt un seraf mare.
De Domnul eu trimisu-s, căci te iubește mult,
Să scap a ta ființă de caosu-i imens —

Eu în glasul gândiri-ți am pus acesta sens.

Că dincolo de groapă imperiu n'ai o lume,
De asta ție n'are de ce să-ți pară rău;
A geniului imperiu : gândirea lui — anume;
A sufletului spațiu e însuși el. Ca grâu
Vei sămăna în ceruri a gândurilor sume
Și - atunci realizate vor fi, vor sta mereu.
Că 'n lumea din afară tu nu ai moștenire,
A pus în tine Domnul nemargini de gândire.

În aste mari nemargini unde gândiri ca stele
Lin înfloresc, miriade s'amestecă, contrag;
Zidite 'n dome mândre, de cugetări castele
Se darmă la suflarea-ți și 'n taină se desfac
Sau la dorința-ți numai se mișcă ca mărgelile
Și sun' cântări, ce vibră — se 'ntunecă și tac;
Astă nemărginire de gând ce-i pusă 'n tine
lume e în lume și în vecie ține.

Când mintea va cuprinde viața ta lumească,
Când corpul tău cădea-va de vreme risipit,
Vei coborî tu singur în viața-ți sufletească
Și vei dura în spațiu-i stelos nemărginit;
Cum Dumnezeu cuprinde cu viața lui cerească
Lumi, stele, timp și spațiu ș' atomul nezărit,
Cum toate-s el și dânsul în toate e cuprins
Astfel tu vei fi mare ca gândul tău întins.

De - astă viață mândră de vrei să ai o știre
Gândește num' atuncea la visuri și la somn,
Ca mort e corpul rece în noapte, nesimțire,
Pe creațiuni bogate sufletul este domn;
În ocean de stele, prin sori, nemărginire,
El îmblă, risipește gândirile prin somn;
Deși nu sunt aevea aceste lumi solare
El tot le vede, simte, le - aude și le are.

Când omul risipitu-i, un lut fără suflare,
Sufletul în afară rămâne surd și orb:
Un cântec fără arpa, o rază fără soare,
Un murmur fără ape, e suflet fără corp,
Dar înăuntru-i este o lume 'ntinsă mare,
Aevea-i pentru dânsul. Cum picături ce sorb
Toate razele lumii într'un grăunte - uimit ,
În el îs toate, dânsul e 'n toate ce-a gândit,

Seraful își sfârșise vibrata - cugetare ,
Gândirea tace - asemeni în fiul de 'mpărat,
Și galbenă ca gheața ruptă din nori răsare
Luna și trece moartă pe cortu' nnourat
Și cerul nori gândește, nori mari de răsbunare
Ce vor să biciuiască pământul răsculat
Și noaptea - înșiră ceasuri pe firu-i incolor
Ca râul care-și mână trecutu 'n viitor.

Deodată vede că nori se despică
În două și cale îi fac printre ei.

Ajunsu-i în culme, sub dânsul o clică
De vânturi s'alungă prin nouri și-și strică
Aripa de stânce, se clatin' în văi.
Sub el vijelia cea neagră, turbată,
Cu caii de fulger cutreer' nebuni
Și bate în vânturi, pe nori răsturnată,
Ea stâncile 'ndoaie și grindină fată,
Amestecă lumea, frământă furtuni.

De-asupra-i pe bolta albastră, senină,
Cald soare lucește și îmblă cu drag.
Pe-a muntelui streșnă de stânci în ruină,
Pe-o stea prăvălită, cu cartea în mână,
Adânc se gândește puternicul mag.
„Părinte — el zice — și - adânc i se 'nchină,
Bătrânul meu tată aici m'a trimis „
„Venit-ai? — bătrânul răspunde — suspină,
Pe fața lui trece zâmbire senină,
C'o mână el cartea cea veche a 'nchis.

„Văzut-am din carte-mi, că viața bătrână
Curând se sfârșește — ș'asupra - ăstui gând
Uitat-am eu lumea — durere străină
În suflet pătrunse, cu - aripi de lumină—
Și pân' mă uitasem scăpă din pământ

„Furtuna turbată... Din mii de furtune
Ce - asupra pământului îmblă sburând
Sunt câteva cari de mult îs nebune,
De-aceea legate de pietre bătrâne
Le țin încuiate 'ntr'a muntelui fund.

„Și pân' m'apucase de tatăl tău jele
Bag seama că una din ele-a scăpat,
A rupt cu aripa v'o câteva stele,
Trântitu-le-a 'n nouri și 'n vânturi rebele
Și codrii mei vecinici i-a mai măturat.

„Așteaptă, copile, să caut o vrajă
În carte... Să chem eu giganticul vânt,
Pe aripi să-i pue o mie de maje,
S'o lege de stânce, să-i stee de strajă
În neagra 'chisoare în fund de pământ... „

Șoptește: vânt falnic furtuna o 'nhață,
Aripele-i leagă — o bagă în stânci,
Acolo cu lanțuri o leagă de brațe;
Cu 'n cetul a cerului nori se desfață
Încet se 'ncrețesc peste văile - adânci .

„Copile, acuma pericol nu este —
Urmează-mi în munte, în salele-mi mari,
Acolo-mi vei spune de tatăl tău veste.
În viața-ne fost-am Pilad și Oreste —
El moare—și 'n lume rămân singur iar.

„Nainte de moarte trimis-a pe tine,
Ca vieți-ți să dau eu bătrânul meu sfat

Și asta de sigur făcut-a el bine:
Primejdii te-așteaptă și, fără de mine,
Se poate de ele că n'ai fi scăpat.

„De-ai fi ca alți oameni atuncea se poate
Ca soarta ta 'n bine din rău aș schimba,
Dar semnul tău nu stă în cartea mea toată.
A sorților stele de mine-s purtate
Da tu în tot cerul nu ai nici o stea.

De-aceea eu nu pot nimic pentru tine.
Scrisoarea-ți menită eu nu pot s'o schimb,
Ce e, pot preface... Ce 'n stele senine
Nu-i scris — eu nu pot ști. Sunt scrieri streine
Gândite de Domnu 'ntr'a sorilor nimb.

„Dar pot să-ți arăt a pierzărilor cale
Ca 'n ea să n'aluneci, ca neademenit
De-un înger c'ochi verzi cu trăsurile pale,
Ce lumii aduce durere și jale
De moarte, de care adânc ești iubit”.

El zice ș'a lene coboară la vale,
La porți uriașe ce duc în spelunci.
De stânci prăbușite gigantici portale
Descue și intră în mândrele hale
De marmură neagră, întinse și lungi.

Pilastri de aur pe muri se coboară,
Pe jos sunt covoare țesute 'n flori vii
Și stele, în candeli dulci raze presară
Și aeru-i dulce ca 'n noaptea de vară
Și razele-s calde și trandafirii.

Prin hala cea mare cu pasure line,
Ei trec și prin bolte săpate 'n granit
Ei intră 'ntr'o sală cu miroase plină;
A murilor marmuri lucind ebenine
Ca negre oglinde de tuciu lustruit.

Bătrânul în urmă-i el poarta o 'nchide.
Adânc întunerit i'nconjur' atunci —
Pe masa cea mare încet el aprinde
Potirul albastru viorelei cei blânde,
Ea - aruncă 'n negru - aer raze, vinete dungi.

Pe-un tron, împăratul, de roșă mătasă
S'așază, se uită 'n marmoreii muri.
Bătrânul alături pe-un scaun se lasă
Și flori răspândesc adormite miroase
Ca mirosul proaspăt a verzii păduri.

Și razele - albastre prin sală aleargă.
Fantastic bătrânul s'ardică și blând
În aer înaltă puternica-i vargă.
Pe-oglinde cea neagră, profundă și largă
Încet încet pare o umbră de-argint.

E vână la față ca mărgăritarul,
Pe albiu lui umeri aripi se desfac
Și luciu c'argintul îi este talarul;
În mâna lui mică el ține păharul
Somniei... Pe frunte-i flori roșii de mac.

Cad pletele, blonde și lungi spice de - aur ,
Închisă 'n lungi gene privirea lui stă;
cupă cu versuri, cu cifre de maur
I-a 'n mână Bătrânul — ca sânge de taur
Un vin roșu toarnă și regelui dă.

Văzând umbra albă pe negrul părete
Din tron împăratul genunchie uimit,
În vis umbra râde — și lungile-i plete
Ca aurul blonde se las răschie
Pe netezii umeri, pe albul ei gât.

„E somnul, bătrânu 'n ureche îi spune —
vorbă să nu spui, căci dacă nu taci
Ca visul el pierde — cu greu se supune
La magica-mi vorbă — las stele să sune,
Ca 'n tabla cea neagră să-l prind — Tu să faci

„Ce-oiu spune”. O cupă pe margini cu aur
El ia și 'n ea varsă cristalicul vin.
Stau în jurul cupei cu cifre de maur
Obscunse vrăji scrise... Ca sânge de taur
E vinul și totuși e clar ca rubin.

„Bea—zice—atunci somnul din muri se coboară
Și ochii-ți sărută cu dulce surâs;
Atunci tu grumazu-i cu brațu 'nconjoară ,
El aripa lui și-o ridică și sboară,
Te duce cu dânsul în lumea de vis”.

Și Junele bea și adoarme. De-odată
Pe ochi buze calde și moi a simțit.
El brațul și 'ntinde și 'nlănțue 'ndată
A umbrei dulci umeri și netezi... Umflată
El simte aripa că 'n sus a pornit.

Pe umerii umbrei el fruntea și-o lasă
Și - aude suflarea-i cea caldă bătând
Și dus el se simte în lumi luminoase,
În corure sfinte, prin stele - auroase
Aude cum sună aripa de-argint.

El ochi-și deschide, de-asupra lui vede
Doi ochi mari albaștri, adânci visători.
A lui fericire el mai că n'o crede,
El gura și - apasă pe blondele-i plete
Și fața cea pală i-o mângâie 'n dor.

E beat de a visului lungă magie,
În brațe-i pe înger mai tare-a cuprins
Și umbra surâde, cu - aripa -l mângâie
Și gura-și apleacă în dulce beție,

I-apasă pe buze-i sărutu-i aprins.

„Vezi tu, zice umbra, pe-a hăului vale:
Pământul cu munți-i ce fumegă stins,
Cu mări adormite ce murmură 'n jale;
Dorm populi, țări și cetățile sale.
De-asupra-ți oceanul de stele întins.

„Pământul departe 'ntr'un punct s'a contrage
Căci lumi de departe în puncte se schimb,
Dispar a pământului visiune vage,
A stelelor țară curată se trage,
Aleargă, trăiește a astrilor timp.

„O stea, un imperiu întins e și mare,
Cu sute de țări și cu mii de ființi.
Cetățile mari răspândite-s în soare,
Palate de-argint se ridic gânditoare
Și regii sunt îngeri cu aripi de arginți „.

Și sufletul liber privirea-i sântită
nalță pe stelnicul, marele plaiu:
patrie nouă sublimă, iubită,
De cântece plină din veacuri fugite —
Aici lumea - antică urmează-a ei traiu.

„Vezi steaua că munții și 'ntoarse și marea
Îmblând neclintită în veciniciu-i mers.
A anilor spaț le destină un soare:
La una-i mai mic și la alta mai mare
Căci sorii scriu timpul 'n acest univers.

„Curând vom ajunge pe steaua senină,
Pe care în ceriuri numesc-o a mea.
De visuri, de umbre, de cântec e plină.
Curând vom intra în câmpia ei lină
Și 'n urmă-ți pământul rămâne - o stea.

III

Magul rămas în munte, din el ieși afară,
Pe-o piatră detunată el șede peste văi,
Privește. - Codrii mângâiu cu vânt de primăvară
A lui frunte uscată, adâncii ochi ai săi.

Se suie 'n vârful de munte, o stea din cer coboară
stea, vultur de aur, cu-aripele de foc,
Pe ea șezând călare, în infinit el zboară,
Stelele sclipiau sfinte și 'n cale-i făceau loc.

Și răsfițați în spațiu îngeri duceau în poale
A lumilor adânce și blânde rugăciuni
Și întinzând în vânturi aripele regale
L'a lumii trepte - albastre le duc și le depun.

Pe magul cel puternic ei îl salută 'n cale,

El trece dus de steaua ce sboară ca un gând
Și când veni sânt, mare, pe-a caosului vale
Dă drum stelei, s'aruncă în hăul fără fund.

De-asupra vedea stele și de desuptu-i stele,
El sboară fără preget ca tunetul rănit;
În sus, în dreapta, 'n stânga lanurile de stele
Dispar. — El cade - un astru în caos asvârlit.

Căci la un punct albastru privirea-i ațintită:
L'a caosului margini un astru blând ușor;
Cale de mii de zile el cade 'ntr'o clipită,
Sboară ca gândul care l-aruncă în viitor.

Din ce în ce s'apropie de lumea depărtată,
zi mai are încă ș' ajunge 'n luna lui.
Acolo el răsuflă de calea-i depărtată —
De pe-un munte a lunei aruncă ochii lui.

Cu ochii plini de lacrimi la acea stea privește
Ce lumina albastră mergându-și drumul său;
Ce liniștită-i dânsa, în pace ea pășește,
O, cum iubesc eu steaua, unde m'am născut eu.

Mai e 'n tot universul o stea plină de pace,
Neturburată, vecinic de ură, de război;
În toate Creațiunea gura ei vecinic tace,
N'o băntuie griji rele, n'o băntuie nevoi.

„E-un om, care pe dânsa nefericit se ține
Dar nu-i nefericirea în stea, ci e în el,
Dar soarta lui schimba-voiu, din rău oi face bine—
Cobor acum în astru-mi să-l mângâiu și pe el „

Din vârful de munte 'n lună în spațiu iar s'aruncă,
În clipă - ajunge 'n norii ai astrului natal,
Cu - amor el îl privește, cu o privire lungă,
În funii lungi el rupe al nourilor voal.

L-întinde, l-împletește, din el își face scară,
- aruncă - în zarea lungă de flutură în vânt,
Apoi pe ea cu 'n cetul bătrânul se coboară
Pe mare, care-și mișcă mii valuri tremurând.

Din norii cei mai deși el luase o bucată,
Își face din ea luntre, ce luneca pe val,
A mării unde - albastre alunecă 'n spumate
Și-l duc în leagăn dulce, prin cânturi de pe mal.

Din insule bogate cu mari grădini de laur,
Lebede argintoase aripele 'ntinzând
Veneau sfâșiind apa la luntrea lui de aur
Și se 'nhămau la dânsa și o trăgeau cântând.

Bătrânul 'n manta-i albă înfășurat visează
Iar lebede - argintoase luntrea bogată trag,
Al valurilor cântec pe el îl salutează —
Pe fruntea-i împletită e-o ramură de fag.

Plutind cu repejune sub palida lumină
A luni, ți se pare al mării Dumnezeu,
Cântat de îmmiirea valurilor senină
Și îngânat de lebezi în dulce visul său.

Luntrea, un vis de aur, pânza albastră-a mării
sfâșie — și - aproape ea vine - acum de mal,
Un mal de pietre suie, de stânci frânte rebele,
Ce stau lovind cu poala în înpumatul val.

Acolo printre stânce bătrâne și schelete,
Un templu în ruină, de apă înnecat,
Pe jumătate murii și stâlpii și-i înclină
Și stă 'n curând să cadă de vreme sfârâmat.

În scorburi de părete trăiește - un biet călugăr
Tânăr, frumos — dar însă ca umbra el e slab.
Din stânce năruite, din pietre și din bulgări
Făcu cărări spre fundul al templului arab.

Acolo prigonit stă de visuri și de gânduri.
Ce vrea nici el nu știe, se chinuie 'nzădar,
Doarme pe-un pat de trențe ce-i pus pe două scânduri,
Nu bea apă d' isvoare , ci valul mării - amar .

Astfel el vrea viața s'o sfarme, s'o scurteze.
De ce? și pentru cine el singur n'a știut.
Astfel se chinuște în rugăciuni ascese
În câte-o biată arfă din arcul sfârâmat.

arfă de aramă cu coarde ruginite,
El sbârnaie pe dânsa un cântec desolat.
Strune - amorțite tremur de mâna lui trezite.
El chiamă cu cântarea-i o umbră ce-a visat.

Ș'acum el sta în lună pe-o piatră risipită
Și cântecu-i în noapte sbura mult dureros,
Părea c'așteaptă-în aer pe umbra lui iubită
S'o vadă, astfel ochiu-i țintea întunecos.

Magul pe-o piatră seacă din luntre se coboară.
Pe-a valurilor fugă el drumu-apoi îi dă —
Pe-o stânc'apoi se suie — pe-ascetul îl măsoară
Cu ochiul. Ca geniul văduhului el stă.

Călugărul îl vede, arfa scapă din mână,
Pe buze-i trece-un zâmbet ascet, slăbit, amar,
El stânca lui o lasă, la mag încet el vine
Și mâna lui o prinde — și 'ntreabă cu glas rar:

„Ce-ai mai făcut părinte... iar ai venit la mine.
Crezi tu c'o să mă mângâi pe mine? nu, în veci
Surd este al meu suflet l'a tale vorbe line
Cum stâncele la glasu-mi surde rămân și reci.

„O vino colo 'n scorburi ca să-ți arăt fereasta
Pe care umbra blândă ieri noaptea a venit

Prin stâlpi 'n prăbușeală... prin arcuri sparte... Asta...
Pe-aici pe-o scară, de-aur ea blândă a intrat”.

„De-aceea te-ai retras tu, îi zice magu' atuncea,
Să trăiești în ascese gândind la Dumnezeu,
Bând apa mării amară în negrele spelunce —
Ca să domini în tine ispita, geniul rău!...”

„Ispită neagră dânsa?, un geniu rău, o, nu el
Răspunse trist și dulce fantasticul ascet.
De-ar veni ceriul însuși aceasta să mi-o spue,
De-ar spune-o dânsa însăși — eu totuși nu o cred.

„Aș crede mult mai iute că vrea să mă înșele,
Că vrea să-mi cerce-amorul adânc însă fatal,
De-aș spune numai chipul cum privirilor mele
S'arată — n'ai mai crede că-i geniu infernal.

Când ca un vis argenteu plutește blonda lună
Prin marea - albastră 'n ceruri, prin somnoroșii nori,
Când noaptea-i o regină lunatecă și brună,
Când valuri lovesc țarmii cu spumele răcori,

„Eu de pe stâlpul negru iau arfa de aramă,
Arfa a cărei sunet e turbur, tremurat,
Arfa care din pietre durerile le chiamă,
Din stâncile stârpite, din valu 'nfuriat...

„Și cânt... Din valuri iese câte o rază frântă
Și pietrele din țarmuri îmi par a suspina.
Din nori străbate-o rază molatecă și blândă,
rază diamantă cu - albeața ei de nea.

„Și raza mă iubește, mângâie a mea frunte
Cu-a ei lumină blândă — o muzică de vis
Din aer și din mare cântului meu răspunde,
Cântec născut din ceruri și-al mării crunt abis.

„La mijlocul de aer, în sfera de lumină,
Din frunte-mi se retrage raza cea de cristal,
Ea prinde chip și formă, o formă diafanină,
Înger cu aripă albe, ca marmura de pal.

„Și se coboară palid pe drumul razei sale
Și se coboară - alene, cu cântecu-mi l'invoc
Și haine argintie coprind membrele sale,
Prin păru-i flori albastre, pe frunte-o stea de foc.

„Eu stau uimit și palid... mâna-mi involuntară
Se mișcă tremurândă pe coardele de fier,
Ce caută - al meu suflet în acea sfântă oară
De la turburii creeri în van eu samă cer.

„Cine-ar fi oare umbra aceea argintie
Ce vine la cântarea-mi când cu o rugă-o 'nvoc,
Când provocați de arfă-mi răspund valuri o mie,
În nopți când pricep scrisul al stelelor de foc?

„Cântând pe a mea arfă sălbatecă, vibrândă,
Am pus în ea o parte a sufletului meu.
E partea cea mai bună, mai pură și mai sfântă
Ce într'o noapte albă, pe-o rază tremurândă
Părăsi lemnul putred, sburând la Dumnezeu.

„Când noaptea însă-i caldă, molatecă și brună,
Atunci o chem din mare, atunci o chem din lună
Pe-acea parte iubită a sufletului meu
Și ea venind prin noapte ca o rază de soare
Coboară pe-a mea frunte nebună visătoare,
Pân' se prefacă 'n chipul ce l-am visat mereu.

„Nu e vre o fantasmă nebună și deșartă,
E o făptur' aievea, cu gând din gândul meu,
Dintr'un noian de raze am întrupat-o eu
Și inima-mi o chiamă, gândirea-mi o desmiardă
Și sufletul din mine e și sufletul său.

„Tot ce-am gândit mai tânăr, tot ce-am cântat mai dulce,
Tot ce a fost în cântu-mi mai pur și mai copil
S'a 'mpreunat în marea aerului steril
Cu razele a lunii ce 'n nori stă să se culce
Și a format un înger frumos și juvenil”.

„Nebun ori ești lunatec — bătrânul murmurează...
E visul tinereții, e sete de amor.
Îngerul tău e-o rază și trupul ei un nor...
La cântecul tău eco răspunde plângător
Și tu 'mpopulezi marea cu suflete de raze
Și stelele de cântec le împli visător.

„Ia una câte una icoanele pălite,
Ia una câte una o und', o stea de foc
Și toate sunt nimica... când toate la un loc
Pot în tine visarea și cântul să-l escite,
Mintea să-ți strice poate al razelor blând joc,
Ce se 'mpreună 'n aer, care se sparg în nori,
Care răsfrâng în valuri spumânzi și gemători”.

- „Și dac'ar fi, ce-mi pasă? Chiar pala nebunie
Se poate că trezită, a 'nfipt ochii cumpliți
În fruntea-mi veștețită, în creeri rătăciți
Și 'n jurul ochilor mei gravă ca la stafie
Afunde și teribili, lungi cearcăne de plumb ?
Fie așa - eu nu zic... Și totuși nebunia
Cum e, cu chipul dulce, cu care m'a coprins
Îmi place - cum îmi place visul de raze nins,
Îmi place cum îmi place o umbră argintie.
Tu cugeți. Cugetarea cu raze reci pătrunde,
Lovește chipul dulce creat de fantasmă
Și acest chip devine palid ca o stafie
Și'ndată ce-l privești tu el stă să se confunde
Cu locul de-unde vine, cu norii ori cu unde.
Dar eu... eu nu sunt astfel... Mie-mi place visarea.
Fie ca chiar un basmu, numai fie frumos,
Înger c'ochi mari albaștri, cu chipul luminos...
Și iert că el se stinge, cum aprind lumânarea.

Căci n'o aprind... din contră... Ca cel ce-i place - un vis
Și chiar trezit de friguri el ține ochiu 'nchis
Ca mai departe visul frumos să îl viseze,
Asemenea uit lumea și eu... sunt bucuros
De pot prelungi încă visul meu radios.
De n'ar fugi 'n fidelul... O de ar sta mereu

Să oglindez întrînsul adânc sufletul meu
Cu cântecu-mi ferice, simțirea să-i desmierd
Și 'n ochii mari și bolnavi ființa să mi-o pierd...
De n'ar fugi!... dar fuge... Fuge cum luna plină
Încearcă după codri greu capul de-l înclină
Și fuge și se duce pe-o rază iar în sus,
Se pierde în ruina castelului zdrobit...
E sufletul meu palid, e sufletul meu dus
Ce părăsește lumea de cer ademenit.

„O, de-aș muri odată... Cu corpul meu de plumb
Să simt cum morții aspre molatec eu sucumb
Iar sufletul... o parte ce 'n mine-a mai rămas
Să sboare - unde-l așteaptă amorul în estas,
Să' sboare unde partea-i cea jună, dulce, pală
Plutește printre stele... iar stelele-i e sală
Un corp de raze blonde... Căci am pluti 'mpreună
Prin norii cei lunateci, prin stelele ce sună
Și ne-am dori cum raza dorește-o altă rază,
Una în brațul altei lumină fac frumoasă.
Dar nu se poate încă... căci corpul meu de lut
Un sclav greoiu și rece - e sclav - dar e astut.
Mă ține 'n pieptul bolnav... și 'n brațul încă tare,
Când sufletul meu liber vrea să s'arunce 'n mare
Să scape d'el odată....
În astfel de momente mă speriu eu de mine.
O, de ar fi o moarte, fără ca eu să mor,
Eu aș cuprinde-o 'n brațe și aș strânge-o cu dor”.

Magul adânc gândește și 'n minte-și desfașoară
Soartea omului care l-avea 'naintea sa.
Sărac, uimit fusese în lume - odinioară
Dar gândul lui puternic viața-i apăsa.
Acest cap trist și palid coroana vrea să poarte
Și azi pe el se vede un negru comanac.
Acești umeri voit-au să duc' a lumii soarte
Și azi acopăr trențe și rasa de șieac
Și capu - acest ce 'n perini de tron ar fi dictat moarte
Azi doar me 'n pat de trențe, drept perină un sac,
Picioarelor rănite 'n sandale îi-era dor
De salele de marmuri, de-a tronului covor.
Desculț îmbla pe uliți, de visuri mintea plină
Și 'n lungele-imiserii, ca 'n mare cufundat,
Visa că 'ntreaga lume la dânsul o să vină,
Că el de lumea 'ntreagă va fi încoronat.
Coroane el împarte la regi. - Și la regine,
Iubindu-le 'ngenunche. Palate - a ridicat

Femeilor ce viața și-o 'nchină la plăceri,

Ce trupul de zăpadă și-l scaldă 'n negru păr.
Dar foaea se întoarce... Cu greață și scârbire
Îi păru - atunci că lumea e toată joc de cărți.
Atunci el se retrage în muri de mănăstire
Și capul și-l cufundă 'ntr'alumei sfinte cărți.
Pe murii în risipă o candelă subțire
Chilia înnegrită lumină. Și prin părți
Necunoscute-a lumii gândirea lui pribeagă
Străbate cu - aripi mândre nemărginirea 'ntreagă.

În van pune pe suflet greoile cătușe
De gânduri uriașe, de 'nalte rugăciuni.
În van în a lui urmă a 'nchis a lumii ușă
La visele ei turburi, cu mari deșertăciuni;
Pe focul cugetărei a presurat cenușă,
Ci sub cenuș' ard încă consumători cărbuni.
Atunci visul măririi s'a șterge 'n a lui gând
Când peste spuza sură se va turna pământ.

Atunci claustrul îl fuge - și 'n țărături sterpi de mare
Se trage să găsească liniștea-i ce s'a dus,
Dar vai! ș'acolo-l urmă visările-i amare
Căci lumea cu-a ei visuri gândirea i-au supus.
Aici însă visarea-i e adânc - omoritoare
Căci în chip de femees'arată 'n aer sus.
Lumești gânduri într' alt chip împleau sufletul său.
El cugeta la toate, ci nu - la Dumnezeu.

Pe noaptea-i sufletească, tainică, rece, stinsă,
Căzu ploaie de raze cu cer senin și dalb
Și sufletu-i se împle iar cu icoane - aprinse ,
auroră-l împle cu aeru-i rozalb.
Din cer cade a lene o dulce stea desprinsă
Și se preface 'n înger, plâns de iubire, alb,
Și 'n inimă-i aude un dulce glas de-argint
Ca sunetu-unui clopot prin noapte aiurind.

Magul își răzgândește-a călugărului soarte!
„E - aievea acea ființă, visele-ți nu te mint
Dar nu-i aci în lume... E sufletu-unei moarte
Pe care 'nsă eu însumi pot ca să-l reaprind.
Pot s'o topesc în forma de lut care s'o poarte
Și idealu - eteric în lut eu pot să-l prind,
Dar nu aici.—Aicea de viață n'are parte;
Vom merge 'n lumea unde trăiește mai departe”.